

საქართველო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით

№ 9 (1710)

2 — 8 მარტი, 1999 წ.

● ღირსი 50 თეთრი

„რატომ არავის ემოჩილება 68 წლის გენერალ-პოლკოვნიკი“...

ლია წერილი
საქართველოს შინაგან
საგარეო ურთიერთობების, პოლიტიკის
გენერალ-ლეიტენანტს,
გაბონ კასა თარგამაქმს

მეთრე გვარდი

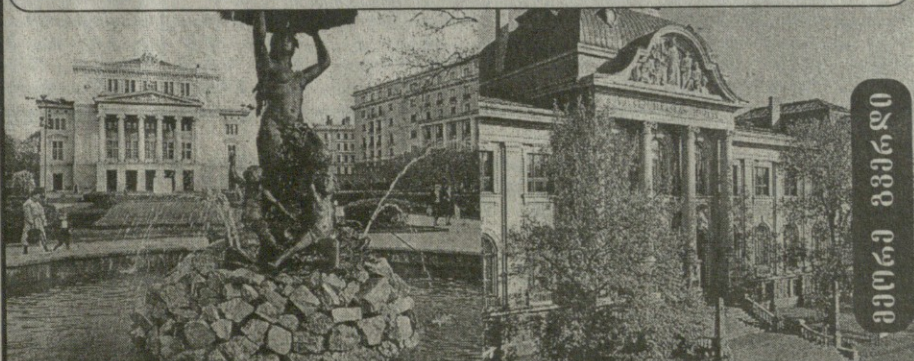
ხმა ხალხიდან

„ჩემოოიხსენით ნიღბები და ხალხს
ისე დაელოცაოიხსენით“...

მესამე გვარდი

რახდება ლაგვიაში

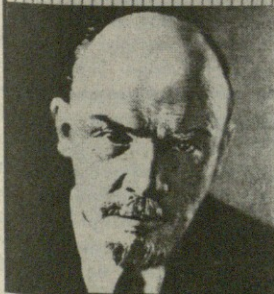

მეთრე გვარდი

კეთილი უბრით წასაკითხი წერილი

წარსულის გაცხენება

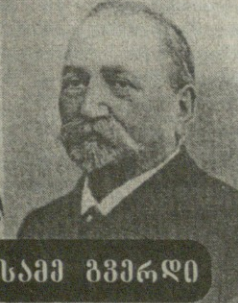
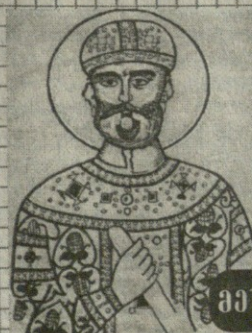
კაკლანის ქალი არ დაუხვრებიათ
ლენის მისთვის
სიუილისი აუიდაოიხსენით
უხვრადრა სიხეუი

მეთრე გვარდი

„გონს მოდი, ქართველო ერო“

გვეუხვრებიათ
18 წლის
ახალგაზრდები!

მესამე გვარდი

„მეცნიერებათა აკადემია
სასაქართველოს წინაშე უნდა აგოს პასუხი“

მეთრე გვარდი

თავისივე ჩვენებებით
ამტკიცებს

მეთრე გვარდი

ნოდარ ნათაქა

რაც ვიცი

მეთრე გვარდი

„რატომ პარკის ემორჩილება 68 წლის განკარგული გორგოძი...“

ღია წერილი საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრს, პოლიციის განკარგულ-ლექსიანს, ბატონ კახა თარგამაძეს

ბატონო მინისტრო!

დარწმუნებული ვარ, თქვენი ყურადღების მიღმა არ დარჩებოდა გაზეთ „მანსი“ (№007, 1999) გამოქვეყნებული ინტერვიუ შსს აკადემიის უფროსთან, გენერალ-ლეიტენანტ შ. გორგოძისთან, რომელიც ტრადიციულად საკუთარი

თავის ქებასა და სხვათა დამცირებაზეა აგებული. ალბათ თქვენც შენიშნავდით, რომ მის ბოლო წლებში გამოსვლასთან და პუბლიკაციებთან შედარებით ახალი მხოლოდ საბჭოური იმპერიის ნოსტალგიით შემპყრობილი გენერლის ნუხილის სააშკარაოზე თამაზად გამოტანა. აღნიშნულ ინტერვიუში ბატონი შ. გორგოძე მკითხველს შეახსენებს, რომ კომუნისტური მმართველობის პერიოდში, როცა იგი შინაგან საქმეთა მინისტრი იყო, ქვეყანა ქვეყანას გავდა და ხალხი ხალხს. ინტერვიუში იგი არა მარტო საბჭოთა იმპერიის დანგრევას მისტირებს, არამედ უფიცობაში და არაკომპეტენტურობაში, მოვალეობისა და ამერიკის შეერთებული შტატების აგენტობაში სდებს ბრალს მიხეილ გორბაჩოვს და მის მამონდელ გუნდს. თუმცა ავიწყდება, რომ იმ გუნ-

დის უპირველესი წევრი ჩვენი დღევანდელი პრეზიდენტი იყო. არ მიგვაჩნია სწორად, რომ ბატონი ედუარდ შევარდნაძე ბატონი შოთასგან შეურაცხყოფის ღირსი იყოს, თუმცა გასაკვირი არც ეს არის, რადგან ორ სკამზე ჯდომა გენერალ გორგოძის ცხოვრების სტილია.

საკითხავი და საკვირველი სხვა: კერძოდ კი, როგორ შეიძლება, რომ ასეთი მსოფლმხედველობის პიროვნება განაგებდეს ამდენი ბრძოლის შედეგად მიღწეული დამოუკიდებელი ქვეყნის ერთ-ერთ უმაღლეს სასწავლებელს? არა გვგონია, რომ ასეთმა პიროვნებამ შეძლოს XXI საუკუნის დემოკრატიული ქვეყნის პოლიციის აღზრდა.

შვიდი ფოტოსურათით დამზავებული ინტერვიუში ბატონი შოთა გორგოძე უსაფუძვლო ბრალდებებით უმასპინძლებს ყველა მის ოპონენტს. აღნიშნავს, რომ აკადემიაში მოსვლისთანავე ორგანიზაციის დირექტორმა მასწავლებელი, რომელსაც, მისი აზრით, აღმზრდელად მუშაობის მორალური უფლება არ ჰქონდათ. ამას ბატონი გენერალი ამბობს იმ პედაგოგ-მასწავლებლებზე, რომლებსაც დიდი დამსახურება მიუძღვით ერისა და ქვეყნის წინაშე.

ინტერვიუში ყველაზე გამორჩეულად ჩემი პიროვნება გახლავთ გალანძღული, რაც გახდა საბაზი წინამდებარე წერილის დაწერისა და თქვენი და საზოგადოების ყურადღების მიპყრობისა. მიზანი კი, ჭეშმარიტების დადგენის დიდი სურვილია, რამაც, ჩემის აზრით, წერტილი უნდა დაუსვას განუკითხაობას. გენერალ გორგოძის მიერ, ჩემს მიმართ, წლების მანძილზე განხორციელებული მეთოდური დევნა კი ცალკე საუბრის თემაა და ბატონი შ. გორგოძის 9 აპრილის მოვლენებისადმი დამოუკიდებულების შესახებ ფაქტების მიმოხილვისთან ერთად მოგვიანებით განვიხილავ საზოგადოებას.

დასაწყისშივე ერთმნიშვნელოვნად მინდა განაცხადო: გაზეთ „მანსი“ 22 თებერვლის ნომერში ბატონი შ. გორგოძის მიერ ჩემს მიმართ

წამოყენებული ბრალდება „პროფესორ გვარამიას კორუფციაში მხილების“ შესახებ აშკარა ცილისწამება და შეურაცხყოფაა, რაზედაც შეტანილი მაქვს სარჩელი სასამართლოში.

ახლა კი, რამდენიმე შტრიხი ბატონი შ. გორგოძის „მოღვაწეობიდან“.

ცნობილი ამბავია, რომ გენერალ-ლეიტენანტი შოთა გორგოძე მინისტრობიდან განთავისუფლების შემდეგ, ოთხი წელი იატაკქვეშეთში იყო. 1994 წელს იგი შსს აკადემიის უფროსად ინიშნება. რა დამსახურებისათვის დანიშნა იგი ყოფილმა შსს მინისტრმა ბატონმა შოთა გვარამიამ ერთ-ერთი პრესტიჟული სასწავლებლის ხელმძღვანელად, ან ვისი განკარგულებით თუ მინიშნებით მოხდა მისი დანიშვნა, ეს მხოლოდ ყოფილმა მინისტრმა და თვითონ ბატონმა შ. გორგოძემ იციან. თუმცა, თუ ჩაუკვირდებით, ყველასთვისაც გასაგები ხდება, თუ რატომ დუშმს ყოველთვის ბატონი შ. გორგოძე, როცა საკითხი მხედრობისა და მის ხელმძღვანელობის ეხება.

ბატონმა გენერალმა აკადემიაში მოსვლისთანავე, შინაგან საქმეთა სამინისტროდან მასავით დათხოვნილი, სასწავლო-სამეცნიერო დარგში არაკომპეტენტური ოფიცრები შემოიკრიბა და ისინი ხელმძღვანელ თანამდებობებზე დანიშნა. არადა, ინტერვიუში ცრუობს — ორგანიზაციიდან დათხოვნილები ჩემი მისვლისას დამხვდნენ. ორგანიზაციიდან დათხოვნილი მას არავინ დახვდნენ, ხოლო სასწავლო და სამეცნიერო დარგებში აკადემიის უფროსის მოადგილეები, იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორები გ. ლომბაძე და შ. ფაფიაშვილი, რომელთა პროფესიონალიზმი, კომპეტენტურობასა და სისპეტაკეში არავის ეჭვი არ ეპარება, უშუალოდ მან გაანათავისუფლა თანამდებობიდან.

თვალშისაცმია ბატონი შ. გორგოძის მუშაობის „სტილის“ ერთი თავისებურება: იგი სისტემატურად დადის რუსეთის ქალაქებში, არ აკლდება რუსეთის რევანსისტული გენერალიტეტის არც ერთ შვერ-

ბას თუ იუბილეს. საკითხავია, უთანხმებს კი ასეთი სახის ღონისძიებებში მონაწილეობას და ხანგრძლივი დროით სამსახურის დატოვებას ბატონი გენერალი შსს მინისტრს? ან რა სახსრებით მიემგზავრება საზღვარგარეთ ეს „უმანქანო, უსახსლო და საშუალოდ მცხოვრები მოქალაქე?“ (იხ. გაზეთი „მანსი“, 1999 წლის 22 თებერვალი).

საქვებით სამართლიანია აკადემიის პირადი შემადგენლობის უკმაყოფილება იმის თაობაზე, რომ არც აკადემიის უფროსს, არც მის მოადგილეებს და არც სასწავლო ნაწილის ხელმძღვანელობას უფრანო ხელში არ სჭერიათ და ერთი ლექცია-სემინარი არ ჩაუტარებიათ. ვერც ჩაატარებენ, რადგანაც მათი უმრავლესობა არაკომპეტენტური არიან. თუმცა, მათ და „სასახლოდ“ უნდა ითქვას, რომ მისაღები და სემესტრული გამოცდების ჩატარებას საკმარის „მოხერხებულად“ აუღეს ალღო. 1996 წლიდან მოყოლებული მიმდები კომისიის უცვლელი პასუხისმგებელი მდივანია ზურაბ გელაშვილი, ხოლო თავმჯდომარე შ. გორგოძე, რომელიც ერთ-ერთ ინტერვიუში იმასაც კი ამბობს, ჩემი აკადემიაში მისვლის პირველ წლებში შორიდან ვუყურებდი მისაღები გამოცდების მიმდინარეობას. არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ამას ამბობს აკადემიის უფროსი და მიმდები კომისიის თავმჯდომარე, რომლის უშუალო მოვალეობა შორიდან ჩასაფრება და თვალყურის დევნება კი არა, პროცესების მართვაა. რა დავარქვათ ასეთ საქციელს, — არაკომპეტენტურობა თუ შეგნებული დეზინფორმაცია.

ფაქტი ერთია, — მის მიერ „საუკეთესოდ“ ჩატარებული მისაღები გამოცდების შედეგები მართლაც არ იძლევა დამსწრეების საშუალებას. საგნობრივ კომისიების დაგვიანებით ამლევდნენ წერით ნამუშევრებს. საფუძვლიანი მითქმამითქმა იყო იმის თაობაზე, რომ წერითი ნამუშევრები გამოცდის მეორე-მესამე დღეს, ვინ იცის სად შესრულდა და უმრავლესობა არა აბიტურიენტების მიერ, სხვა პირ-

ბის მეშვეობით. ამის გადამოწმება არ წარმოადგენს დიდ სირთულეს (შესაბამებელია კალიგრაფია).

1998 წელს განუკითხაობა კულმინაციას აღწევს. ერთპიროვნული გადამწყვეტებით, აკადემიის უფროსი მისაღებ გამოცდებს ტესტურ-

ნებით ატარებს. სამი საგანი, მოუხედავად ტესტების საკმაო სირთულისა, ერთ დღეს, ერთ საათში მითარდება. „გამოცდას“ ისევ უცვლელი პასუხისმგებელი მდივანი, ყველაფრის მცოდნე, გორგოძის მარჯვენა ხელი ზურაბ გელაშვილი ატარებს. საგნობრივ კომისიებს კი რამდენიმე დღის შემდეგ იბარებენ, ისე, რომ მათ აბიტურიენტებისათვის შორიდანაც არ მოუკრავთ თვალი. კომისიები შევსებულ ტესტებს ხელს აწერენ და საგამოცდო უწყისებს აცხადებენ მათ არც ის იციან, გორგოძის ამაღამ შეავსო ტესტები, თუ თავად აბიტურიენტებმა. დაინტერესების შემთხვევაში გორგოძის და მისი ჯგუფის „ემპაიკობის“ გამოაშკარავება დიდ სიმძნელს არ წარმოადგენს. პირველ კურსზე ბევრი ისეთი მშენებელია, რომლებიც ქართულად ვერ საუბრობენ, გამრავლების ტაბულა არ იციან, მაშინ, როცა ტესტებში 9 და 10 ქულა აქვთ მიღებული.

აკადემიაში გვყავს მსმენელები.

გაგრძელება მე-4 გვ.

რა ხდება ლატვიაში ქათილი შუკრიტ ნასაჰიტსი წერილი

ბალტიისპირეთის ქვეყნები: ლატვია, ლიტვა, ესტონეთი რომ საბოლოოდ დაუსტლენ რუსეთის კლანჭებს, ამაში ეჭვი აღარავის ეპარება. თუმცა იმპერიული მანქანა ამ ფაქტს ბოლომდე ვერ შეგუებია და ათასწიარ ხრეკს იკონებს, რათა ჩირქი მოსცხოს ბალტიისპირეთის დემოკრატიულ აღმშენებლობას და რუსეთის ცენტრალური ტელევიზიაც ხშირად გადმოსცემს რეპორტაჟებს ე.წ. „რუსულენოვანი მოსახლეობის“ მიტინგებიდან, მთავრობის საინააღმდეგო აქციებიდან.

მე, როგორც ლატვიური ენისა და ლიტერატურის სპეციალისტს, ამ ხალხის ისტორიის მცოდნეს, არცთუ იშვიათად მეკითხებიან, რა ხდება ლატვიაში? ამ კითხვას ხშირად მისვამენ ჩემი ნაცნობ-მეგობრები, ვინც იცის, რომ ახლო ურთიერთობა მაქვს ლატვიელ მწერლებთან, ჟურნალისტებთან, მეცნიერებთან... დიდი ხანია ლატვიაში აღარ ვყოფილიყავი, ამიტომ თავს ნებას ვერ ვაძლევდი სრულად დამეკმაყოფილებინა მკითხველის ინტერესი.

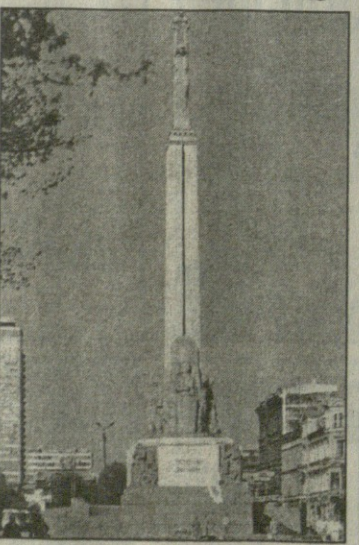
შარშან, დეკემბერში ლატვიის მწერალთა კავშირმა რიგაში მოაწყო ლატვიური ლიტერატურის მთარგმნელთა და გამომცემელთა მესამე საერთაშორისო სემინარი, სადაც მიწვეულნი იყვნენ ლატვიური კულტურის პროპაგანდისტები ევროპის ოცამდე ქვეყნიდან, აგრეთვე ისრაელიდან. მონაწი-

ლეთა შორის გახლდით მეც, ამ სტრიქონების ავტორი. შევეცდები, იქ ნაწახი და გაგონილი ამბები თქვენც გადმოგცეთ და შეძლებისდაგვარად ვუპასუხო კითხვას: რა ხდება ლატვიაში? მაგრამ, სანამ ახალ ამბებს გეტყვოდით, ძველი მინდა გაგისწავლო.

ის საპროტესტო აქციები, რუსეთის ცენტრალური ტელევიზია რომ გადმოსცემდა, გაჭრილი ვაშლივით პავს ამ ათიოდე წლის წინათ ინტერფრონტის მიერ მოწყობილ მიტინგებს, ლატვიელი ხალხის, ლატვიური ენის, კულტურის, ისტორიის, ლატვიური სახელმწიფოებრიობის წინააღმდეგ რომ იყო მიმართული. ღრმად ვარ დარწმუნებული, ეს ანტილატვიური გამოსვლებიც იმ ხალხის მონაწილეობით მანამ აქტიურდება და რუსეთის იმპერიული ძალები საგან იმართებოდა.

მართალია, ზემოთ ვთქვი, რომ ლატვიაში დიდხანია არ ვყოფილვარ-მეთქი, მაგრამ ერთი წუთითაც არ გამიწყვეტია მასთან კავშირი. თვალს ვადევნებდი, თუ რა ხდებოდა ამ ქვეყანაში. საქართველოში მცხოვრებ ლატვიელთა სათვისტომოში („Ave Sol“) რეგულარულად მოდის ლატვიური ჟურნალ-გაზეთები, რომელთა გაცნობითაც მკითხველი დარწმუნდება, რომ ბალტიისპირეთის ამ ქვეყანაში სულაც არაა ისეთი მდგომარეობა, როგორსაც რუსეთის ტელევიზია ხატავს (ამაზე ქვემოთ).

ვგრძნობ, რომ ჩემი პასუხი ვერ დააკმაყოფილებს მკითხველს და კვლავ იკითხავს: თუ ყველაფერი რიგზეა, მაშ, რატომღა გამოდის ამდენი ხალხი და რას მოითხოვს?! ამ კითხვას კითხვითვე უნდა ვუპასუხო: ვინ არის ეს ხალხი, ლატვიაში აქციებს რომ აწყობს? რა თქმა უნდა, ამ კითხვაზე სწორ პასუხს ვერ მივიღებ, რადგან

მკითხველმა არ იცის, ვინ არიან ეს ადამიანები ან რა პრეტენზიას უყენებენ ლატვიის მთავრობას. ეს გახლავთ ლატვიაში მცხოვრები ე.წ. „რუსულენოვანი მოსახლეობა“. ვის უწოდებენ „რუსულენოვან მოსახლეობას“? ეს ტერმინი, ამ ბოლო დროს რუსულმა იმპერიულმა

მანქანამ გამოიგონა და დიდი რიხით დანერგა კიდევ ყოველი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებში.

„რუსულენოვანი მოსახლეობა“ რუსეთთან ერთად მოიაზრებოდა ის ადამიანები (ე.წ. „ნაცმენები“), რომლებიც რაღაც მიზეზით მოსწყვეტიან სამშობლოს და სხვა რესპუბლიკებში ცხოვრობენ. ამ ხალხს, რა თქმა უნდა, ყველა რესპუბლიკის ძირითადი ენა ვერ ეცოდინებოდა და იძულებული იყო რუსულად ელაპარაკა. სხვანაირად ის კონტაქტს ვერ დაამყარებდა ადგილობრივი მოსახლეობასთან. საბჭოთა წყობილების დროს, როცა რუსული „მეორე მშობლიურ ენად“ შემოგვაპარეს (სინამდვილეში კი ძალით გვახვედნენ თავს და მშობლიურ ენაზე მეტ პრივილეგიებს ანიჭებდნენ!), ადგილობრივი ენა ყველა რესპუბლიკაში იგნორირებული იყო და მისი დაუფლებისათვის თავს არავინ იცხებებდა. ახლა კი, როცა ყოფილმა რესპუბლიკებმა დამოუკიდებლობა მოიპოვეს და ლატვიურმაც თავისი უფლება დაიბრუნა, ე.ი. სახელმწიფო ენად იქცა, აღმოჩნდა, რომ ეს ენა ბევრმა მიგრანტმა არ იცის. არადა, ლატვიის კონსტიტუციის ძალით, ამ რესპუბლიკის მოქალაქე ვერ გახდება, თუ სახელმწიფო ენა არ იცის.

თუ მეორე მხრიდანაც შევხედავთ, ეს გამოთქმა „რუსულენოვანი“ პიროვნების შეურაცხე-

ოფელიცაა. მე და, ვთქვით, ლატვიელი თუ ყაზახეთში მოვხვდით და არც იმან იცის ქართული და არც მე — ლატვიური, ჩვენ ერთმანეთს რუსულად დავლაპარაკებთ, ასე დავლაპარაკებთ ყაზახსაც განა ამიტომ უნდა გვიწოდონ „რუსულენოვანი მოსახლეობა“? ჩვენ რომ ჩვენი ენებიც ვიცით? ეს შეურაცხყოფელი ტერმინი, რა თქმა უნდა, ე.წ. „ნაცმენების“ სიყვარულით არ გამოუგონიათ. ამაში მზაკვრული მიზანია ჩამარხული, უწინარეს ყოვლისა, იგი ადგილობრივი მოსახლეობის საინააღმდეგოა მიმართული. მეორე მხრივ კი, იმ რუსების დასაცავად, სხვა რესპუბლიკებში რომ ცხოვრობენ და ჩადებული ნაღმის ფუნქცია აკისრიათ. რუსეთმა სხვა რესპუბლიკებში მარტო რუსები რომ დაიცვას, მაშინ ხომ ნილაბი ჩამოეხსნება?! ამიტომ მაც გვაყრიან თვალში ნაცარს მაც შეურაცხყოფელი ტერმინის მომარჯვებით.

„რუსულენოვანი მოსახლეობა“ ერთგვაროვანი სულაც არ არის. ლატვიაში „რუსულენოვანი მოსახლეობაში“ მოიაზრება ყველა (მათ შორის, იქ მცხოვრები ქართველიც) ლატვიის ქართველის გარდა, ყველა, მათ შორის ლატვიელიც. ლატვიაში ლატვიელების წინააღმდეგ რუსეთთან ერთად ქართველებსაც ამახედებენ, სომხებსაც, ყაზახებ-

გაგრძელება მე-9 გვ.

ხმა ხალხიდან

...ჩამოიხსენით ნიღაბი და ხალხს ისა დაელაპარაკეთ...

დღეს პრესაში თუ ტელევიზიაში — ლიად, ბეჭდის მსგელოვნების იმის შესახებ — დავტოვოთ თუ არა პასპორტებში ეროვნების აღმნიშვნელი გრაფა.

ამ საკითხზე დისკუსიის გამართვა და თანაც ლიად ისეთ დროს, როცა ერთის მხრივ — საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა ხელყოფილია, ხოლო მეორეს მხრივ — ჩვენი სახელმწიფოებრიობის მტრები აქტიურობის ზენიტი იმყოფებიან, არის უპასუხისმგებლობა და მკრეხელობა ხელისუფალთა მხრიდან. ეს არის სიბაბუნის კიდევ ერთი გამოვლენა მათი მხრიდან, კიდევ ერთი ნაბიჯი კრულ უმედობისა და კაპიტულაციისაკენ, რასაც ასე მიგვაჩვენებს ბოლო წლების მანძილზე. წარმოადგინეთ — ქართველები ისე არიან დათრგუნული, შეშინებული, ისე გაგვიხადებენ, რომ... „თვითონ ჩვენ ვამბობთ უარს საკუთარ ეროვნებაზე“ (?). ამის იქეთ ქართველთა სახელმწიფოებრივი მთლიანობის საკითხი, რომელიც ასე მწვავედ დგას დღეს, სხვა, ჩვენი უარესი წარმართვის სიბრტყეში გადადის!

თქმა არ უნდა — ბოლო წლებში საქართველო ერთმორეზე განიცდის იმედგაცრუებასა და მარცხს ეკონომიკურ საკითხებში, საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკურ ასპარეზზე. ყოველდღიური პრობლემებიდან ხალხს ყურადღების ჩამოსაცილებლად ხელისუფლება, რომელსაც ამის დიდი გამოცდილება აქვს, იგონებს „კომუნის“ მაგვარ რალაც სატყუარებს. ჯერ იყო „ნათობადენი“ — ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანი ამოქმედდა, მაგრამ სწორედ მას შემდეგ დაგვიხატრა გაუფასურებულ-განხევრებული კუთვნილი ხელუფლება კი (?). შემდეგ იყო „ევროკავშირი“ შესვლა. გველი-სა მაგრამ, ცხადია, „უკუგება“ კიდევ კარგა ხანს გვალოდინებს.

ახლა მორიგი სატყუარა შემოადგეს: „საქართველო არა ეროვნების მითითებას პასპორტებში“ დისკუსიაში პრაქტიკულად მხოლოდ ქართველები მონაწილეობენ. ერთი მომხრე არიან, მეორეები — წინააღმდეგი. კამათი ძლიერ გავს უმიზეზოდ ნაკიდებდნენ ორი მამლაყენას ჩხუბს, რომელსაც მელია ფიზიკურად თვალს ადევნებს, რათა, როცა ორგანიზაციის დიდი წილი, მათ თავები წააცალის და სოროში წაწინაღობის დიას, ვიდრე ქართველები კამათობენ — მოუთითონ თუ არა პასპორტებში თავისი ქართველობა — მტრები, რომლებიც ჩვენი ბედოვალათური ე. წ. „ტოლერანტობა“ (ჯერ რა სიტყვაა

— მის გამო შეგვარქვს „გიუფრაცუბი“ და ამ სიტყვამ ჩაგვადო დღევანდელ გამოუვალ სიტუაციაში) და ცალმხრივი კომპრომისების მეშვეობით ასე მოვიმარაგეთ და ლამის უბე-შიც ჩავსვით, ყოველთვის ფიზიკურად უფალთაღებენ, გეგმებს აწყობენ და ქრთქილებენ. ზოგი მათგანი — განცხადებებსაც კი აკეთებს ამის შესახებ (მართალია — ჯერ არაოფიციალურად). მაგალითად, სომხები ყოველთვის თურმე მათ წინააღმდეგ მიმართულ დი-ვერსიად თვლიან (?). დარწმუნებული ვარ, აფხაზები და ოსებიც სიცილით კვდებიან, საკმე რომ ვერ მოგვიგვარებია და ჩვენი სისუსტის დასა-ფარავად რაღაცებს მივედ-მოვედებით. ალბათ ფიქრობენ: რაც გინდათ, ის ქენთ. ჩვენ იმავე დარწმუნებით, ვინც ვართ ჩვენს ახლად დაარსებულ „სახელმწიფოებში“!

აი, რა მოგვიტანა ჩვენმა ე. წ. „ტოლერანტობამ“, რომლითაც ყოველთვის ასე ვამაყობთ საქართველოში ქართველი რაიმე სახელმწიფოებრივი საკითხის გადანეწევისას... თვალე-ში უნდა შეაყურებდეს სომხს, აფხაზს, ოსს და კიდევ ვინ იცის ვის!

ეროვნების აღმნიშვნელი გრაფის შენარჩუნებაზე მსჯელობისას ხშირად მოყავთ დასა-ღუთის ქვეყნების მაგალითები და პარალელს ავლებენ ერთი მხრივ — ასე მტრულ გარემოცვა-ში მყოფ საქართველოსა და მეორე მხრივ — კეთილშეობილურ გარემოში მცხოვრებ სა-ფრანგეთს, ინგლისს და სკანდინავიის ქვეყნებს შორის, რაც ყოველად მცდარი და დაუშვებე-ლია. ასეთი შედარების ავტორები ან მოკლე-ბული არიან ანალიზის უნარს, ან შეგნებულ დემაგოგები არიან, რომლებიც მზად არიან პირადული მიზნების მისაღწევად ეროვნებას და საკუთარი მშობელიც დაგინებდეს მისცენ. თან ამისკენ მოუწოდებენ სხვებსაც (?).

ჩვენმა მტრებმა და დღევანდელმა ანტი-ეროვნულმა ხელისუფლებამ (ამას მათი საქმე-ბი დადასტოვებენ) ყველაფერი დაგვაცდინეს: მიწები, ეროვნული თვითმყოფლობა და, რაც ყველაზე მთავარია — უკეთესი მომავლის იმედი. ქვეყანა ჩიხშია შეყვანილი და სატანა-კაისი განიცდის. ერთადერთი — ეროვნება დარჩათ ქართველებს, რაც უმნიშვნელოდ, სიმ-ბოლურად, მაგრამ მაინც მიანიშნებს მათ პრი-ორიტეტზე საქართველოში შემოსულ არაბ-

გაგრძელება მე-12 გვ.

გთხოვთ მომცათ თქვენს გაზეთში ერთი, ჩემთვის მთავრად
ძვირფასი სადღეგრძელო თქმის საშუალება. აუცილებელი არაა,
სადღეგრძელო გხოლოდ სუფრასთან ითმვას.

სადღეგრძელო

მინდა შემოგთავაზოთ ლიხვის ხეობის ცხრა ქართულ სოფელში ძლიერ ჯიშის ძველ ქართველთა, ჯერ კიდევ შემორჩენილ და არ გამქრალ, იმ ძირძველ ქედმოხურელ მკვიდრთა სადღეგრძელო, რომლებმაც სამ-შობლოსათვის თავდადების, სიმამრის, გმირო-ბისა და ვაჟთაყვარის მაგალითი გვიჩვენეს, ქედს იქიდან შემოგვლინა რუს-სკვითალები-ს მიერ ბოლოკადაში მოწყვეტულმა, მრავალ-რიცხოვან მუხანათ მტერს ზურგს არ ანახეს, მტარვლად არ შეუშინდნენ და თავისი მიწა-წყალი, რომლის დასაცავადაც ჩვენს წინაპრებს ზღვა სისხლი და ოფლი გაუღიათ, არ მიატყვეს. საქართველოს ამ ერთმა ციქვან უღალატო ნაწილმა, გაუმძაღარი რუსეთის იმპერიის ფერავულ ზენილას მამაცურად გაუძლო. დანარჩენი საქართველოს გადარჩე-ნისათვის კაცინად, ქალიანად, ბავშვიანად შეუდრეკელ კედლად აღიმართა. საქართვე-ლოს ამ უფელეს მინაზე დუშმანს ქართული ფუძის ამოძირკვის საშუალება არ მისცა, ქართული კერა არ ჩააქრო, მტერი არ გაახარა.

დიდება — მათ!
დღეს თითოეულ ქართველში უდიდეს მონივნებასა და სიმამრს ინვესტ შეუპოვარ და უშიშარ ლომულთა სამკვიდრო სოფ-ლების სახელები: თამარაშენი, ხეითი, ზემო აზაბეთი, ქურთა, ძარნეში, კეხვი, ქემერტი, სვერი.

მეგობრებო! დღეგრძელობა ნუ მოუშა-ლოს ლმერთმა ჩვენს დიდებულ წინაპართა ამ სახელოვან და ფუძემდებელ ნაწიერებს, მრავალუამიერ!

პინი კუარავილი

P.S. მეგობრ, ის დროც დადგება, როდესაც ომით მოყვებულ ქრთობებს მოვიშუშე-ბთ. ეს ორი ხალხიც შერგდება. რუსულ მხვეკვობას წამოგებული ოსები, ალბათ, იმასაც მიხვდებიან, რომ ქართულ მიწებს არ უნდა ნაეპოტონო, რადგანაც ქართული ანდაზისა არ იყოს: რაც არ გერგება, არ შეგერგებაო. ხოლო, თუ ისინი მართლაც დევდირა ალანთა მოდგმისანი არიან, მაშინ მიხედონ რუსების მიერ მიტაცებულ, ქედს იქით მდინარე დონამდე გადაჭიმულ ალანთა მშობლიურ მიწებს.

საქართველოს პრეზიდენტს. საქართველოს პარლამენტს

ჩვენ, ძირძველი ქართული სოფლის — დიღმის მცხოვრებნი აღმშოთებას გამოვტე-ვამთ მოქალაქის პირადობის დამადასტურე-ბელი დოკუმენტიდან ეროვნების რეკვიზიტის ამოღებასთან დაკავშირებით საზოგადოება-ში მიმდინარე დისკუსიების გამო. ნუთუ შეიძლება საკამათო იყოს ის, რომ საქართვე-ლოს მოქალაქის პირადობის დამადასტურებელ მონიშვნაში, ან პასპორტში უნდა ეწეროს თუ არა ეროვნების დამადასტურებელი გრაფა? ჩვენი მამა-პაპანი სისხლს დაწოდნენ და თავს დედენე სარწმუნოებისა და ქართველო-ბის გულისათვის. დღეს კი, ვაიქართველები-ს წყალობით, რომელთა აბსოლუტური უმრავლესობა ფინანსურად უცხოურ ფონ-დებიდან გრანტების საშუალებით, უტიფრად აცხადებენ, რომ ეროვნულობის დაფიქსირე-ბა საქართველოს მოქალაქის პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტში ზედმეტია.

ჩვენ იმიტომ ავირჩიეთ საქართველოს პარლამენტი, რომ მან გამოხატოს ჩვენი ნება და დაიცვას საქართველოს და ქართველობის ინტერესები. დღევანდელი პარლამენტის უმ-რავლესობა არადა აცხადებს საქართველოს

ისტორიას, ქართულ ტრადიციებსა და ქართულ თვითმყოფადობას. მათ სურთ მოახდინონ ქართველი ხალხის ეტაპობრივი ასიმილაცია. ჩვენი ხელისუფლების გადანეწეობით ჯერ გაიყვანა მიწები და სხვა სტრატეგიული დანიშნულების ობიექტები, ახლა გვართმევენ ეროვნებას, ხვალ ნაგვართმევენ გვარს...

პარლამენტარები მოდიან და მიდიან, საქართველო მუდამ იარსებებს და არავის არა აქვს უფლება ერთი ხელის მოსმით და ხალხის დაუყოვნებელ წაგვართვას ის, რაც ღმერთის მიერაა ბოძებული და კურთხეული. მოგმართავთ თხოვნით, ალადაცნოთ პიროვნების დამადასტურებელ დოკუმენტებ-ში ეროვნების აღმნიშვნელი გრაფა, წინააღმ-დეგ შემთხვევაში, საქართველოს ყველაზე დიდი სოფელი — დიღომი უნდობლობას გამოუცხადებს მოქალაქეთა კავშირს და მიმართავს პროტესტის უიდეურეს ზომებს.

სოფელ დიღმის მოსახლეობა მოუწოდებს ყველა ქართულ სოფელს ხმა აიმაღლოს ამ ფარული გენოციდის წინააღმდეგ.

სოფელ დიღმის საპრეზიდენტო,
სოფელ დიღმის მოსახლეობა

გულაბაქ ქლარჯი

„გონს მოდი, ქართველო ერო“ — გვეუბნებიან 18 წლის ახალგაზრდები!

23 თებერვლის გაზეთ „საქართველო-ში“ დაიბეჭდა სტუდენტთა ფილოლოგი-ბის წერილი — „სტუდენტები მოვ-ითხოვთ: აღდგეს ეროვნების აღმნიშ-ვნელი გრაფა“! წერილს ხელს აწერენ მეორე კურსის სტუდენტები: ლ. სის-არულიძე, რ. ასკურაძე, ვ. მიქაბერიძე, ზ. ბოლქვაძე, ც. სოსვიძე და სხვები (სულ 41 ხელმოწერა). გარდა იმისა, რომ ეს ქართული სულის მქონე ახალ-გაზრდები (რაც, სამწუხაროდ, დღეს იშვიათობაა), სამართლიანად, საფუძე-ლიანად მოითხოვენ პირადობის დამა-დასტურებელ საბუთებში ეროვნების აღმ-ნიშვნელი გრაფის აღდგენას, წერილში ქართველი ერის ყოფნა-არყოფნის დღე-ისათვის მეტად მტკივნეული პრობლემაა დასმული. სტუდენტე-ბის ეს წერილი სამ-ჯერ ნავიკითხე და მაინც გამიძნელდა ცი-ტირებისას რომელიმე ადგილისთვის მიმეცა უპირატესობა, იმდენად დიდი ეროვნული სატ-კივართაა გამსჭვალუ-ლი თითოეული წინა-დადება: „გონს მოდი, ქართველო ერო. სხ-ვისი ბაძვა ხელს არ მოგვცემს, ჩვენ ჩვენი მეოხა უნდა გავცე-წნდეს, ჩვენი ქართველე-ბი ვართ, ის ხალხი, რომელსაც დიდი ის-ტორია აქვს, ცრემ-ლიანი და სისხლიანი...“

დღეს რა გვემართე-ბა? ახლა თითქმის ყვე-ლაფერი არარაობად ქე-ეულა, ქართველი აღარ ქართველობს...

დაუფარგომელი და მარად ბოხო-ქარი ქართული სული, დღეს მხოლოდ ქართველების ერთ ნაწილსა შერჩენია. ჩვენ მოვალენი ვართ, რომ ის ნაპერ-წკალი, რომელიც ყველა ახალგაზრდა-ში მაინც არსებობს, გავაღვივოთ და დიდი ილიას სიტყვით: „ერთ დიდ ცეცხლად შევარგოთ, ჩვენი ქვეყნის გაცეცხვული გულის გასათბობად“. ამგ-ვარი, საქართველოს გამაცოცხლებელი ნაპერწკლების მოძებნას სტუდენტები, როგორც ვხედავთ, ისევ ახალგაზრდობაში აპირებენ და უფროსი თაობები ნაკლე-ბად ეიმედებათ. მართლმაც არიან, დღევანდელი უფროსი თაობების ქარ-თველთა უმრავლესობა არაა ის ხალხი, ვინც უფსკრულის პირას მისულ საქართვე-ლოს გადაარჩენს, მათი მეშვეობით ვერ მოხდება მრავალტანჯული საქართვე-ლოს კიდევ ერთხელ (ვინ იცის, მერამ-დენედ!) მკვედრებით აღდგომა! ისინი უფრო მეტად საკუთარი ტყავის გადა-რჩენაზე ფიქრობენ, ვიდრე სამშობლოს სასიცოცხლო ინტერესებზე. ასეთებად აქცია ისინი ე. წ. საბჭოთა სინამე-ვილები.

ილია ჭავჭავაძე თავის წერილში, „ძველი საქართველოს ეკონომიური წყ-ობის შესახებ“, აღნიშნავდა: „საქართვე-ლო დღე-ღამე იარაღით ხელში იდგა. მტერი ყოველ მხრიდან მოწოლილი იყო...“ ვისთვის, მკლავმა და გულმა შესძ-ლო ეს გოლიანობა, საკვირველი ეს არის — რა ქონებამ გაუძლო ამისთანა ყოფასა? რა ჰქვებოდა ხალხსა, რა ქონებით უძლებოდა ამოდენა ომებსა და სისხლის ღვრასა? ეს ერთი მუჭა ხალხი თითქმის ქუდზედ კაცად უნდა მდგარიყო იარაღით ხელში, რომ მტრის-აგან მტყრად არ აღგვილიყო — და საზრდოებას ვინ აძლევდა და რა აძლევ-და?...

ამისი პასუხი ჩვენს ეკონომიურს აგებულებასა და წყობაში უნდა მოინ-ახებოდეს. უეჭველია, ჩვენი უწინდელი ეკონომიური წყობა ისეთი ყოფილა, რომ ხალხს იქნებოდა ჰქონია ის ქონე-ბითი ძალ-ღონე, რომლითაც იგი გასაძო-ლია ამოდენა ვაი-ვაგლასა და ომებსა ამოდენა ხნის განმავლობაში.“ ასეთი ტრადიციების ქვეყანა დღეს, თუნდაც საომარ ვითარებაში მყოფი, დამშეული და გამათხოვრებული უნდა იყოს? ახ-ლანდელი ქართველი საზოგადოება დგამს გადამჭრელ ნაბიჯებს საიმისოდ, რომ ჩვენი ეკონომიკა გამოყვანილ იქნას კრიზისიდან, ჩვენმა სამშობლომ თავი დააღწიოს სამარცხვინო შიმშილობას? ცხადია, ამ მხრივ დიდ დაბრკოლებებს ქმნის საქართველოს ახლანდელი არა-ეროვნული ხელისუფლება (თუნდაც იმით, რომ ხელს უშლის ეროვნული იდე-ოლოგიის შემუშავებას და გაფრცელე-ბას), მაგრამ სიცოცხლისუნარიანმა ერმა რაც შეიძლება მალე უნდა შეძლოს უფსკრულის პირად მისული თავისი მრავალტანჯული სამშობლოს ბედი მკვეთრად გამოკვეთილი ეროვნული სულისკვთების ხელისუფლებას მიან-დოს.

ჩვენი ახალგაზრდებიც გონს მოსე-

ლას მარტო ქართველი ერისგან კი არ მოითხოვენ, არამედ საქართველოს დღევან-დელი ხელისუფლებისგანაც, რომელმაც, მათი აზრით, დაუყოვნებლივ უნდა თქვას უარი ქვეყნის მართვაზე.

ილია ჭავჭავაძემ, დიდმა მოაზროვნემ, დიდმა მწერალმა, დაინახა რა, რომ მარტო მწერლობით ვერ მოუშუშებდა თავის ქვეყანას ქრთობებს, ვერ დაუა-მებდა ტკივილებს, თუ მეტად არა, სანახევროდ მაინც მიატოვა მწერლობა და ქართული საქმის საკეთებლად აუცი-ლებელი სახსრების მოსაპოვებლად და იმ მიზნით, რომ ქართული მიწის ყიდ-ვის შესაძლებლობა ქართველებსაც მის-ცემოდათ და არა მარტო სომხებს და სხვა უცხო ტომის ხალხს, ბანკის თავმე-დომარეობა იტვირთა, 30 წელიწადზე მეტ ხანს „ბანკოვიადის“ ციებ-ცხელებაში ჩაება. ამასთან ერთად, ილია მთელი გულსყურით ადევნებდა თვალს თავი-სი დროის საქართვე-ლოს ეკონომიკურ ცხ-ოვრებას და ცდილობ-და ზეგავლენა მოეხ-დინა მასზე. ცნობილ-ია, მაგალითად, რომ ილიას მჭიდრო მეგო-ბრული ურთიერთობა ჰქონდა გამორჩენილ ქა-რთველ მრეწველთან, დავით სარაჯიშვილთან, რომელიც თავისი სახსრების მნიშვნელო-ვან ნაწილს სხვადასხ-ვა სახის ქართული ერ-ოვნული საქმის კეთე-ბას, ქართული კულ-ტურის განვითარებას

ახმარდა. ამ მხრივ იგი ხშირად ილიას რჩევითა და წინადადებით მოქმედებდა. ქართული საზოგადოების წარმომადგენ-ლები, როდესაც ეროვნული საქმისთვის ფული სჭირდებოდათ, დ. სარაჯიშ-ვილთან შეიმდგომლობას ილიას თხო-ვდნენ. ამ გზაზე ილიას უსამოვნებაც ხვდებოდა, მაგრამ სხვაწარად დიდი საქმე არ გაკეთდებოდა. ექვთიმე თაყაიშ-ვილი იგონებს: დავით სარაჯიშვილი, „მართალია, კარგი ქართველი იყო და დიდი პატრონიც, მაგრამ ჩვეულებად ჰქონდა ქართველების საზოგადოდ და-წუნება, მათი ნაკლის გაზვიადება და, პირიქით, სამაგალითოდ ჩვენს მეზობლებს (სომხებს — გ. კ.) ასხამდა ხოლმე ქებას. ქართველების მიმართ ძალიან გულგატყნობად მოქმენდა თავი... რა საგანზედაც არ უნდა ყოფილიყო საუბარი, დავითი მაშინვე მეზობლებს დააყენებ-და მაღლა, იტყოდა, რომ ჰქვინა ცხ-ოვრება იციან, ბედოვალათები და მთხო-ვნელები არ არიან, მუშა და გამრჯე-ლი ხალხია, ყველა საქმეში გავლობიან და მომავალიც მათია. ერთხელ, ნამეტ-ანი რომ გადაატარებდა ასეთ ლაპარაკში, ილიას გული მოუვიდა და წამოიძახა: „ამისთანა გაგონილა? ამ ოჯახში ქარ-თველების ძაგების მეტს ვერავრის გაიგონებ! თუ ერთი-ორი გილიც აწუხ-ებს და ფულსა სთხოვს, ეს მთელ ხალხზე გადააქცის!“

მეორეგან, გიორგი ლომთათიძესთან საუბრისას, ე. თაყაიშვილს და სარაჯიშ-ვილზე ნათქვამი აქვს: „მას ეძახდნენ დიდ პესიმისტს. სომხების ქებაში იყო და თან გაიძახდა, ჩვენ არ ვვარგო-ვართო... თითონ? აჰ, არა, ქართველი იყო ნამდვილად!“... ილია ჭავჭავაძე თავის ვრცელ პუბლიცისტურ თხზულებაში „სომხეთა მეცნიერი და ქვათა დალა-დი“, ამხელდა სომხეთა გარკვეული, საკმაოდ მრავალრიცხოვანი წრეების ან-ტიქართულ საქმიანობას, მათ ცდებებს, გამხდარიყვნენ საქართველოს ბატონ-პა-ტრონი, მიეტაცებინათ ქართული მიწა-წყალი. მათ შესახებ ილია წერდა: „ეს რა შავი ყორანია, რომ თავს დავტრო-ალებს, ზედ დაგვყვებს და დაგვჩხავს?“... იმეხება შემოსევა საქართველოში, კერ-ძოდ, შოთა რუსთაველის მშობლიურ მხარეში, სამცხე-ჯავახეთშიც, რუსეთის იმპერიის ნებით მოხდა. რუსეთის ხე-ლისუფლება მიზნად ისახავდა, ჩაეკლა ქართველთა მისწრაფება თვითმყოფადობის, დამოუკიდებლობის აღდგენისაკენ, გადა-ეჯიშებინა, დაეჩაჩანაგებინა ან გაერუსებინა მეომრული სულის ქართველები და ამ ბინძურ საქმეში სომხებსაც იყენებდა. რუსეთის იმპერიის მესვეურებისათვის მი-საღები იყო გეგმა, რომლის მიხედვი-თაც საქართველოში პოლიტიკურად რუსს უნდა ებატონა, ხოლო ეკონომიურად — სომხებს. ეს კარგად მოეხსენებოდათ ქართველ მოღვაწეებს, კერძოდ, ილია ჭავჭავაძეს. ცხადია, ის ვერ გაიზარდა და ქართველებისა და სომხებისადმი დ. სარაჯიშვილისეულ დამოკიდებულებას,

გაგრძელება მე-4 გვ.

ქოხენტარკი პრაზიდანის 22 თაბაკვლის რადიოინტერვიუზე

გულაზარ ქალაქი

საქართველო

„გონს მოდი, ქართველო ერო“ -
გვეუბნებიან 18 წლის ახალგაზრდები!

**პრაზიდანის
ფაზიზმად ტყუილი**
პრეზიდენტი მართალია იმა-
ში, რომ ყოველივე შედეგები-
თაა. მაგრამ გააჩნია, რას შეე-
დარებოდა საქართველოს ეკო-
ნომიკურ მდგომარეობას: მარ-
შანდელ, შარშანდელ და გაი-
სის დანერგულ მდგომარეობას თუ
იმას, რა შედეგია ქვეყანას,
რომელსაც ამდენი და ამდენი
შრომისუნარიანი მოსახლეობა და
ამდენი და ამდენი ბუნებრივი
რესურსები აქვს. დღეს ჩვენს
ქვეყანაში მასობრივად მიმდინ-
აობით სიკვდილი, საექსპორტო და
ბავშვთა პროსტიტუცია, მიცვალე-
ბულის უკუბრუნება და მარტო-
მარტო უცხოელებზე გაყიდვა.
ეს მდგომარეობა სხ-
ვაგვარად ვერ დაკავალდებუ-
რდება, თუ არა როგორც შეგ-
ნებული დივერსია ქვეყნის
ეკონომიკის წინააღმდეგ, რომელიც
არ შეწყდება დღევანდელი პრე-
ზიდენტისა და პარლამენტის ხე-
ლში. მისი მთავარი ბერკეტებია:
1. წარმოებისთვის მასობრივად
საგადასახადო სისტემა; 2. კო-
რუფციის შეგნებული დაუსჯელობა
მასთან პოლიტიკური ალიანსის
გამო. ეს, როგორც იტყვიან, ბავ-
შვაც იცის და ამაზე ვრცლად
ცალკე ვილაპარაკებთ.

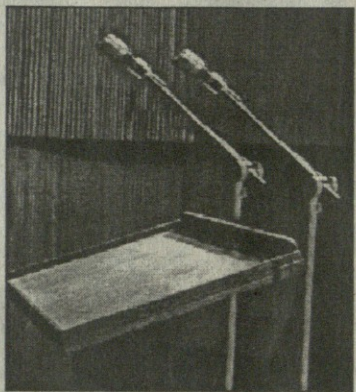
**პრაზიდანის
ფაზიზმად ტყუილი**
საგადასახადო ფონდი რომ
ბუნების კანონებით მკაცრია,
ყველამ ვიცით. ისიც ვიცით,
რომ მისი სურვილების უპირატე-
სიყოლა მანერა, ხოლო კრი-
ტიკული, ანუ საკუთარი სა-
ხელმწიფოს ინტერესთა გათვალ-
ისწინებით შეზავებული —
ძალიან სასარგებლო. პრეზიდენ-
ტი მონურად — დიდი, მონურად
— მიჰყვება საგადასახადო ფონ-
დის რეკომენდაციებს ყველაფერში,
გარდა ერთისა — „აღკვეთი
მოხელეთა და ფუნქციონერთა
ქურდობა“. ქურდობას ამჟამინ-
დელი პრეზიდენტი ხელს ვერ
ახლებს და არ ახლებს, რადგან
მისი რეჟიმი ამ მოვლენაზე დგას.
(მომაველი არჩევნებისთვის
საჭირო ასტრონომიულ თანხე-
საც იგი „მოღვაწეობის“ ამ
სფეროდან ელის).

**პრაზიდანის რაინდობაზე
და პათუმიან მარხანაზე**
ლაპარაკობს
ნათობის გადაზიდვა, რაც

უნდა მცირე იყოს ტარიფები,
ამ ორ უმნიშვნელოვანეს ობი-
ექტს ასაქმებს. ეს დიდებულია.
მით უფრო საგანგაშოა ჯერ-
ჯერობით ქოხენტარკის არსებული
ხმები, თითქმის გაკოტრებული
ხელისუფლება რკინიგზის „პრე-
ზიდენტის“ (გაყიდვას) აპირებს.

**პრაზიდანის გაზსადენი
მსჯელობა**

პრეზიდენტის სიხარული შუა
აზიის გაზსადენის საქარ-
თველოზე გამოვლის გამო, გასა-
ზიარებელია. მაგრამ მისი
მსჯელობა, ეს და სხვა ამგ-
ვარი პროექტები ჩვენი ეკო-
ნომიკის საყრდენი იქნებაო,

ძირშივე მანკიერია. ჯერ ერთი,
ე. წ. „ნათობის“ ტიპის
შემოსავლებს ყველა ხელისუ-
ფლება კი ვერ შეარგებს ქვეყ-
ანას, არამედ მხოლოდ ზოგი-
ერთი, სახელდობრ, არაკორუმ-
პირებული და ბრძენი. შევარდ-
ნაძის ხელისუფლება, როგორც
ვიცით, ამგვართა რიცხვს არ
ეკუთვნის (მას გაზსადენის შე-
მოსავალი, როგორც იტყვიან,
მზესუმზირის ფულად არ ეყო-
ფა). მეორე და მთავარი: ამ
ტიპის შემოსავალი ქვეყნის
ეკონომიკისთვის ხდება და არა
საყრდენი. საყრდენი მხოლოდ
საკუთარი მრეწველობა და სოფ-
ლის მეურნეობა და სხვა
არაფერია. ამ დარგებს კი,
როგორც ვთქვით, არსებული
ხელისუფლება საბოტაჟს უწე-
ვს.

**პრაზიდანის თავს იტყუებს
და თავს გიჟდება**
იგორ გიორგაძის თემასთან
დაკავშირებით პრეზიდენტი, რო-

გორც იტყვიან, „ჯიბში მუშტს
უღერებს“ რუსეთის შავხელ
ძალებს, რომლებიც ტერიტო-
რიაზე იფარავენ და საქარ-
თველოში ნახევრად შენიღბუ-
ლი რუსულ-კომუნისტური ხე-
ლისუფლების ნაცვლად ლია
კომუნისტების გამეფებას ფიქ-
რობენ. მას ავიწყდება, რომ
არსებობს ერთი სრულიად უე-
ბარი საშუალება რუსეთის აგრე-
სიული მცდელობის აღსაქვეითად:
საქართველოს გამოსვლა ესენ-
გედან და რუსეთის ბაზების
გასვლა საქართველოდან. მარ-
ონეტული ხელისუფლება ამას,
რა თქმა უნდა, ვერც იზამს
და ვერც გაიფიქრებს.

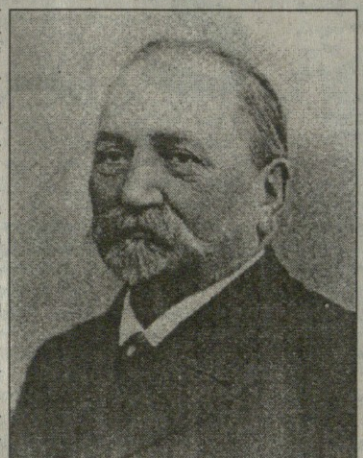
**პრაზიდანის არძინაბა
ეფენია**

პრეზიდენტი, რომელიც რომ
ვთქვათ, ეშლება სამი რამ.
პირველი: არძინაბა ათიათასო-
ბით ქართველის მკვლელობა და
მისი ტელევიზიით გამოჩენა, რო-
გორც მხარისა, ისევე როგორც
მასთან „ბატონობით“ საუბარი,
ამ დანაშაულში თანამონაწი-
ლობა. **მეორე:** არძინაბას გა-
მოსვლა საქართველოს ცენ-
ტრალური ტელევიზიით და შე-
ვარდნაძისა — სოხუმის ტელე-
ვიზიით, საქართველოსთვის მო-
მგებიანი არ არის, რადგან
არძინაბას სიყალბის თანმიმ-
დევრული ხაზი აქვს, შევარდ-
ნაძეს კი — არათანმიმდევრუ-
ლი, გულუბრყვილო და უფრო
ხშირად კომიკური. **მესამე:** მტერ-
თან ინტერვიუსთვის უნდა გაიქ-
ზავნოს არა უსუსური ჟურ-
ნალისტი, არამედ მომზადებუ-
ლი, რათა მის განცხადებას,
ჩვენ, აფსუბი აფხაზეთში ავ-
ტონომიური ერთი, უპა-
სუხოს: „ავტონომიური ის ერა,
რომელმაც ეს ტერიტორია მს-
ოლოდ ბუნების მდგომარეო-
ბით ადამიანთა სამოსახლოს
მდგომარეობაში გადაიყვანა.
აფხაზეთის ტერიტორიაზე არ-
სებული ფეოდალური კულტუ-
რა კი, მხოლოდ ქართული და
ქართულენოვანია, ასე რომ, აფხა-
ზეთში ავტონომიური ერთი ჩვენ
ვართ და არა თქვენო.“ მა-
გრამ სახელმწიფოში, რომელ-
საც მონობის კომპლექსი მარ-
თავს, ამგვარი ჟურნალისტის
მონახვა, როგორც ჩანს, შეუ-
ძლებელია.

შემატებული

მესამე გვერდიდან
მისეულ ზედაპირულ შეფასე-
ბებს. მიუხედავად ამგვარი გაუგე-
ბრობისა, ილია სიცოცხლის ბო-
ლომდე მეგობრობდა დ. სარა-
ჯიშვილთან. დღესაც აუცილე-
ბელია ქართველი ერისკაცებისა
და ბიზნესმენების, მრეწველების
თანამშრომლობა. მაგრამ ჯერ-
ჯერობით ისე ჩანს, რომ მდი-
დარი ქართველი ბიზნესმენები,
მრეწველები, ნებით თუ იძუ-
ლებით, უმეტე-
სწილად, „მოკა-
ლაქეთა კავშირს“
აფინანსებენ, რო-
მელიც ამ ფულს
ეროვნული მი-
ზნებისთვის რო-
დი იყენებს.

ილია ჭავჭა-
ვაძის ზრუნვა ერ-
ოვნულ საქმეზე
იმდენად ყოვლის-
მომცველი იყო,
რომ მან, უკვე
მოხუცებულმა, ექ-
ვთიმე თაყაიშვი-
ლის დაქორწინე-
ბაც კი იტვირთა.
ე თაყაიშვილს და-
ოჯახება დაუგ-
ვიანდა. ის 32
წლისა ჯერ კიდევ მარტოხელა
იყო. ილიამ იფიქრა, რომ მარ-
ტოხელობა აწებდა, დაღს დაას-
ვამდა ე. თაყაიშვილის მოღ-
ვაწეობას და გადაწყვიტა, ის
თავისი მეგობრის ასულზე დაე-
ქორწინებინა. სასიამოო, ილიას
მეგობარი, უარზე იდგა. საქმე
ისაა, რომ სამი წლის ექვთიმე
ხიდან გადმოვარდნილა და მარ-
ჯვენა ფეხი მოუტეხავს, რის
გამოც მკვლელობა სამუდამო
ნაკლად გამოჰყოლია. ილიამ გა-
ტეხა თავისი მეგობრის წინააღ-
მდეგობა და ე. თაყაიშვილს ცხო-
ვრების ერთგული თანამგზავრი
შეურჩია. ასეთი რუდუნებით
უნდა კეთდებოდეს ათასწლე-
ულების განმავლობაში სისხლის
წვიმებში გამოვლილი ქვეყნის
ეროვნული საქმეები და არა
იხე, დღეს ქართველთა უმრავ-
ლესობას რომ ჰგონია.
არსებობს გამოთქმა: „ჯავ-
ახეთი ოთხმოცჯერ ნახდენილა

და ოცხმოდდათჯერ აღშენე-
ულა“ (ეს ნატანჯი ქართული
მხარე რუსეთის იმპერიამ XIX-
XX საუკუნეებში სომხურ მხ-
არედ აქცია). მეტ-ნაკლებად
ამგვარივე შავი ბედი ჰქონდა
საქართველოს ყველა კუთხეს,
თითოეულ მთავანს ესაჭიროე-
ბოდა შევლა, სხნა. სხვანაირ-
ად, სრულიად საქართველო
შეგებით ვერ ამოიხსნებოდა.
ახლანდელი ქართველების დიდი
ნაწილი, სამხუაროდ, არ ვარ-
ვართ „ნახდენილი“ სამშობლოს
კიდევ ერთხელ
აღსაშენებლად.
არადა, თუ არ
გამოვფიხვლით,
ასეთ ქართველებს
შთამომავლობა
ღირსეულ წი-
ნარებად, ღირ-
სეულ მამა-პაპად
ვერ მიიჩნევს!

ძვირფასო ახ-
ალ გაზრდებო!
გზა, რომელზეც
თქვენ დაგხართ,
ძალზე რთულია,
ეკლანია. თქვენ
თამამად, სიამაყ-
ით შეგიძლიათ
გაიმყიდონ ილი-
ას სიტყვები:
„ავციოლია სიჭრ-
ელომ და მისი
თანამებრძოლები,
მიმდევრები... ისეთი შემართე-
ბა, გმირობა გამოგეჩინოთ სამ-
შობლოს საკეთილდღეოდ და-
დი საქმეების კეთებაში, რომ
თქვენს მომდევნო თაობებს,
თქვენს შვილებსა და შვილიშ-
ვილებს არ ჰქონდეთ უფლება,
საფუძველი, თქვენ თქვენი და
თქვენი თაობის მისამართით —
„გონს მოდი, ქართველო ერო“

„რატომ არავის ემორჩილება 68 წლის განეკალე გოგონა...“

ლია ნატილი საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრს, პოლიციის განეკალ-ლეიტენანტს, ბატონ ქახა თარგამაძეს

მეორე გვერდიდან

რომლებსაც მისაღები გამოცდები არ
ჩაუბარებიათ და ისე დასვეს პრე-
ულ კურსზე (ხუროთ და სხვები).
ესეც გამოაშვარავდება შემონების
დროს. უმაღლესი სასწავლებლებიდან
გარეცხული სტუდენტების აღდგენის
და სხვა სასწავლებლებიდან გადაყვ-
ნის შესახებ არსებობს გარკვეული
ნესი, რომელიც ითვალისწინებს მთელ
რიგ პირობებს. აკადემიაში კი ეს
ბატონ შ. გორგოძის შეხედულები-
სამერ ხდება. ყოველგვარი პირობე-
ბის დარღვევით, ნებისმიერ დროს,
სასწავლო წლის მთელი ნახევარი
კი გადმოიყვანება სტუდენტები არა
მარტო სახელმწიფო, არამედ კომერ-
ციული სასწავლებლების ნებისმიერი
სპეციალიზაციიდან.

ბატონ შ. გორგოძემ ფიზა-
ლურდისა და სამხედრო მომზადებ-
ის კათედრები გაერთიანა და მის
უფროსად, სამეურნეო დარგში მი-
სივე მოადგილე, ბადურ ჭანტურაშ-
ვილი დანიშნა. აკადემიაში გასა-
ხედროებული სასწავლებელია. მსმე-
ნელები სწავლასთან ერთად სამხედრო
მოვალეობასაც იხდებიან. საეჭვოა ბ.
ჭანტურაშვილმა ამ მოვალეობას თავი
გაართვა. მწერი წარმოსადგენია, თუ
რატომ ისაუბრებს იგი აუდიტორია-
ში, ანდა როგორ ჩაატარებს კათ-
ედრის სხდომას.

თავის მოადგილეს არც აკა-
დემიის უფროსი ჩამორჩა და შვით-
ავესა ოპერატიულ-სამხედრო და ად-
მინისტრაციული საქმიანობის გაერ-
თიანებული კათედრების უფრო-
სობა. ეს ნაბიჯი მან ანალოგიით
გამართალა და საბჭოზე ბატონი

როინ მტრეველის მაგალითი მოიყ-
ვანა: „ისიც კათედრას ითავსებო“. სა-
ინტერესო პარალელია, ალბათ
სასაცილოა, სატირალი რომ არ
იყოს. აქვე ისიც საკითხავია, რა
დატვირთვას შეასრულებს ბატონი
შ. გორგოძე კათედრაზე, რა თემაზე
ნაიკითხავს ლექციებს, როგორ
გაუძღვება იგი კათედრას?

საქართველოს ევროსაბჭოში გა-
ერთიანებამ უდიდესი ვალდებულებ-
ების წინაშე დააყენა შინაგან საქმე-
თა სამინისტროს მთელი სისტემა.
თუ დღეს სასამართლოების რე-
ფორმა ტარდება, ალბათ სულ მალე
პოლიციაშიც ჩატარდება ატესტა-
ცია. ამ საქმეში კი გადამწყვეტ
სიტყვას აკადემიის მიაკუთვნებენ.
მაგრამ მინდა იცოდეთ, აკადემიის
ამჟამინდელი ხელმძღვანელობა რე-
ფორმის გამტარებელი არ არის.
რა რეფორმის გამტარებელია გენ-
ერალი გორგოძე, რომელსაც დღემდე
ვერ გაუგია, რომ სასწავლო პრო-
ცესის წარმატების საწინდარი დახ-
ვენილი და სტაბილური სასწავლო
გეგმებია. თუმცა რომელ სტაბილ-
ურობაზეა ლაპარაკი, როცა ბატონი
შ. გორგოძის ხელმოწერის საფუძ-
ველზე სასწავლო გეგმები წელი-
წადავს რამდენჯერმე იცვლება. აკა-
დემიაში ფაქტურად ჩაშლილია
სასწავლო პროცესი. სამოთხე წელი
იქნება პროფესორ-მასწავლებელთა
საერთო კრებაზე არ მოუსმენიათ
სემესტრებისა და სასწავლო წლის
შედეგები, სადაც საფუძვლიანი ანა-
ლიზი ჩატარდებოდა განცდილ
მუშაობას. სამართლიანობა მოითხო-
ვს ითქვას, რომ რამდენიმე 10
წუთიანი შეკრება მართლაც ჩატარდა
აკადემიაში, მაგრამ აქ სასწავლო-

ალმზრდლობით საკითხებზე მსჯე-
ლობით არავის შეუწუხებია თავი.
აქ მხოლოდ ბატონი გენერლის
მუქარით შეზავებული მონოლოგე-
ბი ისმობდა განაწყენებულების, მი-
სივე ტერმინით რომ ვთქვათ,
„აბიუქნიკების“ მისამართით.

რეფორმის სულისკვეთებას არა
თუ პასუხობს, არამედ რადიკალუ-
რად ეწინააღმდეგება აკადემიის
სტრუქტურა და საკადრო პოლი-
ტიკა. საილუსტრაციოდ ბატონ შ.
გორგოძის მიერ გაუქმებული
ფაქულტეტიც იკმარებს. ფაქულ-

წირა საქართველოს ისტორიის
კათედრაც, ეროვნული ცნობიერე-
ბის ჩამოყალიბების უპირველესი კერა.
აკადემიაში დამკვიდრებულია სტ-
რუქტურული დანაყოფების შექმნის
ყოველდღიური პრაქტიკა. საქმე
ისაა, რომ ათი კათედრის პარალე-
ლურად მოქმედებს ორჯერ მეტი
განყოფილება, ქვედანაყოფებია ჯგუფი
და სხვა ხელოვნური ერთეული. რაც
შეეხება პროფესორ-მასწავლებელთა
საათობრივი დატვირთვის ნორმებს,
აქაური პედაგოგები სახელმწიფო უნი-
ვერსიტეტში დანერგულ საათებზე
ორჯერ მეტს ატარებენ. მეორე რა,
რომ ასეთი დატვირთვის პირობებში
სათანადო ხარისხი არ იქნება, სამაგ-
იეროდ მასწავლებლები დასჭირდებო-
ცოდა, ხოლო გამონათავისუფლებულ
შტატებს პერსონალს მოახმარენ. რო-
გორც ცნობილია, ყველა უმაღლეს
სასწავლებელში დამხმარე პერსონა-
ლი თანამშრომელთა საერთო რაოდე-
ნობის 25-30%-ს არ აღემატება, აქ
კი პირობათა — დამხმარე პერსონა-
ლი 60-70%-ს შეადგენს. სწორედ
ამითაა გამოწვეული უმრავლესი დარ-
ღვევა საფინანსო, სამეურნეო და
სამშენებლო სამსახურებში, რაც ცალკე
მსჯელობის საგანია.

ბატონი ვინისტრო

საჭიროდ იქნენ იცოდეთ, რომ
ზოგჯერ, უარყო გადამწყვეტილე-
ბების მიღების დროს გენერალი
გორგოძე თავის გასამართლებლად
ბრალს სამინისტროს სდებს, ზოგ-
ჯერ კი, ამაყად აცხადებს: მე
არავის ვემორჩილები, ჩემი უფრო-
სი არც სამსახურში და არც სხ-
ვაგან არავინ არისო. ნუთუ მართ-
ლა მას ამის უფლება აქვს. რო-

დემდე უნდა გაგრძელდეს ასე.
ბევრისათვის გაუგებარია: თუ
ატესტირებული პირები (მათ შორის,
მეცნიერებათა კანდიდატები და დოქ-
ტორები) 60 წლის ასაკიდან პენ-
სიამ გადიან და ნებით დატოვებ-
ბულადაც არ ამუშავებენ, რატომ
არის 68 წლის შოთა გორგოძე
გამონაკლისი?

აკადემიაში არის ჯანსაღი ნაწ-
ილი პროფესორ-მასწავლებლებისა,
რომელთაც უმაღლესი სასწავლებელში
მუშაობის საკმაო გამოცდილება აქვთ,
ღრმად არიან გარკვეული სასწავ-
ლო პროცესში, ახალგაზრდობასთან
მუშაობაში და გამოირჩევიან საქმისა
და ქვეყნის ერთგულებით.

ბატონი ვინისტრო

ვიმდოვებთ, რომ ყურადღებით
მოეცოდებოდა წინამდებარე წერილს
და თუ განათლების სამინისტროსთან
და რეგისტრატორთა სამსახურთან
გადაამოწმებთ მოყვანილ ფაქტებს,
ადვილად დარწმუნდებით მათ სის-
წორეში.

გარწმუნებთ, რომ აკადემიის
ხელმძღვანელი თანამდებობების პრო-
ფესიონალი, კომპეტენტური და
სპეციალურად კადრებით დაკომპლექტე-
ბა მას შინაგან საქმეთა სამინი-
სტროს მონაწილე დანაყოფად აქცევა
დანაყოფად, რომელსაც შეეძლება
დამოუკიდებელ საქართველოს მო-
უშადას კვალიფიკაციური სპეციალ-
ისტები.

იმიდო გვარამაძე
შინაგან საქმეთა სამინისტროს
აკადემიის სამეცნიერო-კვლევითი
ცენტრის უფროსის მოადგილე
ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი
დოცენტი, პოლიციის პოლიკონსტი-
ბლე
103.1999წ.

გაგრძელება. დასაწყისი იხ. გამ.
„საქართველო“ №4-8

შევარდნაძის ზრახვა შიდა ქართლის ბედის მიმართ მისი საქართველოში დაბრუნების დროსვე გამოჩნდა, ხოლო ამ ზრახვის განხორციელების მეთოდმა თავი ცოტა გვიან იჩინა. ჯერ თბილისში ჩამოსული არ იყო, რომ კანონსაწინააღმდეგო სახელი „სამხრეთ ოსეთი“ იხმარა და როცა შენიშნა მიიღო გაზ. „საქართველოში“, მისი ხმარება მაშინვე შეწყვეტა. ძალის მოკრებასთან ერთად ეს სახელი თანდათანობით კვლავ გააცოცხლა და დღეს მთელი თავისი კამარლითურთ, ტელევიზიის ჩათვლით, ამ რუსეთის მიერ შეთხოვნილ ტერიტორიას ხმარობს. რუსეთი დაუფარავად აცხადებს, რომ „სამხრეთ ოსეთის“ კონფლიქტის დადრეკულობა მისი „ინტერესია“ და რომ საქართველოსთან „ჩარჩო ხელშეკრულების“ რატიფიკაციას (რაც საქართველოს პარლამენტმა უკვე დიდი ხანია ქმნა, თავისდა სამარცხვინოდ, ყოველგვარი პირობების გარეშე) მხოლოდ ამ დარღვევების შემდეგ მოახდენს (იხ. ელცინის გამოსვლა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის). ეუთოს მისია საქართველოში, როგორც ცნობილია, თავისი ჩამოსვლისთანავე აქტიურად წინ წევს „ოსეთის“ დაკანონების გეგმას მიუხედავად იმისა, რომ ადამიანისა და ეროვნული უმცირესობების უფლებათა მარეგულირებელ არც ერთ საერთაშორისო დალიარებულ დოკუმენტში ამგვარი მოთხოვნის ოდნავ მაინც მსგავსი ნორმა არ არსებობს. კონფლიქტის ქართულ მხარეს, პირველ ყოვლისა — საქართველოს სახელმწიფოს მეტაურს, რასაკვირველია, სრული შესაძლებლობა და უფლება აქვს ეთნოსის მისიასაც და თვით ეუთოსაც ეს გარემოება თავიდან დაუყენოს კატეგორიული ფორმით, მაგრამ პასუხისმგებლობაზე ხელაღებული ბერკეტებისაგან და სეფინთან საკომპრომისოდ გამაზნული ახალგაზრდებისაგან შემდგარი დღევანდელი ხელისუფლება ამას არ აკეთებს, რითაც კიდევ ერთხელ თავისი მოქმედების შედეგებულად ანტისახელმწიფოებრივსა და, ცხადია, გარდაცემ მართულ სახითს ავლენს. რამდენად მართლაც შეუძლია საქართველოს ხელისუფლებას ეუთოს ამ ოვაციურად მოკლებულ შემოტრევის მოგვარება, — თუკი პასუხს — ამაზე ცოტა ქვემოთ მეცნება საუბარი. აქ შევეცდებით ოროდვე პირობა გამოთქვა ამ ორგანიზაციის პოზიციის მიზეზთა შესახებ.

ეუთოს მისიის პირველი ხელმძღვანელი საქართველოში იყო უკრაინის წარმომადგენელი ცვეტკოვი, რომელსაც ზემოხსენებული ანტიქართული პოზიცია ეკავა. მას უსწრებდა უნგრელი ჯარმატი (მას საქართველოში უფრო დიარმატიად იცნობდნენ), როდესაც ჯერ მისია ჩამოყალიბებული არ იყო და ეუთოს საქართველოში მხოლოდ წარმომადგენელი ჰყავდა. მასაც, რამდენადაც ვიცი (მას მე არ შეხვედრია) იგივე პოზიცია ჰქონდა, მაგრამ რაკი სანადრო კავსაძეზე უფრო უნარიანი პარტნიორი არ შეხვდა საქართველოს მხრიდან, მისი ეს პოზიცია შეუმჩნეველი დარჩა. ცვეტკოვი იყო ჩემთან (როცა პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომისიის თავმჯდომარე ვიყავი) და თავის თვალსაზრისზე — საქართველოში „სამხრეთ ოსეთი“ უნდა შეიქმნას! — ჩემი დათანხმება სცადა. რა თქმა უნდა, არ დავთანხმე, ვილაპარაკეთ დახლოებით ერთი საათი. მას თან ახლდა გერმანელი ოფიცერი და ერთი სამოქალაქო დიპლომატი (მგონი, პოლონელი). მათ კამათში მონაწილეობა არ მიუღიათ. რომ მიდიოდნენ, გერმანელმა მითხრა ორჯერ სახელით: „თქვენ მიერ მოსმენილი თვალსაზრისი ჩვენი თვალსაზრისი არ არის!“, რისთვისაც მათი მადლიერი ვარ. ცვეტკოვის შემდეგ მესტუმრა მისი მოადგილე თურქი მისიის კიდევ ორი სხვა წევრის თანხლებით და მანაც იმავე თვალსაზრისის გატარება სცადა. რა თქმა უნდა, საუბრის შედეგად იგივე იყო. ცვეტკოვის შემდეგ, ჩემდა სასიხარულოდ და საიმედოდ, მისიის ხელმძღვანელი გახდა გერმანელი — ელჩი აიფი. იგივე მოვიდა ჩემთან, მაგრამ მისი თვალსაზრისი, ჩემდა გასაოცრად და ჩემდა გულსატკენად, იგივე აღმოჩნდა. ვილაპარაკეთ საათზე მეტი და კვლავ იმავე შედეგთან მივიღეთ. აიფს რამდენჯერმე შეხვდით, ერთხელ მასთან პირად რეზიდენციაშიც ვიყავი კრწანისში და მისი რეზიდენციაშიც მიღებაზე კრწანისის

ნოდარ ნათაძე:

რას ვიცი

გზაზე. რამდენადაც აიფი გერმანელი იყო, მისი პოზიცია ვერ ავსხენი იმ ყველაზე იოლად მოსაფიქრებელი ვარიანტით, რომელიც პირველი უნდა მომსვლოდა გონებაში — რუსეთის სურვილით, თუმცა ვითვალისწინებდი, რომ მის ქვეყანას რუსეთში მაშინ ჯერ კიდევ ბევრი ინტერესი ჰქონდა განსახორციელებელი და დღესაც აქვს. აიფის დროს და შემდეგაც მისაში ხშირად იყვნენ და ჩვენს შეხვედრებშიც მონაწილეობას იღებდნენ იტალიელი გენერალი და ერთი-ორი სხვა დიპლომატიც, მისიის წევრები. ერთხელ პარლამენტის (ყოფილი იმელის) შენობაში გამაცნეს ერთი ფრანგი დიპლომატი, რომელიც მისიის ახალი წევრი აღმოჩნდა. მაშინვე ვუსაყვედურე, „თქვენი მისიის პოზიცია ცხინვალის რეგიონის საკითხზე ჩვენთვის გაუგებარია და მიუღე-

რომ მკითხველი ამ პერსონაჟს იცნობს. დღეს მისიის მეთაურია ბატონი ლიბალი (ავსტრია), რომელსაც, რამდენადაც ვიცი, პოზიცია იგივე აქვს (თუმცა, მგონი, ნაკლებად აქტიური), მაგრამ, როგორც ცხინვალელი ლტოლვილებისაგან ვიცი (რომელთაც მისიის წარმომადგენლები, როგორც წესი, არ ელაპარაკებიან და რომელთა აზრს მხედველობაში არ იღებენ), ლიბალს მათთვის განუშარტავს, ეს მხოლოდ ჩვენი პოზიცია არ არის, ეს თქვენი პრეზიდენტის პოზიციაა. არა მგონია, მისიის პოზიციის ახსნას ეს ძალიან აადვილებდეს (ამაზე — ქვემოთ), სამაგიეროდ, თვითონ შევარდნაძის პოზიციის ახსნას საკითხს ბადებს. მე ამ ახსნას ასე ვხედავ: შევარდნაძისთვის მწარედ საძულველი ზ. გამსახურდიას ერთი ძირითადი ისტორიული ღვაწლი იყო და არის

ტერესო ზონას წარმოადგენს, ვიდრე გერმანიისთვის. მეორე პიპოთებაა, რომ ოსთა ინდოგერმანულ ეთნიკურობის საფუძველზე (ოსები ერთადერთი ხალხია კავკასიაში, ვინც ამ რასას ეკუთვნის) გერმანულ დიპლომატიას სიმპათია და სპეციფიკური სამომავლო ინტერესი აქვს ამ ხალხსადმი. ეს პიპოთება, მართალია რომ ვთქვა, იმან მიკარნახა, რომ მეორე მსოფლიო ომის დროს, როცა გერმანულ ვერმახტში სხვადასხვა არაგერმანული ეროვნების ნაწილები იყო ჩართული, ამათ შორის განსაკუთრებულად ეფექტიანი იდეოლოგიით (ალბათ, ამ გარემოების საფუძველზე) ოსური ბატალიონი გამოირჩეოდა. ეს ცნობა მე მაქვს ერთი დიდად პატივსაცემი პიროვნების — თბილისელი ისტორიკოსისა და პოლიტიკოლის გიორგი ბეი-მამიკონიანისგან.

დღევანდელი დღე

ბელია-მეთქი.“ მაშინვე მიპასუხა: „უკაცრავად! ეს მისიის პოზიცია არ არის, ეს მისიის გერმანელი წევრების პოზიციაა.“ გავიცანი მისიის წევრი ანტანასი (გვარი არ მახსოვს. ენაზე მიტრიალებს, მაგრამ ვერ გამიხსენებია), ლიტველი ახალგაზრდა პოლიტოლოგი, პროფესორი, რომელიც საცხებიტ იზიარებდა ჩემს აზრსა და ქართულ პოზიციას და ერთი-ორი სასარგებლო რჩევაც მომცა ტაქტიკის თაობაზე. იგი, საუბედუროდ, ძალიან მაღე დაიღუპა: თბილისის ქუჩაში ღამით შეასკდა ტანკს(!). ღმერთმა ნათელში ამყოფოს! მე დავესწარი მის მწუხარე პანაშვიდს კათოლიკურ ეკლესიაში, რომელიც პაპის ნუნიციუსმა ბატონმა გობელმა გადაიხდა. აიფმა თავისი სამსახურის გადაგზავლო და მის ნაცვლად ისევ გერმანელი, ბატონი დიტერ ბოდენი მოვიდა. მისი ჩამოსვლის პატივსაცემად გერმანიის ელჩმა საქართველოში ბატონმა ნორბერტ ბაასმა ვახშამი მოაწყო, სადაც მე ბოდენის გვერდით ვიჯექი. შესანიშნავი პირობები იყო გულწრფელი საუბრისათვის და შინაური მგობრული შეთანხმებისათვის. მაგრამ ვინაიდან ბატონ ბოდენის პოზიცია იგივე იყო, რაც ბატონი აიფისა, ჩვენ შორის შეთანხმება არც მაშინ მოხდა და არც შემდეგში. უფრო მეტიც. მე აუცილებლად დავინახე, მისი პოზიციის წინააღმდეგ გამოლაშქრა ჩვენს პრესაშიც და ეუთოსადმი უშუალოდ მიმართვის სახითაც. ამომწურავი (ჩემის აზრით) არგუმენტაცია მისიის პოზიციის უსამართლობისა, იურიდიული უმართებულობისა და უპერსპექტივობისა კონფლიქტის დაცხრობის თვალსაზრისით, აგრეთვე მისი პრინციპის მიუღებლობისა მსოფლიოში ანალოგიურ პროცესთა დარეგულირებისათვის საერთოდ და მისი შეუთავსებლობისა საერთაშორისოდ მიღებულ დოკუმენტებში დაფიქსირებულ ურთიერთობის ნორმებთან ქვეყნის „საბჭოთალო“ ერსა და უმცირესობას შორის, კერძოდ, პარლამენტის 48 დეპუტატის, შ. ნადირაშვილისა და ა. ბაქრაძის ხელმოწერით ჩაბარდა საქართველოში აკრედიტებულ რამდენიმე ქვეყნის ელჩს და დაიბეჭდა ქართულ პრესაში ქართულ, ინგლისურ, რუსულ ენაზე. მისიის პოზიცია მე ცალკე პუბლიკაციაში (პრესაში) დავასახლეთ როგორც ორჯონიკიძის პოზიცია, რასაც ჩემსა და ბატონ ბოდენს შორის საკმაოდ მწვავე დისკუსია მოჰყვა „სვობოდანია გრუზიაში“ და „იბერია სპეკტრში“ (ბოდენის პასუხის ჩემი პასუხი და ჩემი პასუხი ორჯონიკიძის პასუხზე და განმარტება მისა, თუ შეიძლება ასე ითქვას, რუსი ფიქტიურულმა გემოვნებამ და მხატვრულ სახეთა რუსიფიკირებულმა არსენალმა, როცა თავისი აზრის საილუსტრაციოდ ფრიად არავისთვის არ ანეკდოტი მოიყვანა „ეპიკური ივანჩის“ (ჩაპაევის) შესახებ და თავისთავად იგულისხმა,

უკანონო და საქართველოსთვის ძირგამომსწრელი ოსური ტერიტორიული ავტონომიის გაუქმება, რითაც მას — სხვა პლუსებზე რომ არაფერი ვთქვათ — უდიდესი უპირატესობა ეძლევა შევარდნაძის წინაშე, როგორც საქართველოს ისტორიის პერსონაჟს (დანარჩენი მსოფლიოს ისტორიაში კი სასაცილო „პერსტროიკის“ თანადგომისთვის ადგილი, ალბათ, ვერ მოიხსნება). ამიტომ — თუკი შეძლებს — ახლანდელ პრეზიდენტს, საფიქრებელია, ამ დიდი მონაპოვრის გაქარწყლება სწყურია. ერთხელ მისიის ერთი ახალგაზრდა წევრი, პოლონეთის წარმომადგენელი ცალკე მენვია მას შემდეგ, რაც მისიის წარმომადგენელთა ჯგუფის შემადგენლობაში მესტუმრა წინა დღით, და ისევ იმავე პოზიციის მართებულობაში დარწმუნება დამიწყო. მე ვუთხარი: „ოსები ჩვენთან დიასპორა არიან ანუ მოსულნი არიან და მსოფლიოში თავისი სახელი მატარებელი ქვეყანა — „ჩრდილოეთ ოსეთი“ გააჩნიათ. ქურთები თურქეთში და ირანში ავტონომიური ხალხია, რომელსაც თავისი სახელის მატარებელი სახელმწიფო დედამინაზე არსად სხვაგან არ გააჩნია. თურქები ანალოგიურ მოთხოვნას თქვენ, ეუთო თუ უყენებთ-მეთქი?“ მიპასუხა არც მეტი, არც ნაკლები: „თურქეთი დიდი და ძლიერი ქვეყანაა, მას ვერაფერს მოვთხოვთ. თქვენ კი პატარა ქვეყანა ხართ. თქვენს მაგალითზე ჩვენი გავლენისუნარიანობისა და დარწმუნებისუნარიანობის ილუსტრირება უფრო ხელს ვეძლევა.“ შემდეგში ერთმა პოლონელმა პოლიტიკოსმა, რომელსაც ეს ამბავი უკამბე, მიხვდა: „ეგ კაცი მთლად ჩვენი ეროვნებისა არ არის და ასე იმიტომ გარეგანია.“ ბევრი ყოყმანის შემდეგ საქართველოს პრესაში თავს უფლება მივეცი ვარაუდის გამოთქმისა, ადგილი აქვს საერთაშორისო შეთქმულებას საქართველოს ინტერესთა საზარალოდ-მეთქი. ჩემთვის განსაკუთრებით მძიმეა და გაუგებარი ის, რომ ჩვენი ანემკისა და მომავლის ხელყოფის ამ მცდელობაში მონაწილე დავინახე გერმანიის დიპლომატები — ქვეყნისა, რომლისკენაც მე ჩვენს დიდ დასავლელ პარტნიორებს შორის გული ყველაზე უფრო მიწევს და რომელიც არა მხოლოდ მე არამედ ქართველ საზოგადოებრობას საერთოდ ყველაზე უფრო დიდ პოტენციურ მოკავშირედ მიგვაჩნია ევროპაში. სწორედ ამის გამო ვარ იძულებული, პიპოთებები მოვიყარო, რათა ჩემთვის ესოდენ არასასურველი ვითარება ავსნა. ერთი, ყველაზე მარტივი პიპოთება ის არის, რომ რუსული ოკუპაციისა და მისი მომდევნო პრობლემებისაგან განთავისუფლების პროცესში მყოფ გაერთიანებულ გერმანიას თვით ობიექტური გარემოებები არ უტოვებენ სხვა გზას, თუ არ რუსეთისთვის სასურველი კურსის მიყოლისას კავკასიის საკითხებში, რომელიც დღევანდელ ეტაპზე რუსეთისთვის უფრო საინ-

(იგი დიდად განათლებული ისტორიკოსი იყო, მამაჩემის ხნისა, წარმოშობით ეკუთვნოდა ძალიან მცირერიცხოვან სომხურ არისტოკრატას. მისი ცნობები არასოდეს გამტყუნებულა ჩემი ხსოვნის მანძილზე). მესამე პიპოთება ისაა, რომ უნგრეთი, რომელიც მძიმე მდგომარეობაში აღმოჩნდა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ გერმანიის მოკავშირეობის გამო, დღეს დაინტერესებულია პრეკედენტის შექმნაში, როცა ერთი სახელმწიფოს შიგნით ფაქტობრივად სხვა ეთნიკურობის სახელმწიფო არსებობს საზღვრების შეუზღუდავად, რადგან ორი მილიონი უნგრელით კომპაქტურად დასახლებული ტერიტორია ტანსილავია მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ უყოყმანოდ მიეკუთვნა რუმინეთს. დაბოლოს, მეოთხე პიპოთება ისაა, რომ კოსოვოს კონფლიქტი, რომლის პროცესშიც ბალკანეთზე რუსეთის გავლენის შესუსტება ხდება, აგრეთვე მოითხოვს პრეცედენტს, თუნდ ჩვენი ქვეყნის სარჯზე ყველა ჩამოთვლილი მოტივის უკან, რასაკვირველია, ვიღაცის რეალური ინტერესი დგას. მაგრამ ეს კიდევ ერთხელ უნდა იყოს, ჩემის აზრით, ჩვენთვის იმის მაგალითი, რომ ჩვენი ეროვნული ინტერესის დაცვა გვმართებს — მით უმეტეს, რომ როგორც მორალს, ძე კანონს ზოგადი მჯავარი დღეს უყოყმანოდ ჩვენს მხარეზეა. ორი თემალა დამრჩა ჩემი თხრობის ამ ნაწილისთვის: ეუთოს მისიის კავკასიური (უფრო ზუსტად — ქართული) პოლიტიკის ერთი-ორი შტრიხი მთელ მათს ბრწყინვალეობაში და საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლების საყრდენ-მომსახურე წრის სტრუქტურისა და ზნე-ჩვეულებების ერთი-ორი არანაკლებ შთამბეჭდავი შტრიხი, რომელიც ამ პერსონალის სახეს განსაზღვრავს. ეუთოს მისიის არგუმენტაციის არსენალი საქართველოში „ოსეთის“ კიდევ ერთხელ შექმნის მოსათხოვად — არც მეტი, არც ნაკლები — შემდეგია: I. ცხინვალის ზონის ოსებს, — დანარჩენ საქართველოში მოსახლე ოსებისაგან, აგრეთვე საქართველოს სხვა კომპაქტურად მოსახლე არაქართველი მოქალაქეებისგან განსხვავებით, — 70 წლის მაძილზე ჰქონდათ ტერიტორიული ავტონომია და დღეს „ძნელია“ გადავჩვიოთ ოსებიც და სხვებიც იმ სტატუსს და იმ ტერმინს „სამხრეთ ოსეთი“, რომელსაც ისინი შეეჩვივნენ ამ ხნის მაძილზე. ჩვენ, ეუთოს, მიღებული გვაქვს პრინციპი, რომ მნიშვნელობა აქვს მხოლოდ ფაქტებს (ამ შემთხვევაში იმას, რომ ცხინვალის ზონაში ოსები მეტნი არიან, ვიდრე ქართველები) და არა ამ ფაქტთა წარმოშობის ისტორიას. II. არ არის მართალი, რომ ოსები საქართველოში გვიან მოვიდნენ. ჯერ კიდევ XIV საუკუნეში ისინი მოხსენიებული არიან საქართველოს ისტორიაში (ეს არგუმენტი ისტორიის არცოდნაზე მეტყველებს. იყო ოსების შემოსე-

ვა მტკვრის ხეობის „აშოქრის“ მონოლიტის დროს, მაგრამ იგი არ შეხებია ცხინვალის ზონას და მისი შედეგები მთლიანად აღმოიფხვრა გიორგი V-ის, ბრწყინვალის დროს).

III. მართალია, რომ ცხინვალის ზონაში 65 ათასი ოსი ცხოვრობს, ყოფილი ოლქის გარეთ კი, დანარჩენ საქართველოში, თითქმის ორჯერ მეტი (100 ათასი). მაგრამ არა უშავს რა! თუ სხვა არაქართველმა კომპაქტურად მოსახლე უმცირესობებმა გამოთქვეს უპიპოვებელი, ჩვენც ავტონომია გვინდაო, „მათი უფლებები სხვანაირად დავიცვათ სახელმწიფოს მასშტაბით კონსტიტუციური წესით.“

IV. ქართველები ფიქრობენ, რომ ტერიტორიული ავტონომია პირველი ნაბიჯი იქნება „ოსეთის“ გამოყოფისკენ. პირით, თუ არ დაავაზოვოთ ოსები, უფრო მოითხოვენ გამოყოფასო (ადვილი შესამჩნევია ამ „არგუმენტის“ გადაკრულად ულტიმატიური ხასიათი).

V. „კოლექტიური დონეზე“ კონფლიქტი სხვადასხვაგვარად განვითარდა ქართველებისა და ოსებისათვის. „ქართველებში მეტისმეტად ბევრი ფიქრობდა, რომ დროა ისტორია „შესწორდეს“ და „სამხრეთ ოსეთის“ დემოგრაფიული სტრუქტურა შეიცვალოს.“ (ალ-სანიშნავია, რომ ეუთოს მისია ვერ იმონებებს ვერც ერთი ქართველის ვერც ერთ გამონათქვამს, რომელიც ამგვარი პოზიციის ქონაზე მეტყველებდეს, ამგვარად, მისიის რეკომენდაციების ეს კონსტატაცია წმინდა წყლის ცილისანამება კონფლიქტის ქართველი მონაწილეების მიმართ). ქართველებმა ცხინვალს ქვემოთ ესროლეს, ამიტომ ტერიტორიული ავტონომიისა და სხვა უფლებების გულუხვად მიცემით უნდა დაწყნარდონ და დაარწმუნდონ ოსები, რომ მათ საქართველოში პერსპექტივა აქვთ. (ამ სროლის ისტორიაზე უკვე გვქონდა საუბარი ზემოთ).

VI. კონფლიქტის დროს ქართველებმა და ოსებს შორის დიდი მტრობა ჩამოვარდა და მისი დაშოშმინებისთვის საჭიროა მათ ავტონომია მიეცეთ (მაგრამ როგორ გამომდინარეობს ამ ფაქტადან ოსების ტერიტორიული ავტონომიის საჭიროება, ამას მისია ვერ აზუსტებს).

VII. მართალია, ცხინვალის ზონის ქართველ მოსახლეობას ოსებისაგან შევიწროების საფრთხე ელის, მაგრამ არა უშავს რა. „იმის მიხედვით, თუ როგორ დაიცავენ ოსი ხელისუფლები ამ ქართველ უმცირესობას.“ მსოფლიო იმსჯელებს იმაზე, თუ „რამდენად ერთგულია სამხრეთ ოსეთი კანონისა და დემოკრატიის“.

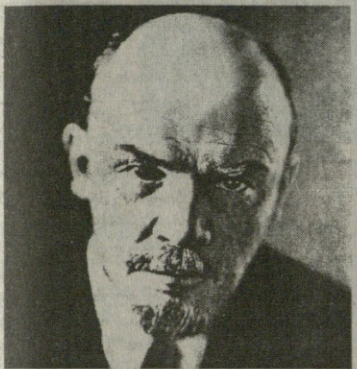
VIII. რამდენადაც ჩვენ, ეუთოს მისიამ შევატყვეთ, ქართველებს ძალიან უნდათ იყონ ევროპის ნაწილი. ამ სურვილის სასიხარულო მზაობა შექმნა „სამხრეთ ოსეთი“. ამიტომ, „ქართველებმა უნდა გადაწყვიტონ, უნდათ თუ არა იყონ ევროპის ნაწილი“ და თუ უნდათ, ამ პატივის მოსაპოვებლად „სამხრეთ ოსეთი“ უნდა დააარსოს.

ის, რომ ცხინვალის ზონის „თავის მინად ჩათვალს“, „შეწყველით“ არა მარტო ოსები 1922 წლიდან, არამედ ქართველებიც რამდენიმე ათასწლეულის მაძილზე, რომ ურად ნოდებულ ადამიანურ კოლექტებს ისტორიული მესიერების უფლება აქვს; რომ „ოსეთის“ კიდევ ერთხელ შექმნით ჩვენი ქვეყნისთვის პრობლემა კი არ წყდება, არამედ მხოლოდ მომავალ თაობებში გადადის მრავალეკვად უფრო სისხლიანი სახით, რომ არ არსებობს არავითარი საფუძელი იმის მიჩნევისა, რომ ცხინვალს ქვემოთ ქართველებმა ესროლეს (იხ. ქვემოთ), და არ არსებობს არავითარი ნორმა იმის განსაზღვრად, თუ რომელი უმართებულო „სროლა“ რა ტერიტორიული და კონსტიტუციური საწესიებით უნდა დაისაჯოს (ასეთი „დასჯა“ მსოფლიო ომის ნაგების შემთხვევაში ხდება, ხოლო ოსების შეიარაღებული რაზმების დღევანდელი განლაგება საქართველოში მათ მიერ ომის ან ბრძოლის მოგების ნაყოფი კი არაა (ამგვარი მოგება ისტორიაში არ არსებობს), არამედ მხოლოდ საქართველოს შუაგულში რუსი ოკუპანტების დგომის ნაყოფია და, ცხადია, მათი წასვლისთანავე შეწყდება); რომ ქართველი ერის გულწრფელი პელოტროპული სწრაფვა დემოკრატიული დასავლეთისაკენ ვერ იქნება საფუძელი მის გრძნობებზე სპეკულაციისათვის მისგან ტერიტორიული და კონსტიტუციური დათ-

გაგრძელება. დასაწყისი იხ.
„საქართველო“ № 7

ერთ დღეს ასეულის ზემდეგა გამო-
მიტანდა: გაეშალა, მოსკოვში უნდა გა-
მოემყუდრა. მიზეზი არ უთქვამს, არც
კითხია, თუმცა არც მქონდა ამის უფლება,
როგორც სამხედრო პირს, იქ ხომ ასეთი
წყაი: გიბრძანებენ, უნდა შეასრულო —
არავითარი ზედმეტი ლაპარაკი უფლება
არა აქვს ხელქვეითს. გავეშავე (ან რა
მქონდა გასამხადებელი) და ეზოვით სულ
მალე მოსკოვში ამოვაყვით თავი. კარგა
სანს წაღმა-შეუდმა ვისტალია და ბო-
ლოს, როგორც იქნა, მივადექით ერთ საე-
მოდ მოძველებულ შენობას, რომლის შესას-
ვლელშიც გათვთვლილი იყო წარწერა:
„სამხედრო ტრიბუნალი“ № 56705“.

ტრიბუნალის მოსაცდელში ტელეფონ-
ის აპარატთან ჯარისკაცი მორიგობდა,
ზემდეგი გამოვლასკარა და ვიღაც კირი-
ჩენკო იკითხა. ჯარისკაცმა უპასუხა, მაიო-
რი კირიჩენკო ადგილზეა და კაბინეტიც
დაუსახლა მისი. ზემდეგმა აქ დარჩენა
მიზანშაღი, თვითონ კი ტრიბუნალის დერე-
ფანში გაუჩინარდა. დასალოებით ათი წუ-

თის შემდეგ უკანვე დაბრუნდა და მიბრძა-
ნა, თან გაეყოლოდი. დერეფნის ბოლოს
ხელმარჯვნივ მოუხვია და ერთ-ერთი ოთახის
შავიშავიშავი კარი შეღია. ორივენი
შიგ შევიდით. აქ მაგიდასთან ორი სამხედრო
პირი იჯდა. ერთი მთავანი, რომელსაც
სამხრეთზე პოლკოვნიკის სამი ვარსკლავი
კეთა, მომხდელი, გრძელი შავი წვეთი,
კეზიანი ცხვირითა და შავფერმანი პირ-
ისაბით აშკარად კაცისილი მამაკაცის ტიპს
წარმოადგენდა.

მეორე, მაიორის ჩინით, როგორც ჩან-
და, მასპინძლის მოვალეობას ასრულებდა
აქ.

მხედრულად მივესალმე, რიგითი
ჯარისკაცი ჭოლიკაური გამოცხადდით-მეთქი.
მაიორმა სკამზე მიმითითა, დაუდგამა მი-
ბრძანა, ხოლო ზემდეგი დაითხოვა კაბი-
ნეტადან. სამორიგოში მოცდა უბრძანა.

დავეჯექი, მაგრამ ვერ მიხვდარაყვე,
რა უნდოდან ჩემგან ამ ოფიცერებს, მით-
უმეტეს, ჯერჯერობით არცერთი მათგანი
სმას არ იღებდა. პოლკოვნიკი რბილ სა-
ვარძელში იჯდა, მაგიდიდან მომორბოდა,
ხოლო მაიორი მაგიდის უკრამში რაღაც
ქაღალდებს ქექავდა. მეორე რაღაც ფორმა
ნახა, გავრი, სახელი და მამის სახელი
მკითხა, შემდეგ დაბადების წელი, საცხ-
ოვრებული ადგილი, და სხვა მისთანანი,
უპასუხე ყოველივე; ფორმებში ჩაწერა.
ჩანაწერი გამომიწოდა, ერთ ადგილას მიმ-
ითთა და მიბრძანა, მინიშნებულ ადგ-
ილზე მომიწერა ხელი.

— კი, მაგრამ რა საკითხთან დაკავ-
შირებით? ვკითხე გაოცებულმა.

— იმ საკითხთან დაკავშირებით, რიგი-
თი ჭოლიკაური, რომ თქვენს მიმართ
აღძვრულია სისხლის სამართლის საქმე. თქვენ
ბრალი გეგდებთ რსდსრ, სსკ 193-ე მუხ-
ლის მე-12 პუნქტით გათვალისწინებულ
დანაშაულში, ე.ი. ჩვენი სოციალისტური
სახელმწიფოს საწინააღმდეგო მოქმედებ-
აში, რაც დასტურდება თქვენს მიერ უცხო-
ბი ანაბით შედგენილი წერილით, რომელიც
გაგზავნეთ ლაგერებში ბერიას სახელზე
და იმ წერილში სძრასათ სახელმწიფო
კანონებს, უსამართლოდ მიიჩნევთ სამშობო
მართლმსაჯულების სამართლიან მოქმედე-
ბას. გარდა ამისა, როგორც ჩვენი კოლეგე-
ბი გვატყობინებენ საქართველოდან, თქვენ
შტატურული მასალები გქონიათ შექმნი-
ლი სამშობლო წყობილების წინააღმდეგ, რის
გამოც კონფისკაციაქმნილია თქვენი ნაწ-
ერები, და აიკრ დღეს ისინი ჩვენს ხელთ
არის — ასე თქვა და მაგიდაზე რაღაც
შეკრულს დაადო ხელი. ამ ფორმამ თქვე-
ნი ხელმოწერა გაავლდებოდა, ილაპარ-
აკათ მხოლოდ სიძარით, ერთი რამ გას-
სოვდეთ: რაც უფრო გულწრფელი იქნებით
გამოძიების წინაშე, იმდენად მეტი შელა-
ვათები გავრცელდება თქვენს მიმართ (მისი
ამ ბოლო სიტყვებზე კინაღამ გულთანად
გამეცინა — აბა, რა მნიშვნელობა აქვს,
მეღლი ცხვირის ჭამის თავიდან დაწერებს
თუ ბოლოდან, სულ ერთია, ხომ მთლი-
ანად უნდა შესასწავლო იგი).

— საქმის გამოძიება დაგეგმილი მაქვს
მე, — განაცხადა მაიორმა, — კირიჩენკო

წარსულის გახსენება კაკლანის ქალი არ დაუხვრებიან ლენინს მისთვის სიფილისის აუკიდებია შეხვედრა სიხეში

იური ვლადიმერის ძეს, თუ რაიმე საყურა-
დებო გნებავთ რომ ჩაინიშნოთ, ავტო-
ქალადი და კალამი, ეს მითხრა და ორი-
ოდე ქაღალდის ფურცელი და ავტოკალა-
მი გამომიწოდა, თან განმეორებით მიზ-
ანა, რომ მინიშნებულ ფორმასზე მომწე-
რა ხელი, მაგრამ ყოველგვარ ხელმოწერა-
ზე უარი განუცხადე, რამაც საშინლად
ალაშვოთა და მიხსრა, — გამოძიების
მასალები უკვე მოგვარულეს საქართველო-
დან, მაგრამ თქვენი საწინააღმდეგო სამხ-
ილი აქაც საკმარისია, თუნდაც მხოლოდ
ის, რომ მითითება თვით ამხანაგ ლაგერ-
ტი ბერიასგან, ხელს მოაწერით თუ არა,
მაგას არა აქვს მნიშვნელობა, თქვენ ხელი
მოწერილი გაქვთ იმ უცნობი ანაბით
შედგენილ წერილზე, რომელიც დღეს ჩვენ
ხელთანა, მისთანა ხელმოწერებს აქაც ენა-
ავთ თქვენს ლექსებში, რომელნიც მეტი
წილი იმავე უცნობი ანაბით არის შედგე-
ნილი. მათი რუსული თარგმანები კი ავტო-
ჩვენთან არის. ეს რომ თქვა, ჯიბის დანა
ამოიღო, შეკრია ბაწარი შეჭრა, ქაღალ-
დი შემოსწია და პოლკოვნიკთან ერთად
ისეთი რვეულების არჩევას შეუდგა, სადაც
ლექსები იმ უცნობი ანაბით იყო დაწერ-
ილი.

— დარწმუნებული ვარ, იცნობთ ამ
მასალებს? — მკითხა მაიორმა და მაგ-
იდაზე დახვავებულ რვეულებზე მიმითითა.

— რა თქმა უნდა, ვიცნობ, ეს ხომ
ჩემი ლექსების რვეულებია, — ვუპასუხე მე.

— ძირითადად მაინც რა თქმაზე წერ-
დით, რა უფრო გიტაცებდათ? — მკითხა
მაიორმა.

— ჩემი სამშობლო საქართველოს სიყ-
ვარული, მისთვის თავდადება, მეზნებარე
პატრიოტიზმი და ვაკაცური სულისკეთე-
ება, ვწერდი უზნოუკვლოდ დაკარგულ
მამაზე, რომლის არც ასავალი ვიცი და
არც დასავალი, ვწერდი სიყვარულზე, რაც
ყოველი ახალგაზრდა კაცისათვის ჩვეუ-
ლებრივი ამბავია, ვწერდი ბუნებაზე, ცხ-
ოვრების უკუღმართობაზე და სხვა.

— ეგ ყოველივე, თქვენ რაც თქვით,
არ არის ცუდი, — მითხრა მაიორმა, მა-
გრამ ერთი ამაზე მიპასუხეთ: — საერთოდ,
თუ დაგიწერიათ რაიმე დღევანდელ ჩვენ
სოციალისტურ წყობაზე, კოლექტივიზაციაზე,
სტანანოვურ შრომაზე, პარტიაზე, კომკაფ-
შირზე, ლენინზე, სტალინზე, ან რომელიმე
პარტიულ სახელმწიფო მოღვაწეზე?

— არავფერი მაგის მსგავსი, ამხანაგო
მაიორო — ვუპასუხე მე. — პოლიტიკურ
საკითხებში არ ვიჭრები და არც მესმის
იმდენი, რომ ასეთ როლუ საკითხებზე ვწე-
რო, ასე ვთქვათ, ყველა კალმის კაცს
თავისი იდეალი აქვს, მე რასაც მეუხა ჩა-
მაგონებს, მასვე ვწერ, ნაძალადეგად ლექ-
სის წერა არასოდეს მიცდია-მეთქი.

— კეთილი, კეთილი, — თქვა მაიორმა,
მაგრამ ერთი რამე მაინტერესებს მაინც:
— კერძოდ, ის, რომ თქვენ თქვით პოლი-
ტიკურ საკითხებში არ ვიჭრები, მაგრამ
განა პოლიტიკური ამბავი არ არის ბერიას
სახელზე გაგზავნილი თქვენი წერილი,
რომელიც უცნობი ანაბით არის შედგენი-
ლი? ან თუ გვინათ, რომ ბერიას თქვენი
წერილის კითხვის გარდა მეტი საქმე არა
აქვს, ძალიან შემეცდარხარო.

— ახლა, ერთი ამაზე მიპასუხეთ,
— განაგრძო შემდეგ — თქვენ თქვით, უზნო-
უკვლოდ დაკარგულ მამაზე ვწერდი, სად
დაიკარგა იგი, ალბათ, სამამულო ომში,
არა?

— არა, ამხანაგო მაიორო — ვუპასუხე
მე. — მამამი 1937 წელს დააპატიმრეს,
ერთი აფეთა მეზობლის დაბეჭდების შედე-
გად.

— ხო, აი, თურმე რამხელა ფესვები
ქონია იმ თქვენი უცნობი ანაბით შედგე-
ნილ წერილს, მამა ტროცკისტი, სახელმ-
წიფოს მავნებელი — წაისისინა მან,
ქაღალდზე რაღაც ჩაინიშნა და ჩაილაპარ-
აკა: — თქვენ ბევრ გამოცდილ პოლიტი-
კის გაახუნებთ, მე როგორც ვეუდავ განა
პოლიტიკა არ არის, თქვენ რომ თქვით,
ლექსებს ჩემ სამშობლო საქართველოზე
ვწერდი. ერთი ამაზე გამეცით პასუხი:
განა ჩვენი დედა-რუსეთი არ მიგანიათ
სამშობლო?

— დედა-სამშობლო ყველას ერთი აქვს,
— დავიწყე მე — მხოლოდ და მხოლოდ
ერთი, ორი დედამშობლო არ არსებობს.
ასეა ქართველობის — საქართველო, სომეხ-
ისთვის — სომხეთი, უკრაინელებისთვის —
უკრაინა, რუსებისთვის — რუსეთი და ასე
შემდეგ. განა რა არის მანდ ცუდად ნათქ-
ვამი?

ეს რომ ვთქვი, კითხვის ნიშნად თვალი
გავუმტრე მაიორს, მან ჩემი კითხვა უპა-
სუხოდ დატოვა. ქაღალდზე კვლავ რაღაც
ჩაინიშნა.

ჩვენი საუბრისას იქ დამსწრე პოლკ-
ოვნიკი ხმას არ იღებდა, იჯდა ჩუმად,
ჩემი ლექსების რვეულებს ათვლიერებდა
მხოლოდ, რაც აშკარად მიუთითებდა მის
ქართულუბაზე და მე ასე მივხვდი, რომ
მასვე უნდა ჩამოეტანა ეს ნაწერები
საქართველოდან.

— რას იტყვით, ხომ არ წავაიკითხოთ
რამოდენიმე ლექსი? — შევეცინა მაიორი
პოლკოვნიკს.

— ჩემი აზრით, ურიგო არ იქნებოდა,
— უპასუხა პოლკოვნიკმა და ერთ-ერთი
რვეული გაუწოდა.

მაიორმა რვეული ჩამოართვა, გადა-
აბრუნა-გადმოაბრუნა, მეორე მე გამომიწო-
და, ერთი-ორი ლექსი წავგიკითხეთო, —
მითხრა.

— რა აზრი აქვს მის წაკითხვას? —
თქვენ ქართული ენა არ გესმით, მე კი
რუსული ენა იმდენად არ ვიცი, რომ წა-
კითხული ორიგინალში ვითარგზნოთ, —
ვუპასუხე მე, თუმცა შესანიშნავად ვგრძნობ-
დი, რომ იქ დამსწრე პოლკოვნიკი ერთგვით
ქართველი თუ არა, ქართული ენის კარგი
მცოდნე მაინც უნდა ყოფილიყო.

— არა უშავს, ცოტას გვითარგზნოთ,
ცოტას ჩვენ გავიანზრებთ და შინაარსიც
შეიცვლება, — წამასალისეს ორივე.

— მაშინ წავგიკითხავთ ერთ პატარა
ლექსს, აფორიზმის სახით. ბერის წაკითხ-
ვის ხალისიც არა მაქვს, — გადგზნო
მეოვე.

— კეთილი, მაგრამ ჯერ ერთი, ეს
გვითხარით, როგორ გესმით აფორიზმის
მნიშვნელობა? — შემეცინა მაიორი.

— „აფორიზმი, — ეს არის სიტყვების
მინიმუმი და აზრების მაქსიმუმი“. ამბობს
მარკ ტვენი, — ერთი სიტყვით, უნდა ილ-
აპარაკოთ ცოტა და გამოთქვად ღრმა
შინაარსი. — უპასუხე დაუბრკოლებლად.

თქმით არც ერთს აღარაფერი უთქ-
ვამთ, მაგრამ შევატყე, რომ ორივე კმა-
ოფილი დარჩნენ ჩემი პასუხით.

— კეთილი, აბა, ჯერ ეგ აფორიზმი
წავგიკითხეთ და მეორე სხვა რამეც ვსინ-
ჯოთ, — მითხრა მაიორმა და მოსასმენად
მოემზადა.

აღარ გავგვრტყებულვარ, რვეული ჩამ-
ოვართვი (რად თქმა უნდა, რომ მისი
ყოველივე გვერდი ჩემთვის ნაცნობი, ად-
ვილად მისაგნები იყო). გადაფურცლე და
ერთი პატარა ლექსი წავგიკითხე, რომლის
შინაარსიც ასეთი გახლდათ:

„ფუჭ ოცნებებს ნუ აყვები, ეს იცოდვე
ჩემი მხრიდან,

არაფერი არ გამოვა ჩემი კარგო
არაფრიდან

არ იფიქრო, ცა-მზეს გააყვებ ნუ იქნე-
ბი ასე შტერი,

საიქოს რიგში დგებარ, მალე მოვა
შენი ჯერი.

ან ჩემი თქმა რისთვის გინდა, თვითონ
კარგად იცი, როცა
რომ მოხვედრი ამქვეყნად, მოვა შენი
წასვლის დროცა.

ამქვეყნიდან გარდასულა, ფუჭად რომ
არ დაიკარგო,
ეცადე შთამომავალს დაუტოვე რამე
სარგო.

სხვა თუ არა, — ერთი-ორი უნაყოფო
ხეც რამ დარგო,
მის ჩრდილში ვინც დაისვენებს, მო-
გიგონებს ჩემი კარგო“.

როგორც შემეძლო, ისე ვამცნე ოფი-
ცრებს წაკითხულის შინაარსი, მაგრამ ისი-
ნი მარტო ამით არ დაკმაყოფილდნენ და

მთხოვნდნენ ისეთი ლექსი წამეკითხა, რომელ-
იც მამაზე, ან პოლიტიკაზე მქონდა დაწე-
რილი. მე უარი ვუთხარი მათ წაკითხ-
ვაზე, აღმოვთვებულმა კირიჩენკომ გამო-
მიცხადა, რომ უზნოვდაც კარგად წაკითხ-
ავდნენ ყველაფერს, რაც საჭირო იყო, რად-
განაც რუსულად თარგმანები ხელთა ჰქონ-
დათ. ეს რომ თქვა, ერთ-ერთი რვეული
გადაშალა, გვერდი მიმანიშნა და იმ ლექ-
სის რუსული თარგმანის ერთი სტრიქონი
თვითონვე წაკითხა, რომელიც ასე იწყე-
ბოდა:

„ჩამოწოლილა უკუნი ბნელი, წყვილ-
ადს მოუცავს მთელი სამყარო,
მაგრამ მე მაინც განთიადს ველი, რომ
შეგზა ვიგრძნო და გავიხარო“.

— აი, როგორი პესიმინიზმით ხართ გამ-
სცხადული. არის თუ არა აქ პოლიტიკა
ნაგულისხმევი? — მკითხა მან.

— პესიმინიზმის რა მოგასწერით, ოპტი-
მიზმით კი ვსულდგებოლობ, — ვუპასუხე
მე.

ჩემთვის მეტი აღარაფერი უკითხავთ,
დამითხრეთეს კაბინეტიდან და ზემდეგი გამ-
ოიხადეს. ბოლოს ისიც გამოვიდა. ხელში
რაღაც დაღუქული პატიკი ეკავა. წამოვიდით,
მაგრამ ტროცკის ნაცვლად კუნცევიში
გავყვით ელმავალს. პატიკი შტაბში უნდა
გადავცეთ: ასე თქვა ზემდეგმა. შტაბში
პატიკის შინაარსს გავცნენ თუ არა, ქამარი
შემსწესეს და პაუტგატსში მიკრეს თავი. ის
ერთი დამე იქ გავათენე.

მეორე დღეს მოსკოვში სურსათზე მიდ-
იოდა სატვირთო ავტომანქანა, მეც იმ
მანქანის ძარაში ჩამსვეს, ორი შვიარალეული
ზადრავი მომიხიეს და გამამიყვანეს მოსკო-
ოვში, სადაც გარნიზონის პაუტგატსში
მიკრეს თავი. სამ დღეს ვიჯექი იქ, სულ
მარტო. მეოთხე დღეს მოვიდა გამოძიებე-
ლი კირიჩენკო და მსუბუქი მანქანით სადაც
წამიყვანა. მანქანაში სანძი ვიყავით: მძღო-
ლი, გამოძიებელი და მე.

მანქანამ გზი კრემლის მიმართულებით
აიღო, მიანტერესებდა, რა გვინდოდა აქეთ,
მაგრამ რომც მკითხა, ვინ გამცემა პა-
სუხს. ის იყო, ცოტა მანძილით გავცდით
კრემლს, რომ მანქანამ მარცხნივ მოუხვია,
სულ მალე რკინის უზარმაზარ ალაყფის
კარს მივადექით და მანქანაც გაჩერდა.

გამომძიებელი მანქანიდან ჩავიდა და
სადაც შევიდა, მანქანაში ორი დაგზნო,
— მძღოლი და მე. მძღოლი ყურადღებანი
კაცი გამომდგა, გამოძიებლის გადასე-
ლისთანავე საუბარი გამიბა, მკითხა: — რაზე
ჩავადრიო? — რა უნდა მეთქვა? ორივე
ხელი გავშალე, აზრზე არა ვარ-მეთქი,
მუხლი კი ვუთხარი, რსდსრ სსკ-ის 193-ე
მუხლის მე-12 პუნქტით დამაპატიმრეს-მეთქი.

კი მაგრამ, ეგ ხომ სახელმწიფოსთვის
წინააღმდეგობის გაწევის მუხლია, განა რა
ჩაიდრე ასეთი? მკითხა მან. პასუხი აღარ
გამიძია და აქ სადა ვართ-მეთქი, ვკითხე.

— ეს არის გვრეთ წოდებული „ტავანჯე-
ნი“.

ის“ ციხე, მიპასუხა მძღოლმა, — რუსეთის
იმპერატორის ეკატერინე მეორის ბრძანებ-
თაა აგებული. მაღლიდან რომ დახედო,
ციხის კორპუსის ფორმა რუსული „ტ“
ს მსგავსია, თავიდან ამ ციხეში სულ ათასი
საკანი ყოფილა, მაგრამ როდესაც ეკატერ-
ინეს უჯანა აუჯანყებულ პუგაჩოვის ლაშქარი
დაამარცხა, მისი მოთავეები ყველანი ერთ
საკანში შეკრეს თურმე, მეორე კი ამოუშვენი-
ათ იმ საკანის კარი, ასეთი არაადამიანური
წამებით მომუშაობათ ისინი. იმ საკანის კარი
დღესაც ვაჟსნეულად არის და რაჩან ერთი
საკანი „აუქსელა, ციხეს ღარა სამოქმედოდ
999 საკანი“.

ახლა ხალხი ამ ციხეს „ტავანჯას“ აღარ
უწოდებენ, არამედ „999“. თვით პუგაჩოვი
— აჯანყებულია ბელადიც ამ ციხეში ჰყავ-

დათ გამოძევებული, როგორც ამბობენ,
კატას გაუჭირდება თურმე იმ საკმილიდან
გადმოძრომა, საიდანაც იგი გაუქვით ციხ-
ის ბაღრავებს, თუმცა, მეორე მხრივ დაი-
ჭირეს და სივდლით დასაჯეს. — დასა-
რულა საინტერესო ამბავი ენაწლიანმა
მძღოლმა.

ამ დროს გამოძიებელიც გამოვიდა.
არ ლებულობნო, ჩაიბუზლუნა, ჩაჯდა მან-
ქანაში და წავივით სხვა მიმართულებით.
კარგა ხანს ვიარეთ, ბოლოს ისევ რკინის
ალაყფს მივადექით, გამოძიებელი მან-
ქანადან ჩავიდა, იქ ალაყფის გვერდით,
პატარა ჯიბურდან, ვიღაც სამხედრო პირი
გამოვიდა, გამოძიებელს საბუთები გაუწე-
ნევა, მის შემდეგ ყველმი დატანებულ
ელექტროლიტს თითი დააჭირა და ეს
უშველბელი ალაყფის კარი შიგ კედელში
შეჭრიგინდა. გამოძიებელმა მძღოლს ანი-
შნა და მანაც მანქანა შიგ ეზოში შეიყვანა.

იმავე წუთს დაიხურა ჩვენს უკან ალაყფის
კარიც, გამოძიებელი სადაც შევიდა, მის
გამოსვლამდე მძღოლისგან მხოლოდ იმის
გაგება მოვასწარი, რომ ეს არის გვრეთ-
წოდებული „ბუტრიკის“ ციხე, რომ თურ-
მე ამ ციხეში მეტწილად გამოძევებული
ჰყავთ მაღალი თანამდებობის პირნი და
ავრთვე სამხედრო მოსამსახურენი. გამოძი-
ებელი მალევე გამოვიდა, მანქანიდან ჩამოს-
ვლა მიბრძანა, ასე რომ, აქ მიმიღეს. თავდა-
პირველად „ფლოქსინი“ შემამწვდიეს ციხ-
ეზე და პატირობაზე წარმოდგენაც არა
მქონდა, იმ ფლოქსინი რომ მომთავსეს,
ასე მეგონა, თვითონ ვიქნებოდი მასში

გამომწვდებული, ასეთ ფიქრში წასული
კინაღამ გავვიცი, იმის გამო, რომ ფლო-
ქსინი სიფიროვის გამო იატაკზე ჩამოე-
დომაც არ შეიძლებოდა, არამც თუ წამო-
წოლა ამ დასცემდა.

კიდევ კარგი, როგორც იქნა, გამოიქს
კარი, დერეფანში გამოიყვანეს, იქ ერთი
ორმოც წელზე მეტი ხნის მამაკაცი იდგა,
ხელში მოხრდილი ტომარა ეკავა, ორივე
წავიყვანეს და ერთი უშველბელი დარბა-
ზის მსგავს საკანში ჩაგვეტრეს. უკვე სალ-
ამო იყო. გავსაუბრე იმ მამაკაცს, ვკითხე:
— რა სდება ჩვენს თავს, ან მომავალზე რა
გველის-მეთქი? მან მიხსრა, რომ ჩვენ ვიძე-
რებოდით „ბუტრიკის“ ციხის „ვოგზალ-
ში“ (დაის, იმ დიდ დარბაზს, სადაც იმა-
რად ვიყოფოდით, ვოგზალი ერქვა თურმე).
როდესაც ეს ვოგზალი პატიმრები გაიქცეა,
მეორე აბანოში შეგვრეკვნენ და მის შემდეგ
დაგვანაწილბენ სანქცეში.

— მეორედა, იქნებ მთელი წელი არ
შეიქვს ეს ვოგზალი, მამ მანადვე აქ ხომ
არ ვეყოლებით? — ვკითხე მოპასუხეს.

— დილავზე რომ გავგვდივება, მაგასაც
დაინახა, იქნებ „პარამისთან“ მისასვლელი
გზაც ვეღარ ნახო, — მითხრა მან ისე
იმედინად, თითქმის ხალხს უკვე მოაპატოე-
ბული ჰყავდა და კიდევ იცოდა, რომ მათ-
გან არავინ დააღალატებდა მოსვლას.

— დაგვეკრინეს პიანინო? — შემე-
კითხა იგი.

გაკვირვებულმა შევხედე ვერ გავიგე
მისი შეკითხვა.

— თითების ანაბეჭდი თუ ავიღეს
დაქსტროლი ბართისათვის, ამისნა მან.

— ჰო, — მეთქი, ვუპასუხე.

— ჰოდა, ციხურად მაგას ჰქვია პიანი-
ნოს დაკრა, — ახლა უკვე ამათი კუთე-
ნილები ხარ და ვეღარსად დაეძალები,
მითხრა „მეგზურმა“.

საღამოს მისი ბურ-მარილით ვივანშ-
მეთ — ბური, ძხვები და ყველი ჰქონდა
(ცხადია, მე არ გამანდა არაფერი) და
მიმიბრტავა. ვანშმის შემდეგ მისი ტომარა
თავვემ დავიდეთ და ძილს მივეცით თავი.

ალბათ შუალამე იქნებოდა, რომ გამოძე-
ვიდა, ბარამსთან მიხდოდა მისვლა, მა-
გრამ დარბაზი ისე გაესილიყო ხალხით,
რომ ფეხის დასადგმელი ადგილიც აღარ
იყო.

მეორე დღით გვასუხმეს, მეორე აბანო-
ში შეგვრეკეს და ბანაობის შემდეგ დაგ-
ვანაწილეს სანქცეში. როგორც კი საკანი
შვევდი, მაშინვე წინ გადამიდგა რამდენიმე
კაცი, მკითხეს, რაზე ჩავადრიო? ვუთხარი.
მეორე მკითხეს, ამნისტიის შესახებ რა იხი-
სო? — ვუთხარი, გარეთ მაგ საკითხთან
დაკავშირებით არაფერი მსმენია-მეთქი

მეშვიდე გერლიდან

სეხული წეს-წყობილება, თუ რა უფლებით შეიძლება მესარგებლა იქ ყოფნის პერიოდში. თავისუფალი საწოლი მიმიჩნია და აქ დაწვები, — მითხრა (საკანში რკინის ორსართულიანი საწოლები იყო). ეს ოთხი თუ ხუთი დღე-ღამე, ძალუბადურად გდებოდა შემდეგ, ზღაპრულ ფუფუნებად მიყენა პატარა ოფისისა თუ ცრემლისგან დამბალი ლოგინი და საკანის ქაოსური ცხერება.

ჩემი ამ საკანში მოსვლის მეორე დღე იყო, სამხრეთის შემდეგ ზედამხედველის გასაღებში გაჩნდა და თან ძაბილიც მოჰყვა: — ბიბლიოთეკა ხომ არ გინდათ? — გვირგვინი, ახმაურდნენ პატრიმები. კარი გაიღო და საკანში ზედამხედველთან ერთად, ვიღაც ნაწიშესული ქალი და ერთიც (სატი) — ორმოც წლამდე ასაკის მამაკაცი (პატარა) შემოვიდნენ. იმვე მამაკაცს კავა ფანერის ორი ყუთი, რომლებშიც წიგნები იყო ჩალაგებული. დაიწყო წიგნების გამოწერა. აქ მოტანილი წიგნების კატალოგიდან, ვისაც რა წიგნი უნდოდა, იმას იწერდა. ხშირი ქალი აფორმებდა გაცემულ წიგნებს. რა უნდა გამოიწერა, რუსული იმდენად არ ვიცოდი, რომ იმ ენაზე მსატყუარო ლიტერატურა მეკითხა, არადა, მამ რთი გამეყვანა დრო? — დავეინტერესდი, ეგები ქართული წიგნებიც ჰქონდეთ — მეთქი. ვიკითხე, — მხოლოდ რუსული წიგნები გაქვთ-მეთქი?

დიახ, აქ მხოლოდ რუსეთია — რაღაც ქედამდღურად მიპასუხა ქალმა, თანაც შემეკითხა: — თქვენ რა, რუსი არა ხართ? — არა, ქართველი ვარ-მეთქი, — ვუპასუხე. — ოო, ქართველი? „კაციო, მაციო“, გენაცვალე, და? — წამოიძახა მან, ლოყაზე ხელი მომიკავებდა და თანაც დაყოლა: — განა თქვენნი ულავა თაფლიანებსაც აპატრიმებ? მის ხუმრობას პატრიმების გულიანი სიცოცხლე მოჰყვა, მაგრამ მანდილოსანმა აღარ აუბა მხარი. ყუთიდან ჩაკლონ წიგნი ამოიღო და მითხრა: — აი, ეს წიგნი აიღეთ, ძალიან სადა, უბრალო ენით არის დაწერილი, ჯერში ნამსახური ჩანს, ყველაფერში ადვილად გაერკვევით. წიგნი გაცემის სიაში შეიტანა, ჩემი გვარი მისი გა-ვაგლახით ჩაწერა და ხელიც მომაწერინა.

მათი გასვლის შემდეგ ჩემთან მოვიდა ერთი ჩემსავე „ნასაღდათარი“ პატრიმარი და მეკითხა: — შენ თუ იცი, ვინ არის ის ბიბლიოთეკარი ქალი? — ვინც გინდა იყოს, კისერიც მოუტეხნა, მე რამი მეკითხებოდა-მეთქი, ვუპასუხე. მაგრამ მოპასუხე არ მომიშვა, მერე კი მითხრა: 1919 წელს ლენინი რომ დაჭრა კაპლანის ქალმა, ხომ გაგიგია ეგ ამბავი? — გაგიგია და წამოიკითხეს კიდევაც — ვუპასუხე მე.

— ჰოდა, ბიბლიოთეკარი, ასლა შენ რომ გამოგვალაპარაკა, თუ არის სწორედ ის კაპლანის ქალი, თუ არა გჯერა, ავერკეთებ აქ, ვისაც გინდა, — მითხრა მან.

გაკვირვებისგან პირი დავიღე, ის კი აღორევინა, რომ მოსკოვის ერთ-ერთი ციხეში, დღეს რუკე ჩემთვის ცნობილ „ბუტირკაში“, პატრიმარში იმყოფებოდა თავისი ახალგაზრდობისას, სახელოვანი ქართველი მწერალი კონსტანტინე გამსახურდი, მაგრამ კაპლანის ქალის შესახებ არაფერი მხმერდა ასეთი და არც დავიკვირე ციხეში ათასგვარ ინსცენირებებს აწყობდნენ პატრიმები გასართობად, ამიტომ ვიფიქრე, არ გამაბრკილებს-მეთქი, მაგრამ ჩემს მოსაუბრეს მაინც შევეკითხე, — ლენინის დაჭრის შემდეგ ოცდაათი წელი გავიდა, თუკი ექ მართლაც კაპლანის ქალია, ამდენ ხანს ციხის რეჟიმს როგორ გაუძლო-მეთქი?

— ეე, განა ჩვენსავე საკანშია ეგეც გამოწყვეტილი, ციხის ეზოში თავისუფალი მოძრაობის უფლება აქვს თურმე, ბიბლიოთეკაში ცოცხე ოთხივე ციხეობის, ჭამა არ აკლია და სმა, მამაკაცი თუ დასწირდა, აქ ქვეყნისა ზედამხედველები, სწორედ აქ დაიბრუნდა თურმე და თხოუბები წლის წინათ ქალიშვილი ეკლავა. კომუნისტებმა ეჭვის თაღით შეხედეს მის მშობიარობას, ეშინოდათ, ღედად საკუთარ შვილს რამე სახელმწიფო საიდუმლო არ გაანდისო, ამიტომ ნეშში გაუკეთეს იმ გოგონას და ისე გადაღებულს, რომ აღარ გაჩნია არავითარი აზროვნების უნარი, — დაასრულა ძნელად დასაჯერებელი ამბავი „ნასაღდათარმა“.

— კი მაგრამ, განა რა სახელმწიფო საიდუმლო უნდა იყოღეს კაპლანის ქალმა ასეთი? — ვკითხე გაკვირვებულმა.

— ეე შენ ჯერ კიდევ კიბობანში ხარ, — მითხრა მან. და იქვე გააგრძელა, — სახელმწიფო საიდუმლოება თუნდაც მარტო ის ფაქტი, რომ ლენინმა კაპლანის ქალს სიდიდისი აკიდა, რის გამოც იხია შური ჩვენმა ბიბლიოთეკარმა, ჩვენ კი გვეუფლებოდა, ვითომ ამ ამბავს პოლიტიკური სარჩული ჰქონდა. კომუნისტებს კაპლანის ქალის დახვრება უნდოდათ, მაგრამ ლენინმა არ მოუწერა ხელი, მოუთხრა, რომ იზოლირებაში ჰყოლოდათ;

ნარსულის პახსენება

კაპლანის ქალი არ დაუხვრებიან

ლენინს მისთვის სივლილისი აუკიდებია

უხვადრა ციხეში

მეცითი თურნალ-ვახუთები, იკითხოს და გაიგოს, რას მიაღწევს სოციალიზმი. ცხადია, დაგვიხვდები, მაგრამ მაინც დიდი ინტერესით ვესმენდი მოსაუბრეს, რომელიც ისე დამაჯერებლად ჰყვებოდა ამ ამბავს, თითქმის ყველაფერს მოწმე და მომსწრე ყოფილიყო. ბოლოს, როცა საკანში ბევრმა დადასტურა მისი ნაამბობი, იძულებული გავხდი, მეც დამეჯერებინა... ციხეში მიყვანის მეთხვე დღეს კბილი ამტკიცდა, იქ კი ასეთი წესი იყო: თუ მძიმე ავადმყოფი არ იყავი, წინა დღეს უნდა ჩაწერილიყავი ექიმთან გასაყვანად, მეც ჩავეწერე, მეთქი რა ძალა მქონდა, უნდა მეომინა მეორე დღემდე კბილის ტკივილი, მეორე დღეს ნასაღდათებს გამოიმხიეს და გამოიყვანეს სამკურნალოდ. ჩემი მისვლისას ექიმი ვიღაც პატრიმარს დასტრიალებდა თავს. პატრიმარი ჩემკენ ზურგშეკცევილი იჯდა, ბეჭე-განიერ მამაკაცს სახედრო ტანსაცმელი ეცვა და განსაკუთრებული აკურატულობით გამოიჩინებოდა. კბილის ექიმი რაღაც გამოჩენილი მოწიწებით ეპყრობოდა მას, ბოლოს, როცა ყველაფერს მორჩა, პატრიმარი წამოდგა, ექიმს მადლობა გადაუხადა, დაემშვიდობა და მორჩილად გააყვა თავის ზედამხედველს.

— აი, დედასა, რა უკუღმა ეს ცხერება აწყობილი, — თითქმის თავისთვის ჩაილაპარაკა ექიმმა ქალმა და სამკურნალო საყრდენზე მიმითხრა დასაჯდომად.

— ვინ იყო ის პატრიმარი? — ანტონინა ივანოვნა, — შევეკითხე ექიმს იმ მომსახურე სანიტარი.

ვინ იყო და საბჭოთა კავშირის აგი-აციის ყოფილი მთავარი მარშალი ნოვიკოვი გახლდათ, ჩემი კარგო. ასლა კი, როგორც ნახეთ, არააზრად არის ქალუ-ლი, სინანულით ჩაილაპარაკა ექიმმა და თავის საქმეს მოუბრუნდა.

ერთი კვირის შემდეგ მომაკითხა გამოძიებულმა კირჩხვამი, კიდევ რაღაცეები მეკითხა, კითხვებზე პასუხი გავეცე, მაგრამ ხელი კვლავ არ მოუწერე არაფერზე. ასეთი რამე საშინლად აღიზიანებდა. მიუხედავად გათიზიანებისა, მას არასოდეს მოუშარბავს რეპრესიებისათვის, ისე, ერთხელ კი დამემუქრა: — თუ სიმართლეს არ ილაპარაკებ და ჩვენებაზე ხელს არ მომიწერს კარცემში ჩავსაგებო, მაგრამ ფიზიკურად მეს ასეთი რამე არ ჩაუდგია.

ბოლოს, როგორც იქნა, გამოიცხადა: — შენი დაკითხვები დაგვათავრე, ე.ი. „სახელმწიფო საქმე“. დაფურე, ასლა აქედან სხვა ციხეზე გადაგიყვანათ, იქ უახლოეს დღეებში მოგაკითხავ, საქმის მასალებს გავაცნობ, მერე საბრალდებო საქმეს ტრიბუნალს გადავცემ, ისინი განიხილავენ და როგორც საჭიროდ ჩათვლიან, ისე იმსჯელებენო. გემეწლება თუ არა, ეს უკვე მათი საქმეაო (მაგრამ ერთი რამით საგვოდ მიიჩნია ჩემი საქმე, ჯერ ერთი ის, რომ მამაჩემი „სახელმწიფოს“ მავნებელი, — „ტროცკისტობის“ ბრალდებით იყო დაპატიმრებული, თანაც ეს საქმე უშუალოდ, კერძოდ, ბერიას კონტროლს ექვემდებარებოდა).

მართლაც, მეორე დღეს გადამიყვანეს იქვე მოსკოვში, გერეთწოდებული „სტრუტინსკი“-ს ციხეში.

იმ დროს, მოსკოვში კაცს (თუ ქალს) რომ დაპატიმრებდნენ, დგებოდა აქტი, რომელშიც იწერებოდა, თუ რა ტანსაცმელი ან ფეხსაცმელი ეცვა დაპატიმრებულს, რა ნაჭრის, ძველი თუ ახალი, ხოლო ციხიდან მისი გადაგზავნისას თუ იგივე არ ეცემოდა, კარცერში სვამდნენ ასეთი პიროვნების და მანადის ამყოფებდნენ იქ, სანამ არ იტყობდა, ვის გაუცვალა, ან ვისთან წაგო საკუთარი სამოქალაქო. ასე რომ, გამო-იცხული იყო ის ამბავი, ვინმეს ვინმე გაეძარცვა ან თამაშით წაეგებინა.

მასსოც, ერთხელ სტრუტინსკის ციხეზე ახალგაზრდა ბიჭი შემოვიყვანეს, რომელმაც საკანის მამასახლისთან გასაუბრებისას არ დამალა თავისი პროფესია (არცა აქეთ უფლება რომ დამალონ) და თქვა, ქურდი ვარო, ამის პასუხად იგრაობა საკანის ყველა პატრიმარმა და ჯერ-ჯერობით დაუწყეს ცემა იმ საცოდავს და მანამდე სცემეს, სანამ ზედამხედველები გაატანდნენ ციხე-ალ-კედარს. ერთი მე არ გამოიძლია ხელი, ამის გულსთვის მეც კარგა გავიანად შემაბეს იმას გამო, რომ ასეთ რამეზე თურმე ყველა უნდა მიიღოს მონაწილეობა.

1949 წლის დეკემბრის დასაწყისში ციხეზე მოვიდა გამოძიებელი და მითხრა: — შენი საბრალდებო საქმე დაფურე, ოღონდ კოდექსის მეტლში მცირე ცვლილება მოხ-

და 193-12-ს „ა“ დამატაო.

— მერე და რას ნიშნავს მისი დამატე-ბა? — ვიკითხე მე.

— მისი დამატება ნიშნავს იმას, რომ პოლიტიკურის ნაცვლად სიმუღაცის ბრალდებით გაგასამართლებენო.

— მერე, მაგას ჩემთვის რა მნიშვნელობა აქვს, — მეთქი.

— ის მნიშვნელობა აქვს, რომ პოლიტიკურ ბანაკებში რეჟიმის სასტიკად მკაცრია, სიმუღაცის ბრალდებით კი, საერთო ლაგერში მოხვდები, სადაც კანონის სიმკაცრე იმდენად არ მოქმედებსო. ასლა კი შემოიღია შენი საბრალდებო საქმეც გაგაცნო, აქ ბევრი რამე შენ სასიკეთოდ მეტყველებს, მაგრამ მამაშენის „ტროცკისტობა“ ყოველგვარ სიკეთეს ხაზს უსვამს, გარდა ამისა, ერთი შენი ასლობულიც ძალიან ცუდ ჩვენებას გვაწვდისო. ის „ასლობული“ აღმოჩნდა მამაშენის ალალი ბიძაშვილი იოსები, რომელიც თავიდან ბოლომდე ჩვენი ოჯახის წამდენაზე ფიქრობდა.

კერძოდ, მის ჩვენებაში ნათქვამი იყო, რომ მე რასაც ვწერდი, ყველაფერი მიმ-ქონდა სადაც, ჩემი გზა-კალი არავინ იცოდა და კერპობით ვეზარებოდი.

იმ დროს ადამიანის ფიზიკურად გა-ნადგურებისათვის ასეთი ჩვენება საკმარისი იყო. მითუმეტეს, როცა ჩემი საქმე პირდაპირ ბერიას კონტროლს ექვემდებარებოდა. თანაც მამაჩემი „ტროცკისტობის“

ბრალდებით იყო დაპატიმრებული.

საბრალდებო დასვენის მიხედვით ბრა-ლი მედლებდა იმაში, რომ ჩაველიდი ან-ტისასტეშიზმობრივ და ანტისაზოგადოებრივ დანაშაულს, თითქმის ამ მიზნით მქონდა შემქმნილი საკუთარი ანბანი, მაგრამ ვის ვუკავშირდებოდი გაცნობის ამ ანბანის მეშვეობით, ეს არ იყო ცნობილი.

მასალის გაცნობას შემდეგ გამოძი-ებულმა მითხრა, ხელი მომიწერა მის გაც-ნობაზე.

არც აქ გაპირებდი ხელის მოწერას, მაგრამ გადავიფიქრე და მასალების ბოლო გვერდზე მივაწერე: — გავუცანი ჩემს მიმა-რე წარმოდგენაც საბრალდებო მასალებს, მაგრამ თავს დანაშაუდვად არ ვცნობ, ვი-ნაიდან არავითარი ოფიციალური სამხილი ჩემს საწინააღმდეგოდ არ არსებობს.

იქვე მოვაწერე ხელი, რაც თურმე საკმარისი ყოფილა გამოძიებლისათვის, რომ საქმე დახურულად ჩათვალოს, მე კი არ ვიცოდი.

ამით დამთავრდა ჩემი, და გამოძიე-ბელ კირჩხვარს ჰიდილი, საკანში რომ დადებოდა, პატრიმებს ვუამბე მუხლში ცვლილების შეტანის შესახებ და ისიც ვი-კითხე, თუ რა შედეგი ექნებოდა მას. ვინც კი ერკვეოდა ამ საკითხში, ყველამ ასე მითხრა, რომ სახელმწიფოს არ აწყობს პოლიტიკურ პატრიმარსა სიმრავლე და ყოველივე ღონის ხმარობენ, ასეთი ხალხი სხვადასხვა ბრალდების მიწერებით გასა-მართლო, და შენთვისაც ასე სჯობია, იმის გამო, რომ პოლიტპატიმართა ლაგერებში სასტიკი სიმკაცრეა და მათზე არც აშინ-ტია ვრცელდება.

რაც მოხდა, მოხდა, ასლა უნდა დაე-ლოდებოდა სამხედრო ტრიბუნალს, თუ როგორი იმსჯელება იგი. ხოლო იქამდე უნდა გეზადარიყავი საკანში, სადაც გათბო-ბის გახურებული მილები გადიოდა, ეს მილები საუკეთესო საშუალებას აძლევდა ზოგიერთ პატრიმარს, რომ ტელეფონად გამო-ყენებინათ ისინი, ალუმინის ფინგერის კაქუნით გამოიძახებდნენ ნებისმიერი საწინააღმდეგო პიროვნების პიროვნებას, მათთვის სასურველ პიროვნებას და ასე დადებდნენ ერთ-ერთს აუცი-ლებელ ცნობებს, ოღონდ გადაცემისას ფინგერი უკუღმა უნდა დაეკეცებინათ მილზე, ხოლო მიღებისას — წაღმა.

გახსრებულ მოღებთან ჯდობას ვეყრძ-

ლავდა საექიმო კომისია იმ საბაბით, რომ სითბოში მოსალოდნელი იყო მებენარის გაჩენა, რასაც მერე მთელი ლოგინებისა და საკანის დუზინეცია მოჰყვებოდა. ამ ციხეზე შეხვედი თბილისის საშა ოსე-ლიანს, რომელიც მისივე თქმით, მესამე წელი იჯდა გამოძიებაში და საქმეს ჯერ კიდევ არ უჩანდა დასასრული.

1949 წლის 14 დეკემბრისათვის (ჩემი საბრალდებო საქმის გასარჩევად) დაინიშნა სამხედრო ტრიბუნალის სხდომა. ტრიბუ-ნალის სხდომას თავმჯდომარეობდა პოლ-კოვნიკი კონდატოვი, ხოლო სახელმწიფო ბრალდებელი იყო ვიცე-პოლკოვნიკი პროკოდიევი, მომიყვანეს თარჯიმანიც, ვი-ღაც ქართველი ებრაელი (თბილისელი), მოს-კოვის ერთ-ერთი უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტი. მამე დროს, გამოძიებაზე, რომ პროცესისათვის აუცილებელი იყო, ამყვანა დამცველი. ჯერ უარზე დავდექი, მაგრამ ბოლოს ჩვენი ნაწილიდან ჩამოსულმა ბი-ჭებმა მიჩიქეს, დავთანხმდებოდი. ვიღაც ყმაწვილი ქალი მოიყვანეს, რომელსაც ეს-ს არის დაემთავრებინა ოფიციალური უმაღ-ლესი სასწავლებელი, გვარად ჩიბასავი. როგორც იქ ითქვა, პირველად ჩემი საქმით უსინჯავდა ჭაშნიკს თავის სამოქმედო ას-პარატს ეს ქალიშვილი და სიმართლე რომ ითქვას, კარგადაც გამოვიდა, — ლამის გაა-ნადგურა და საფუძველი გამოაცალა სახ-ელმწიფო ბრალდებულის გამოსვლას. ტრი-ბუნალის სხდომას ჩვენი სამხედრო ნაწი-ლის ბიჭებიც ესწრებოდნენ, სხდომის შეს-ვენებზე რომ გამოცხადდა, მოასტრეს ჩემთან მოსვლა, წინასწარ მოლოცავდნენ განათვის-ფლებას, იმდენად იყვნენ აღტაცებული იმ ახალგაზრდა დამცველის გამოსვლით. მა-გრამ ეს მათი სურვილი იყო, საქმე კი სულ სხვაგვარად წარიმართა, როცა გამო-აცხადეს, ადგილი, ტრიბუნალი მოდისო. კონ-დრატოვმა ფეხზე მდგომმა წაიკითხა ჩემს მიმართ გამოტანილი განაჩენი, რომლის მიხედვითაც რსფსრ, სკსს 193-ე მუხლის 12 „ა“ პუნქტით ტროცკისტის შვილს მო-მესაჯა თავისუფლების აღკვეთა ხუთი წლით.

დამცველმა პროტესტი განუცხადა ტრიბუნალს არაობიექტურობის გამო, მა-გრამ გამოტანილი განაჩენის შეცვლა მხო-ლოდ უმაღლესი სასამართლოს პრეზიდი-უმს შეეძლო თურმე და ამიტომ დამცველ-მა მიჩრია, დამეწერა საკასაციო საჩივარი, რისთვისაც 43 საათი მეძლეოდა განკუთვ-ნილი დრო.

სასამართლოდან (როგორც მისჯილი) ასლა სხვა ციხეში, „მატროსკაია ტიშინა“-ში გადამიყვანეს. საჩივარი დავწერე ციხის ადმინისტრაციამ რეკტორში გაატარა და გაავსაზნა დანიშნულებისამებრ, მე კი სან-ამ საჩივარზე პასუხი დამიბრუნებოდა, გად-ამგზავნეს ქ. ნოვინსკის ციხეში (მოსკოვის მახლობლად).

იმის გამო, რომ კომუნისტებს პატიმ-რებისათვის ციხეები აღარ ჰყოფნიდათ, ეკლესიისაც საპატიმრობად იყენებდნენ. ამის ერთ-ერთი მაგალითი, თუნდაც ის, რომ ქ. ნოვინსკი, რუსეთის მეფის, ივანე მესამეს დროინდელი ეკლესია ჰქონდათ ციხედ გადაკეთებული. ამ ციხე-ეკლესიაში მომი-წია ჯდობა მთელი სამი თვე სანამ ჩემი საჩივრის პასუხს მივიღებდი.

ნოვინსკის ციხის საკანი (სადაც მე ვიჯექი) ნომრით მეშვიდე, პირველ სართულზე იყო განლაგებული. აქ, მოსკო-ვის ციხეების მსგავსად მუხლებიდან მიხედვით არ იყვნენ პატიმრები „დასარისებულნი“. ასე რომ, ერთად ვიყავით სხვადასხვა დან-აშაულისა და პროდუქტის მსგავსებულნი, ჩემი პატიმრობის მანძილზე პირველად აქ შეხვედი „კანონიერ“ ქურდს, რომელიც საკანში მშობიარეობდა. ეს იყო ადგილო-ბრივი, ნოვინსკელი ახალგაზრდა კაცი ვალო-და კვარაკოვი.

მასსოც ერთი ასეთი შემთხვევა: — ვალოდას (ქურდს) არ დაემორჩილა მოსკო-ვის ეტაბით ჩამოსული სამი პატრიმარი, რის გამოც ჩხუბი მოუვიდათ ერთმანეთში, ვალოდას ერთი იყო და ისინი ცხადია, აფიქრებდნენ. ამ გაჭირვების გაძლ, მე და ერთი ჩემსავე, „ნასაღდათარი“ მივეშვე-ლეთ ქურდს და მოსკოველებს გვერდები კარვად დაფურცო, მათაც მეტა, რა გზა ჰქონდათ, ღათობაზე წაყიდნენ. შეურცდ-ნენ ქურდაც, იმ ნასაღდათარსაც, საკუ-თარ ბელსაც, მაგრამ მე ცუდად დამადგეს თვლი და აღბათ ცოცხალს გამოფრტუვ-დნენ, ვალოდას რიდი რომ არ ჰქონებოდა.

ცხადია, მეთხველი დაიტრქვანდა, თუ რატომ დაეკრიტ ქურდის მხარე ყო-ფილმა ჯარისკაცებმა.

საკანში ქურდები ანბანს, მსგავსად სე-ლისუფალი და ხელშეუხებელი პიროვნება, ამასთანავე, მას ვეალებს წესრიგი დაამ-ყაროს თავის საკანში, ხოლო განსაკუთრე-ბით გაჭირვებულ პატიმარს შეძლებისდაგ-ვარად გაუწიოს დახმარება. ასე რომ, ქურ-დი ყურადღებას არ გვაკლებდა მე და იმ ჩემს კოლეგას (რომელიც ყველაზე გაჭირვ-ებული ვიყავით), სწორად გვთავაზობდა პროტესტს თუ პაპიროსს, რისიც საშუ-ალება ჰქონდა. მაშ, ჩვენ რაღა ხალხნი ვიქნებოდით, თუ ამგვარი პატიმრების საზღაურად ხელს არ გამოვიღებდით მის დასაცავად, თუმცა ერთხელ მაინც დამ-აბრალეს მისადმი ორპრობა, რაც ასე მოხდა.

ერს საღამოს, ვიღაც „პაკანა“ შემო-ავდეს ჩვენ საკანში, ის ქურდი წარუდგა დიდხანს ჩუმად რაღაც ელამარაჯა. მერე იქვე საწოლს ამოფარებულმა, მარჯვნივ ჩაიხადა და უკანა ტანიდან რაღაც ჩეარ-შემოსხველი მოგვრძო საკანი გამოიძრო. ჩეარი რომ შემოსხნა, მის ხელში ელვარე ბეჭეტი აპრიალდა.

ქურდმა ყურადღებით დაათვალიერა

ბასრი იარაღი და მის შემდეგ სადაც

საწოლებს ქვეშ მიაგდებინა. და ის იყო

დასაძინებლად ვეზადებოდით, რომ საკა-ნის კარი გაიღო და ზედამხედველმა ვალო-და სადაც წაიყვანეს.

დავექვით, მაგრამ ძილი არავის

მოგვაკრებია. გვრძნობდით, რომ კიდევ

რაღაც უნდა მომხდარიყო, უფრო მნიშ-ვნელოვანი და იმ „რაღაცის“ მოლოდინში

ვიყავით ასე გასუსტებულნი.

ქურდის გაყვანის შემდეგ ნახევარი

საათიც არ იქნებოდა გასული, რომ

ზედამხედველებმა კვლავ გააღეს ჩვენი საკანის

კარი და სასწრაფოდ ტუალეტში გასვლა

გვებრძანეს.

წამოვივყვივით საწოლებიდან. ვინც

როგორ მოსწონო ჩაგვა, ისე გარბოდა

ტუალეტში. საკანის ქვემოთ კუთხეში ერთი

ცალფენა კაცი იწვა, მე და იმას დავავაგი-ანდა ჩაგვა, ზედამხედველებმაც აღარ

ჩათვალეს საჭიროდ ჩვენი გაყვანა; დარჩნენ

მოწმეებდნენ, რომ მერე არაფერი დაგვარა-ლი, თქვეს, მერე ის საწოლები გამოსწიეს,

სადაც დანა იყო დამალული, მალევე იპო-ვეს, საწოლები ისევე დატოვეს გაუსწორე-ბლად, გავიგინე და ტუალეტშიდან ბიჭები

შემოშვეს. იმ სამი მოსკოველთაგან (ადრე

ჩვენ რომ მიგვხვდებოდნენ), ერთი კარგა ჯანი-ანი ბიჭი მომპალოვდა და მეკითხა: — რა

ქნეს, იპოვეს რამე? დანა იპოვეს-მეთქი,

უპასუხე. მოსკოველმა შემავინა, შენ გასტე-ვადი, ელამი არც მე დავჩრია, შევინებ-ზე

პასუხი დავუბრუნე, გავიყვით ერთ-მანეთზე, მაგრამ ბიჭები ჩავვიდგინე შუა-ში, არ გავიშვეს არცერთი. — ვალოდა

მოვა და ყველაფერს თვითონ გაარკვევს. საინტერესო კი ის იყო, რომ იმ ცალფენა

პატრიმარს არც რამეს ეკითხებოდნენ და არც

რამეს ედავებოდნენ. ამასობაში ვალო-დას ხმაც გავიგონეთ დერეფნიდან, ვილა-ცას ეკამათებოდა: — საკანში თუ რამე

შემოიტანეს, მე რა შუაში ვარ, ის იკითხე-თ, როგორ ჩხრეკენ ხალხს, თორემ ასეთი

რამე არ მოხდებოდა. საკანის კარი გაუღეს,

შემოვიდა ვალოდა და თავის საწოლზე

გულაღმა დაწვა, ფეხსაცმელებიც კი არ

გაიხადა.

ჩემი მოწმეებანი მოსკოველი რევანში-

სათვის იყო განწყობილი, მივიდა ვალო-

რა ხდება ლატვიის
კათილი უპირით ნასაკითხი ნაჩილი

მეორე გვერდიდან

საქართველოში კი ლატვიელების დამცველად გამოვა რუსული იმპერიული მანქანა, რადგან ეს ლატვიელიც, თუ მას ქართული არ ეცოდინება, რუსულენოვან მოსახლეობაში მოხდება. ვინც ამას კარგად ვეცნო, ცხადია იცის, რომ რუსულენოვანი ადგილობრივი მოსახლეობის, მკვიდრი ერის,

მისი ენის დისკრიმინაციისათვის არის გამოგონილი.

ვინც რუსულ რუსას (ვგულისხმობთ რუსეთში გამოცემულ ჟურნალ-გაზეთებს) ნაიკითხავს ან რადიო-ტელევიზიას მოუსმენს, ხახას, რომ ლატვიში დემოკრატიული წყობილება კი არ

აღუდგენიათ, ფაშისტური რეჟიმი დაუმყარებიათ, სადაც სხვა ერების წარმომადგენლებს ჩაგრავენ, მეორეხარისხოვან ადამიანებად თვლიან. სინამდვილეში ასე სულაც არ გახლავთ. რაკი ლატვიამ თავისუფლება მოიპოვა და აღადგინა 1940 წელს დაკარგული დამოუკიდებლობა, რა თქმა უნდა, დამოუკიდებელი სახელმწიფოსათვის დამახასიათებელი ყველა ძირითადი ატრიბუტიც აღადგინა. პირველ ყოვლისა კი, ნახევარი საუკუნის მანძილზე უფლებდაყრდნულ ლატვიურ ენას თავისი სტატუსი დაუბრუნა, ე.ი. ლატვიური კვლავ გახდა სახელმწიფო ენა, რომლის ცოდნაც ლატვიის ყველა მოქალაქისათვის საავალდებულოა. ვინც ლატვიური ენა არ იცის, მას მოქალაქეობას არ მისცემენ, იგი არჩევნებში მონაწილეობას ვერ მიიღებს, ბელმდევანელ თანამდებობაზე არ დანიშნავენ, ჯარში არ გაიწვევენ... სხვათა შორის, ჯარში არამოქალაქეთა გაწევრილება ძალიან ძვირად უჯდება ლატვიელებს; სხვა ქვეყნის მოქალაქეები, ძირითადად რუსები, ლატვიაში რომ ცხოვრობენ, სწავლობენ სკოლებში, უმაღლეს სასწავლებლებში, მუშაობენ, ბიზნესს ეწევიან, ქონებას იქონიან, კაპიტალს აგროვებენ, ლატვიის ჯარში კი არ მსახურობენ (კანონი უფლებას არ აძლევს). მათი ტოლი ლატვიელები კი, სულ ცოტა, ორ წელს მაინც „კარგავენ“ ჯარში, სწავლას სწყდებიან და შრომამშიც დროზე ვერ ემეზიან. ახლა დააკვირდით, ვინ უფრო მოგებულა, ლატვიელი

ახალგაზრდობა, თუ ე.წ. „რუსულენოვანი მოსახლეობა“? თუ ჩივილია, სწორედ რომ ლატვიელები უნდა ჩიოდნენ.

წარამარა მოისმენთ ერთ მოარულ ტყუილს, თითქოს ლატვიელებს რუსულად თუ დაელაპარაკები, ხმას არ გავცემსო. ეს მონაწიხი მარტო ახლა კი არა, ადრეც ბევრჯერ მსმენია. რუსები სძულთო, რომ გაიძახიან, ესეც მტკნარი სიტყვა გახლავთ.

ლატვიელებს რუსები და რუსულ კი არ სძულთ, თავიანთი ერი უყვართ და დიდი პატივით ეპყრობიან მშობლიურ ენას. მაშინაც კი, როცა ლატვიური აღარ ითვლებოდა სახელმწიფო ენად, ყველა ლატვიელი თავის სამშობლოში მხოლოდ ლატვიურად ლაპარაკობდა. ყველანი ლატვიურ სკოლებში სწავლობდნენ. ეს კი არა, უმაღლეს სასწავლებლებშიც კი, რუსულ სექტორზე, იშვიათად ნახავდით ლატვიურ ახალგაზრდას. ჩვენთან კი, არათუ დედა-ქალაქში, არამედ პერიფერიებშიც, ქართველი ბავშვებიც რუსულ სკოლებში შეჰყავდათ. მარტო სკოლები კი არა, რუსული საბავშვო ბაღებიც ქართველი ბავშვებით იყო გამოტენილი... მაგალითად, რა აუცილებლობა იყო გურჯაანსა ან ყვარელში, თუნდაც საჩხერეში (დანარჩენი შენც გეცოდინება, პატივცემულო მკითხველო), სადაც რუსულ მოსახლეობას თითებზეც კი ვერ ჩამოთვლიდით, რუსული სკოლები გახსნილიყო? საკუთარ სამშობლოში ეროვნულ ნიადაგს მონყევტილი ახალგაზრდების სწავლა-აღზრდა რა სიკეთეც მოგვტანა, დღეს უკვე თვალნათლივ ჩანს. სწორედ ასეთები გაიძახიან, რაღა დროს ეროვნებაზე ლაპარაკიო!

ექვსი წელი ვსწავლობდი ლატვიის უნივერსიტეტში და არც სწავლის პერიოდში, არც შემდეგ, სტუდენტები რომ ჩამყავდა იქ ზაფხულობით, არავისგან გამიგონია თქვას, რუსული ჩემი მეორე მშობლიური ენააო. ვიმეორებ: მაშინ ლატვიური სახელმწიფო ენად არ ითვლებოდა, მაგრამ სახელმწიფო ენად კი გამოიყენებოდა! მაგონდება ერთი ამბავი: სამოცდაათიანი წლების მიწურულს, თუ არ ვცდები, 1979 წელი იყო, რიგაში გაიმართა სსრ კავშირის ხალხთა ლიტ-

ერატურების საკავშირო კონფერენცია, რომელსაც საქართველოს წარმომადგენლებიც დაესწრნენ. მათ შორის, ერთი ჩემი მეგობარიც ერია, რომელიც იქიდან დაბრუნებული, გაოცებული მიყვებოდა, რომ ლატვიის მწერალთა კავშირის თავმჯდომარეს რუსული არ სცოდნია და ამ თანამდებობაზე როგორ დანიშნესო. როგორ და, ლატვიური კარგად რომ იცის, ამიტომ აირჩიეს-მეთქი. რა თქმა უნდა, ნახევრად ხუმრობით ვუთხარი და შევეციხე, საიდან მიხვდი, რუსული რომ არ იცის-მეთქი? თვითონ თქვაო. რადგან რუსული კარგად არ ვიცო, ბოდიშს გიხდით, მე ლატვიურად ვილაპარაკებ და თარჯიმანი გითარგმნითო.

იმ თავმჯდომარეს, გამოჩენილ ლატვიელ მწერალს, გუნარ პრიდესს, ძალიან ახლოს ვიცნობ, ბევრჯერ შევხვედრივარ და ისიც ვიცო, რომ რუსულ ენას მშვენივრად ფლობს. იგი სახელმწიფო და ლენინური პრემიების მიმნიჭებელი კომიტეტის წევრი გახლავთ და, რუსული ენა რომ არ იცოდეს, მოსკოვში ლატვიურად ვინ ალაპარაკებს; იქ, ლატვიაში, თავის სამშობლოში, ლატვიურად იმიტომ ლაპარაკობს, რომ თქვენს წინაშე დედაენის ღირსება დაცვა და თავის თანამემამულეებსაც სიამაყე არ შეუღახა-მეთქი.

როცა ლატვიელები მეკითხებოდნენ, მართალია, რომ ქართველებს რუსულ სკოლებში შეჰყავთ შვილებიო? ასეთი მშობლების სამარცხვინო საქციელი რომ დამემალა, ტყუილს ვეუბნებოდი. სურათს ისე ვუხატავდი, თითქოს რუსულ სკოლაში რუსულიდან დაბრუნებული შვილები სწავლობდნენ. აბა, რა ქნა ამ ბავშვებმა, სწავლას თავიდან ხომ არ დაიწყებენ-მეთქი. ეს ამბავი თითქოს დამიჯერეს, მაგრამ, როგორც იტყვიან, ტყუილს მოკლე ფეხები აღმოაჩნდა. ჩვენმა განათლების სამინისტრომ ჩემს ნათქვამს წყალი გადაასხა. სწორედ იმ წლებში იყო, რომ ლამის მისაბამ ნიშნულად აქციეს ზუგდიდის ერთ-ერთი სკოლის მაგალითი. გახსოვთ ალბათ, ამ სკოლაში კვირის ერთი დღე რუსული ენის დღედ გამოცხადდა.

დიახ, ლატვიურს მთელი ორმოცდაათი წლის მანძილზე წარმეული ჰქონდა სახელმწიფო ენის უფლება, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ლატვიური ენა მაინც სახელმწიფო ენის მოვალეობას ასრულებდა. რადიო-ტელევიზიაში, პრესის მუ-

შაკებში, ვისთანაც ურთიერთობა მიხდებოდა, უმაღლეს სასწავლებლებში, სადაც წლების მანძილზე ვსწავლობდი, ყველგან ლატვიური ისმოდა. თვით ჩემი ნაცნობი რუსებიც კი ლატვიურად მესაუბრებოდნენ. არ გჯერათ? ცოცხალ მაგალითს დაგისახელებთ. უნივერსიტეტში რუსული ენის კათედრას პროფესორი მართა სემიონოვა ხელმძღვანელობდა. ქალბატონი მართა ტოპონიმიკის მკვლევარი გახლავთ და მე, როგორც ამ დარგის სპეციალისტს, ხშირად მიწევდა მასთან საკონსულტაციოდ მისვლა. არ მახსოვს, რომ ჩვენ რუსულად გვესაუბროს. ჩვენი „სამუშაო ენა“, როგორც იტყვიან ხოლმე, ყოველთვის ლატვიური იყო.

რეგის საეჭირო დანტესებულ ბებში ნახევარზე მეტი რუსები მუშაობდნენ (თუ არ ვცდები, ახლაც ასეა), რომელთაც სალაპარაკო ლატვიური კარგად იცოდნენ, სხვაგვარად არ მიიღებდნენ სამსახურში. უფრო სწორედ კი, ვერ იმუშავებდნენ, ძალიან გაუძნელებოდათ, რადგან კლიენტო, ლატვიელი მყიდველი, რუსულად არაფერს ჰკითხავდა...

და, შარშან, დეკემბერში, მივლინების დროს, ერთი ასეთი ამბის მომეცა გავხდით. ლატვიელმა მყიდველმა ე.წ. საჩივრის წიგნი მოითხოვა და შიგ ასეთი რამ ჩანდა: „კარგად შეამჩნეთ, ვინ გასცა ამ კაცის სახელზე (ვინაობის აღმნიშვნელი „ბირკა“ ყველას მკერდზე აბნევია) ლატვიური ენის ცოდნაში სერთიფიკატი, როცა ძლიერს გავაგებინე, რას ვეკითხებოდიო.“

შეგახსენებთ, რომ ლატვიური ენის ცოდნის სამი საფეხური არსებობს, რაც ყველა არალატვიელმა უნდა ჩააბაროს, თუ სურს, რომ სამსახური იშოვოს. მაღალი ში მომუშავე პერსონალს, რომელი საფეხურის ცოდნა მოეთხოვება, ამას ვერ გეტყვით.

ახლა დარწმუნებული ვარ, მკითხველს უკვე მზად აქვს კითხვა: თუ ყველა რუსმა იცის ლატვიური, მაშ, რაღა მოხდა, რატომ არ აძლევს ლატვიის მოქალაქეობასო?

მოგახსენებთ: ლატვიური ყველა რუსმა (ნაიკითხე: რუსულენოვანმა) არ იცის, ამიტო-

მაც ყველას არ აძლევს მოქალაქეობას. ლატვიის მოქალაქეობა მიიღო ყველამ, ვინც კი 1940 წლამდე ცხოვრობდა ამ ქვეყანაში. მოქალაქეობა ასევე ავტომატურად მიიღეს მათმა შვილებმა და შვილიშვილებმა... ამ კატეგორიის ხალხს ბევრს შეეხვედრებოდა, ბევრს ახლოსაც ვიცნობ და დაბეჯითებით შემოიძლია ვთქვა, რომ ისინი ლატვიურ ენასაც კარგად ფლობენ, ქვეყნის ისტორიაც ზედმიწევნით იციან და კულტურასაც პატივს სცემენ. ეს ხალხი ლატვიელებს ყველაფერში თანაუგრძნობენ. მათთან ერთად შრომობენ, ქმნიან დოვლათს, ამდიდრებენ ლატვიურ კულტურას... ამ, ე.წ. „ძველ“ რუსებს საერთო არაფერი აქვთ გვიან ჩამოსახლებულ რუსებთან. ეს ნათქვამი ლიტონ სიტყვებად რომ არ მოგეჩვენოთ, ორიოდ მაგალითს დაგისახელებთ. 1989 წლის 23 აგვისტოს, როცა ბალტიისპირელმა ხალხებმა „ცოცხალი ჯაჭვი“ გააბეს 658 კილომეტრზე ტალინ-რეგა-ვილნიუსის გზაზე და საქვეყნოდ დაამეს მოლოტოვ-რობენტროპის მზავრული ხელშეკრულება, ჩემი და ჩემი შვილის გვერდით ამ „ჯაჭვში“ ჩემმარტი რუსებიც იდგნენ. ვიდექ მათთან ერთად და გულში ვნატრობდი: „ოჰ, ღმერთო, ნეტავი დადგება ის დრო, როცა ასეთ „ჯაჭვს“ გავაბამთ კასპიის ზღვიდან შავ ზღვამდე და მასში ერთსულელოვნად ჩაბმულები იქნებიან ქართველები, სომხები, აზერბაიჯანელები, რუსები...“

როცა ინტერფრონტელები „ვეფის“ ქარხანაში შევიდნენ

ლატვიის სახალხო ფრონტის საწინააღმდეგო აქციის ჩასატარებლად, ისინი კინისკერით გამოირგვეს იქიდან ვეფელმა რუსებმა, ლატვიის გულშემატკივარმა ძველმა ჩემმარტი რუსებმა. ამას ჩემი თვალთ ნანახსა და ყურით მოსმენილი გეუბნებით. დარწმუნებული ვარ, ინტერფრონტში არცერთი

„ძველი რუსი“ არ ყოფილა გარეული. მაშ, ვინ იყვნენ ინტერფრონტელები? ინტერფრონტში გაერთიანდა უძრავობის პერიოდში რუსეთის შიდა რაიონებიდან ჩამოსახლებული ხალხი.

გაგრძელება მე-12 გე.

თავისისი ჩვენებაებით ამტკიცებს

არაერთხელ ითქვა და დაიწერა იმის შესახებ, რომ თამაზ ელიზბარაშვილს, მას შემდეგ, რაც 1997 წლის 5 ივნისს ბრალი დასდეს შეიარაღებული ბანდის შექმნაში, მფარველები გამოუჩნდნენ გენერალურ პროკურატურასა და პარლამენტში, რომელთაც, ათასგვარი ხრიკების მეშვეობით, ლამისაა გაიყვანონ ის 24 თვინი ვადა, რომელზე მეტი ხნითაც პირის ბრალდებულად ყოფნა არ შეიძლება. დროის გაჭიანურებისათვის ელიზბარაშვილის მფარველთა მიერ გამოყენებულ ხრიკებს შორის ყველაზე ნაყოფიერი გენერალური პროკურატურის წარმომადგენელთა ის „მტკიცება“ გახლდათ, რომლის თანახმად, ბრალდებულ თამაზ ელიზბარაშვილს „ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო“ სამამოქმედო მოქმედებებში მონაწილეობის მიღება არ შეეძლო

და, ცხადია, ვერც ჩვენებას მისცემსო. ასე გრძელდებოდა 1997 წლის 5 ივნისიდან 1999 წლის 29 იანვრამდე.

ჩვენს პრესაში აღნიშნული იყო, რომ ბრალდებული ელიზბარაშვილი იმ პერიოდში, როცა, გენერალური პროკურატურის აზრით, „ლაპარაკი არ შეეძლო“, ინტერვიუებს ინტერვიუებზე არიგებდა და საკმაოდ ენაწყლიანობდა (ზოგჯერ კი ბინძურსიტყვაობდა), ამ ფაქტს კი ჯიუტად „ვერ ამჩნევდნენ“ ისინი, ვისაც მის მიმართ შეჩერებული გამოძიების განახლება ევალებოდა. ამ არგუმენტს, რომელიც თვალნათლივ აჩვენებს ალიანსს ბრალდებულსა და გამოძიებას შორის, ჩემის მხრივ მინდა დავუმატო კიდევ ერთი, გაცილებით აშკარა ფაქტი იმისა, რომ თ. ელიზბარაშვილს, სურვილის შემთხვევაში, მშვენივრად შეეძლო პროკურა-

ტურის მხრიდან ბრალის ნაყენებისთვისაც გაეძლო და ჩვენებებიც მიეცა.

მხედველობაში მაქვს თვით თამაზ ელიზბარაშვილის განცხადება, რომელიც მან ჩვენების სახით მისცა ქ. თბილისის მთაწმინდის რაიონის პროკურატურას მისი ცემის ფაქტზე აღძრული სისხლის სამართლის გამოძიების დროს.

1999 წლის 22 იანვარს, მთაწმინდის რაიონის პროკურატურამ გამოიტანა დადგენილება „პირთა მიმართ სისხლის სამართლის საქმის წარმოებით შეწყვეტისა და სისხლის სამართლის საქმის აღძვრაზე უარის თქმის შესახებ“, რომლითაც ეჭვმიტანილი „ომეგელთა“ მიმართ საქმე შეწყდა მათ ქმედებაში დანაშაულის შემადგენლობის არ არსებობის გამო. ამავე დადგენილებაში აღნიშნულია: „დაზარალებულმა

თ. ელიზბარაშვილმა დაკითხვებისას აჩვენა, რომ მუშაობს რა იგი ფირმა „ელიზის“ პრეზიდენტად და თანამშრომლების მიხედვით აწარმოებს საქართველოში სიგარეტის ბიზნესს, სიგარეტის რეალიზაციიდან მიღებული თანხების სახელმწიფო ბიუჯეტში შესატანი ოდენობის საკითხთან დაკავშირებით, მას ხშირად უწევდა რესპუბლიკის საგადასახადო ინსექციაში თათბირზე სიარული“ (ხაზგასმია ჩემია — მ. ბ.).

ამ ჩვენებიდან სრულიად იოლია იმ დასკვნის გაკეთება, რომ პირი, რომელსაც გენერალური პროკურატურაში მისვლა არ შეეძლო დაკითხვაზე, „საგადასახადო ინსექციაში თათბირებზე ხშირად სიარულსაც“ ვერ მოახერხებდა, მართლა ისე ავად რომ ყოფილიყო 1,5 წლის განმავლობაში, როგორც ამას გენ. პროკურატურა ხატავდა

დაზარალებულ ფირმა „ომეგას“ ადვოკატების საჩივრებზე გაცემულ პასუხებში.

ასე რომ, თვით ბრალდებულ თ. ელიზბარაშვილის ზემოთ ნახსენები ჩვენებითა დადგენილი იმ მოტივის სიყალბე, რითაც გენერალური პროკურატურის საგამოძიებო ნაწილის უფროსის ორდებუბიას ხელმძღვანელობით მიმდინარე გამოძიება მის მიმართ ჯერ ცალკე წარმოებად გამოყო საქმე, შემდეგ კი ხანგრძლივი დროით წარმოებით შეაჩერა — ბრალდებული ელიზბარაშვილი არ ყოფილა ისეთი „ავადმყოფი“, რომ იგი „ელიზელთა“ ბანდის იმ როგით წევრებთან ერთად არ გაესამართლებინათ, რომლებიც უკვე იხდიან სასჯელს. ამას იგი, ვიმეორებ, თავისივე ჩვენებით ამტკიცებს.

მეზულე პანკაძე

აჭარა... საქართველოს ულამაზესი კუთხე... იგი ისტორიულად იყო და რჩება საქართველოს დედაქალაქად. ჩვენს წელთაღრიცხვამდე საუკუნეები ანდრია პირველწოდებულმა და სიმონ კანანელმა აქ შეიქმნა ქრისტიანული ჯგუფი, სწორედ აქ აიგო პირველი ქართული მართლმადიდებლური სალოცავი. უსაშველოდ გაწეული საუკუნეების მანძილზე აჭარელი კაცი უზუზრად უძლებდა გაუასძლის ტყვეობებს და მონატრებას, მაგრამ სამშობლოსათვის დამარცხების იმედი არასოდეს დაუკარგავს.

ყოველი სტუმრობა ამ ძველ კუთხეში სიამაყით გვაკლავს. ვეცნობით აქ მიმდინარე მოვლენებს, მიღწევებს ეროვნული ეკონომიკის, კულტურისა თუ სულიერების დარგში...

დღეს ბათუმი ევროპული ღონის ქალაქია. თეთრი, ქათქათა სახლებით, მოსაფარებული ქუჩებით, კოპრა ზღვისპირა პარკით, ზღაპრული სასაპორტო და შრომისმოყვარე ადამიანებით დასახლებული.

ბევრს გაუგებარ მიზეზთა გამო უძმომს ყოველივე სასიკეთოს შეშინება...

საზგასმით მინდა ვთქვა, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელმძღვანელობა უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის, ბატონ ასლან აბაშიძის მეთაურობით დღენიადგზრუნავს მოსახლეობის ყოფითი პირობების გასაუმჯობესებლად, ავტონომიური რესპუბლიკის ასაღორძინებლად...

განვლილ წლებში ბევრი მნიშვნელოვანი მოვლენა აღინიშნა აჭარის ცხოვრებაში. გამოჩენილად 1997 წლის 4 დეკემბერს გამოკიდდა... ამ დღეს საფრთხეთის ქალაქ მონპოლიში ევროპის რეგიონთა გენერალურ ასამბლეაზე აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა სრულფასოვან წევრად მიიღეს სტუმრის სტატუსის ეტაპის გავლის გარეშე. ღირსშესანიშნავი დღეების სიას სათავეში 1998 წლის 12 თებერვალი უძღვის, როცა ბელგიის დედაქალაქ ბრიუსელში ერას ბიურომ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მეთაური, ბატონ ასლან აბაშიძე ამ ავტორიტეტული დაწესებულების ნამდვილ წევრად ერთხმად აირჩია.

ქვეყანაში მიმდინარე ცნობილი მოვლენების ფონზე აჭარა პატარა ოაზისად მოსმანს, სადაც აღმშენებლობითი პროექტები შეუქცევდა, მრავალ სასიკეთო საქმესთან ერთად აქ ხელდასმისა და პენსიების დროული გაცემის საკითხი უკვე დიდი ხანია მოგვარდა. სოციალურად დაუცველი ადამიანებისათვის გახსნილია უფასო სასაიდლოები, გრძელდება ყოველთვიური დახმარებები, უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის განკარგულებით, ავტონომიურ რესპუბლიკაში სასწრაფო დახმარება უფასოა, უფასოა აგრეთვე ყველა საავადმყოფოში პენსიონერთა მკურნალობა და მასწავლებელთა მუშაობა საზოგადოებრივ ტრანსპორტით.

ტრადიციულ პრესკონფერენციაზე, რომელსაც ბატონ ასლან აბაშიძე ყოველ ორშაბათს ატარებს, ლიად შექცევა ყველა საჭირობითი საკითხი, რომელიც აჭარის დღის წესრიგში დგას; თებერვლის შეხვედრისას მრავალ მნიშვნელოვან საკითხთან ერთად საუბარი შეიშო ცნობილი სტიქიის შედეგებს, მიყენებული ზარალის დამდგენი კომისია, როგორც ცნობილი გახდა, აგრძელებს მუშაობას. მიმდინარეობს აღდგენითი სამუშაოები. მუშაობდა კოვლევი ზემოქანთოვლითაგან განსაკუთრებული, უდიდესი მნიშვნელობის გამო ცალკე არ გამოვით გასულ წელს აგებული საბორნე გადასასვლის საკითხი, მით უფრო, რომ მოქმედებდა მისი გრანდიოზული მნიშვნელობის, მოქმედებდა იმისა, რომ პრეზიდენტი მასზე დიდ იმედებს ამაყრებს, ბევრს მცდარი შეხედულებები გააჩნია ამ საკითხთან დაკავშირებით.

საეკონომიკურ პროგნოზით, საბორნე გადასასვლის ამოქმედებით გაიზრდება საავტოლო შემოსავლები და ეს ობიექტი იქნება ქვეყნის ეკონომიკის აღმავლობის, განსაკუთრებით კი ტრანსპორტის განვითარების სტიმულირატორი.

სამუშაოები მართლაც რეკორდულ დროში, 4 თვეში რომ შესრულდა, ამაზე ახლა ზედმეტია საუბარი. ყველაზე მნიშვნელოვანი ის გახლავთ, რომ მსოფლიოში უნიკალური, უახლოეს ტექნიკით აღჭურვილი ობიექტი მზადაა მთი ზღვის აუზის და ევროპის 24 ქვეყანაში უპრობლემოდ გადაზიდვის ტვირთით.

საბორნე გადასასვლითან მიერთებულია ცენტრალური საკინიგზო მაგისტრალთან. ვაგონების პარკი, სადაც 108 ვაგონი განთავსდება, დაგებულია სათადარიგო და სამანევრო რელსებით.

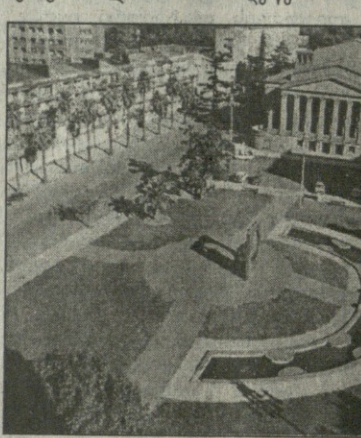
საბორნე გადასასვლითან აღმართულია თანამედროვე ტიპის შენიბა, რომელიც განთავსებულია კომპლექტებით აღჭურვილი სამართავი პულტი. მიმდებარე ტერიტორია პირწმინდად გასუფთავდა იქ არ-

ასლან სმირბა: «ჩვენ ვაღივებთ პირველ ნაბიჯს პირველი ნაბიჯისკენ»

სტუმრი უსასური შენიბა-ნაგებობისაგან.

მშენებლობას განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობდა ბატონი ასლან აბაშიძე; იგი თვალყურს ადევნებდა და მშენებარე ობიექტს სმირბა ნახულობდა. მშენებლობას დიდი ენერგია მოახმარა და, როგორც იტყვან, საქმის შედეგში ტრიალებდა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განვითარებისა და ინვესტიციის მინისტრი. ვლადიმერ ფანგანია. ბატონმა ვლადიმერმა რამდენიმე კითხვას პასუხით სრულიად დააკმაყოფილა ჩვენი ცნობისმოყვარეობა.

— პირველ რიგში მინდა გითხრათ, რომ ამ პროექტის, ისევე როგორც სხვა უმნიშვნელოვანესი პროექტების განხორციელება დაკავშირებულია აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის, ავტონომიური რესპუბლიკის მეთაურის ასლან აბაშიძის მოღვაწეობასთან.

რომელიც ყოველთვის საამისოდ აუცილებელ პირობებს ქმნის. სხვათა შორის, ეს ობიექტი ნაწილი იმ დიდი პროექტისა, რომელიც ბათუმის ნავსადგურის მთლიან რეკონსტრუქციას ითვალისწინებს.

ორი წლის წინ თურქეთის რესპუბლიკის რეინიგზის დაკარგვით სხვადასხვა განვითარებასთან კონსულტაციის შემდეგ, რომელიც სხვადასხვა ქვეყნის ფირმის მონაწილეობით იყო, მივიღეთ ინფორმაცია „შენი აზრზე“. შევიწყალეთ ამ ფირმის საქმიანობა და გადაწყვიტეთ ჩვენი არჩევი მასზე შევეყვანებინა. ბატონ ასლან აბაშიძისთან კონსულტაციის შემდეგ პროექტის განხორციელების პრესპექტივა გამოიკვეთა. დაიწყო სამშენებლო სამუშაოები და ერთობლივი შრომით ხდება, რა შედეგიც მივიღეთ. გადასასვლითი ბევრად ამცირებს დატვირთვა-გადმოტვირთვის დროს, მცირდება სატრანსპორტო ხარჯებიც, ამით დაიზრდება საზღვარგარეთის ბევრი ქვეყანა. მიღებულია სხვადასხვა წინადადებები.

— ბატონი ვლადიმერ, რას გვეტყვით პროექტის ძირითადი შემადგენელი ნაწილის — მიდრავლიკური ხიდის შესახებ?

— იგი მართლაც უნიკალურია და ანალოგი არა აქვს მსოფლიოში. იგი რეკორდულ დროში, 4,5 თვეში აიგო. რასაც ხედავთ, ეს ზედაპირია აისბერგისა, რომლის ძირითადი ნაწილი მიწასა და წყალშია დაფარული. ეს არა მარტო ხიდი, მისადაგომი, რომელიც შეიძლება სხვადასხვა ტიპის გემებისათვის გამოიყენოს. მისი მშენებლობა 6 მლნ. დოლარზე ცოტა მეტი დაჯდა. ეს მაშინ, როცა გეთაგა-ზობდნენ 12-18 მლნ. დოლარის ღირებულების სამუშაოების შესრულებას. ჩვენ შევძელით მინიმალური დანახარჯებით მაქსიმალური შედეგების მიღება. ეს „შენი არდას“ საეკონომიკურად დამსახურება, რომელიც დღე და ღამ მუშაობდნენ. უცხოელი საეკონომისტების აზრით, მშენებლობის დროს გამოყენებული იქნა ბევრი ტექნიკური სიხსნე და თამადა აცხადებენ, რომ ეს მსოფლიოს პრაქტიკაში ამგვარი მასშტაბის ნაგებობის მშენებლობის პირველი გამოცდილება.

ბორნის შემოსავლებს რაც შეეხება, ამაზე აზრთა სხვადასხვაობა არსებობს. ზოგი ამყარად, ზოგიც ფარულად ამ საკითხთან დაკავშირებით გამოხატავს თავის პოზიციას.

ერთ-ერთ სატელევიზიო გასოვლაში ბატონმა აკაკი ჩხაიძემ განაცხადა, რომ არ იზიარებს პროგნოზისთან მისაზრებებს, რომლებიც ხელთაგონად ზრდის შემოსავლების რაოდენობას. მისი აზრით, თუკი კერაში 1-ჯერ შემოვა გემი, რომელიც იტყვს 107 ვაგონს და ისე დატვირთული გაბრუნდება, ეს იქნება სულ 214 ვაგონი, წელიწადში 52 კერაა და სულ 1128 ვაგონი იმობრავებს. 1 ვაგონი დასალო-

ბით 50 ტონა ტვირთს იტყვს. თუკი ვაგონების რიცხვზე გაავრცელებთ, გამოდის 556400 ტ. საბორნე ხიდის შემოსავლები კი მაქსიმუმ 5 დოლარი იქნება. ე. ი. ქვეც 2 მლნ. 782 ათასი დოლარი. ბატონი აკაკი ჩხაიძე განმარტობს, რომ ეს თანხა საბორნე გადასასვლის წლიური შემოსავალია. ბატონი აკაკი იმასაც აცხადებდა, ვისაც ანგარიში ემდებ, შეუძლია თუ მომდართონ და საეკონომიკურად ერთად ვიანგარიშოთ. ე. ი. აკაკი ჩხაიძე ქვეყნის პრეზიდენტს უპირისპირდება, რომელიც განსაკუთრებული ყურადღებით ეკიდება სარკინიგზო-საბორნე გადასასვლის ამოქმედებას ბათუმში და აცხადებს, რომ ბორნის გახსნა საჭიროა ფოთშიც. პრეზიდენტი განსაკუთრებულ ყურადღებას ტრასკას ხაზების გახსნას აქცევს.

რალა თქმა უნდა, საკითხთან ცალმხრივი, ტენდენტური მიდგომა დაუშვებელია. ბუნებრივია, ამ საკითხით უფრო მეტად დაინტერესდით. საკუთარი აზრი და პოზიცია საბორნე გადასასვლის მოგება-წაგებასთან დაკავშირებით ქალაქ ბათუმის მერს, საზღვაო-საავტო ნავსადგურის გენერალურ დირექტორს, ბატონ ასლან სმირბასაც გააჩნია.

— ბატონი აკაკი ჩხაიძე მოსახლეობას არასწორ ინფორმაციას აწვდის. იგი ამბობს, რომ სარკინიგზო-საბორნე გადასასვლის შედეგად 24 საათის განმავლობაში დაიცავს და დაიტვირთოს. ასეთი ტემპით მუშაობა კი შემოიკლავს დაახლოებით 5 მლნ. დოლარს. გაუგებარია, რატომ აკეთებს ასეთ გათვლებს ბატონი აკაკი ჩხაიძე. თუ ბორნის ერთ შემოსვლაზე სჭირდება 24 საათი, შესაძლებელია გაიზარდოს საბორნე გემების რაოდენობა და კერაში იქნება 5-ჯერ. აკაკი ჩხაიძე იმასაც აცხადებს, რომ ტვირთის გადაზიდვისას ფასი 5 დოლარი იქნება. ასეთი ფასი ჩემი მუშაობის პერიოდში არ დაფიქსირებულა. კრთადერთი შეღავათი გაკეთდა მეორეზე, რომელმაც ეს საკითხი შეუთანხმა ქვეყნის პრეზიდენტს. გადაზიდვების ტვირთის ფასები იქნება 7 დოლარიდან და მთავრდება 12 დოლარამდე. ბატონ აკაკი ჩხაიძესთან შეხვედრისას, რომელიც საბორნე გადასასვლის შეხებობდა, ტვირთის გადაზიდვის ფასად 10 დოლარი დაასველდა. ე. ი. თუ შევძლებთ გემების მოზიდვას და კერაში 5-ჯერ შემოსვლას, 5 მლნ. გაიზრდება 25 მლნ.-მდე, ამის გარდა აკაკი ჩხაიძე იღებს თანხას სარკინიგზო ხიდიდან დაახლოებით 7 მლნ. 230 ათასამდე. ეს გამოვიდა 32 მლნ. დოლარი. 5 მილიონს მივიღეთ იმ შემთხვევაში, თუ საეკონომიკურად შევეყვით მუშაობას, თუ ისეთ პირობებს შევექმნით მოსახლეობას, ტვირთის შემოტანა გაუძნელებდა და ამასთან ყოველივე პრობლემები ფასს რეინიგზზე მაგალითისთვის, თუ უზმეცითი და სიმეცითი ღირს 100 დოლარი, საქართველოში იგი 120 დოლარი გახდება. რალა თქმა უნდა, ტვირთი არ გვექნება არც ბათუმში, არც ფოთში.

მინდა ბატონ აკაკი ჩხაიძეს შევასვენო, რომ არასწორი ინფორმაციის გადაცემა მოსახლეობაზე დაუშვებელია. იგი მხოლოდ ბორნის შემოსავალზე საუბრობს. ბორნის გარდა აქ არის ნავსადგური, ხიდი, საავტო-საეკონომიკური სამსახური, ყველა დასახლებული ობიექტი. ბიდან თანხა შედის ბიუჯეტში. მინდა ბატონ აკაკი ჩხაიძეს ისიც შევასვენო, რომ ცენტრალური შემოთავაზებული სარკინიგზო-საბორნე გადასასვლის ძვირადღირებული პროექტი 16 მლნ. დოლარი ჯდება და სხვათა შორის, თავდაც იწონება ამ პროექტს, აღარ მინდა, ვისაუბრო იმ პრობლემებზე, რომლებიც ხელთაგონად იქნებოდა, ჩვენ ვაღივებთ პირველ ნაბიჯს, რომ ერთი საერთო საზღვარი გვაქვს და იგი ჩვენი ქვეყანაა. ახალი პროექტი 6 მლნ. დოლარი დაჯდა და მისი განხორციელება უშუალოდ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მეთაურის ხელის ქვეშაა.

მინდა ბატონ აკაკი ჩხაიძეს შევასვენო, რომ არასწორი ინფორმაციის გადაცემა მოსახლეობაზე დაუშვებელია.

ბატონი ასლან სმირბა, ბიუჯეტშიც დიდი იზრდება შენატანები. — საბორნე გადასასვლის მშენებლობა ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია დიდი პროექტისა, რომელიც ბათუმის ნავსადგურის მთლიან რეკონსტრუქციას ითვალისწინებს. საბორნე გადასასვლით პირველი ნაბიჯი გახლავთ, მეორე კი თანამედროვე აღჭურვილობით შეიარაღებული მრავალმნიშვნელოვანი ტერმინალის ამოქმედება, რომელიც მომავალი წლის ოქტომბერში ჩადება მწყობრში და მისი შემოქმედით წელიწადში 6 მლნ. ტონა ტვირთი გადაიყვანება — გვითხრა ბათუმის საზღვაო-საავტო ნავსადგურის გენერალურმა დირექტორმა ბატონმა ასლან სმირბამ.

ბატონი ასლან სმირბა, ბიუჯეტშიც დიდი იზრდება შენატანები. — საბორნე გადასასვლის მშენებლობა ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია დიდი პროექტისა, რომელიც ბათუმის ნავსადგურის მთლიან რეკონსტრუქციას ითვალისწინებს. საბორნე გადასასვლით პირველი ნაბიჯი გახლავთ, მეორე კი თანამედროვე აღჭურვილობით შეიარაღებული მრავალმნიშვნელოვანი ტერმინალის ამოქმედება, რომელიც მომავალი წლის ოქტომბერში ჩადება მწყობრში და მისი შემოქმედით წელიწადში 6 მლნ. ტონა ტვირთი გადაიყვანება — გვითხრა ბათუმის საზღვაო-საავტო ნავსადგურის გენერალურმა დირექტორმა ბატონმა ასლან სმირბამ.

ბიურო რესპუბლიკის მეთაურის, უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის ბატონ ასლან აბაშიძის დამსახურება.

დარწმუნებული ვარ, ბორნის უდიდესი პერსპექტივები აქვს, უახლოეს მომავალში იგი იქნება ევროპასა და აზიას შორის დამაკავშირებელი უმნიშვნელოვანესი სატრანსპორტო კანალი. დაწესებული საქმე როგორც გააძლიერებს, ამას ცხოვრება გვჩვენებს.

მომავალი მართლაც ყველაფერს თავის ადგილს მიუჩენს, მანამდე კი სჯობს ისევ იმაზე ვისაუბროთ, რაც წარსულმა თვალნათლივ დაგვანახა. განვლილი 1998 წლის ბიუჯეტი აჭარის ავტონომიურმა რესპუბლიკამ გადაჭარბებით შეასრულა.

— 57 მლნ 991 ათასი ლარი გვექნება და, სინამდვილეში იგი 64 მლნ. 147 ათასი ლარით შეასრულეთ, — გვითხრა აჭარის ფინანსთა მინისტრმა ბატონმა როსტომ ბოლქვაძემ. — ისიც მინდა გითხრათ, ზრდის დინამიკა ძალიან მაღალი გვაქვს და იგი 140% შეადგენს. რაც შეეხება ანარიცხებს, საქართველოს ცენტრალურ ბიუჯეტში დაგვგილი იყო 23 მლნ. 148400 ლარი. შესრულდა 26 მლნ. 630400 ლარი. გადაჭარბება 3 მლნ-ზე მეტს შეადგენს. გვემა 115% შესრულდა. უწინ სმირბა იმეცდებოდა მასალები პრესაში იმის შესახებ, რომ ავტ. რესპუბლიკას ბიუჯეტში მცირე თანხები შეაქვს, ამიტომ განსაკუთრებულად ვუსვამ ხას გვემის გადაჭარბებით შესრულებას. რაც შეეხება პენსია-სელოფასების დაგვიანებას, აჭარის ავტ. რესპუბლიკაში ასეთი რამ არ გვაქვს. პენსია-სელოფასებს აჭარის ავტ. რესპუბლიკის ანარიცხებიდან შემოსული თანხებით ვაფინანსებთ და ამ მონაცემებს უშუალოდ ბატონი ასლან აბაშიძე ამოწმებს ხოლმე.

რაც შეეხება 1999 წლის ბიუჯეტს, ჩვენ სერიოზულ განაცხადს ვაკეთებთ ბიუჯეტის შემოსავლის ნაწილის შეცვლაზე და დაგვიანებით სოციალურად ორიენტირებულ პროგრამებს დიდ წვლილს შევიტანთ საქართველოს ბიუჯეტის ფორმირებაში, ვცდილობთ, დაგვაბალანსოთ ურთიერთად ბიზნესმენებთან, ხელი შევეწყობთ მათ თანხების შემოტანაში.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ბოლო ხანს ბათუმის ნავსადგურის როლი საგრძნობლად გაიზარდა. ბოლო წლებში აქ შემოვიდა ისეთი დიდტონაჟიანი გემები, როგორიც საქართველოში 40 წელია არ

შემოსულა შესაბამისად, ბიუჯეტშიც დიდი იზრდება შენატანები.

— საბორნე გადასასვლის მშენებლობა ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია დიდი პროექტისა, რომელიც ბათუმის ნავსადგურის მთლიან რეკონსტრუქციას ითვალისწინებს. საბორნე გადასასვლით პირველი ნაბიჯი გახლავთ, მეორე კი თანამედროვე აღჭურვილობით შეიარაღებული მრავალმნიშვნელოვანი ტერმინალის ამოქმედება, რომელიც მომავალი წლის ოქტომბერში ჩადება მწყობრში და მისი შემოქმედით წელიწადში 6 მლნ. ტონა ტვირთი გადაიყვანება — გვითხრა ბათუმის საზღვაო-საავტო ნავსადგურის გენერალურმა დირექტორმა ბატონმა ასლან სმირბამ.

ბატონი ასლან სმირბა, ბიუჯეტშიც დიდი იზრდება შენატანები. — საბორნე გადასასვლის მშენებლობა ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია დიდი პროექტისა, რომელიც ბათუმის ნავსადგურის მთლიან რეკონსტრუქციას ითვალისწინებს. საბორნე გადასასვლით პირველი ნაბიჯი გახლავთ, მეორე კი თანამედროვე აღჭურვილობით შეიარაღებული მრავალმნიშვნელოვანი ტერმინალის ამოქმედება, რომელიც მომავალი წლის ოქტომბერში ჩადება მწყობრში და მისი შემოქმედით წელიწადში 6 მლნ. ტონა ტვირთი გადაიყვანება — გვითხრა ბათუმის საზღვაო-საავტო ნავსადგურის გენერალურმა დირექტორმა ბატონმა ასლან სმირბამ.

ბატონი ასლან სმირბა, ბიუჯეტშიც დიდი იზრდება შენატანები. — საბორნე გადასასვლის მშენებლობა ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია დიდი პროექტისა, რომელიც ბათუმის ნავსადგურის მთლიან რეკონსტრუქციას ითვალისწინებს. საბორნე გადასასვლით პირველი ნაბიჯი გახლავთ, მეორე კი თანამედროვე აღჭურვილობით შეიარაღებული მრავალმნიშვნელოვანი ტერმინალის ამოქმედება, რომელიც მომავალი წლის ოქტომბერში ჩადება მწყობრში და მისი შემოქმედით წელიწადში 6 მლნ. ტონა ტვირთი გადაიყვანება — გვითხრა ბათუმის საზღვაო-საავტო ნავსადგურის გენერალურმა დირექტორმა ბატონმა ასლან სმირბამ.

მიგაჩნია, რომ საუბარზე, საუბარზე, ფორმირებ და საზოგადოებრივ ცხოვრებას ძალუშს ძირითადი გარდაქმნის ქვეყანა ამიტომ რამდენიმე სიტყვით ვსაუბრობ, ჩვენ შეიძლება მისი პიროვნებაც გაუგებრობა პირველ რიგში იმას ვიტყვოდ, რომ ქალაქის მერს უამრავი მლოცველი, მოყვარე მეგობარი, პატივისცემული, დამფასებელი ჰყავს. ყველას გული მოიგო და განუზრუნავდ ყველას თავი შეაყვარო, ადვილი საქმე არ უნდა იყოს. მიზეზის გარკვევას თუ შევეცდებით, პირადად მისგან ასეთ პასუხს მიიღებთ: „მე ის ადამიანი ვარ, რომელსაც თავისი პატარა წვლილი შეაქვს ბათუმს აღმშენებლობაში და მეტი არაფრის თქმა არ შემიძლია“, იგი იმ ადამიანთა რიცხვს მიეკუთვნება, რომელიც სიტყვით დღეს საქმით კი გაცილებით უკეთ და მეტ მტყუყვლებს.

ცხადია, ასეთი შეჭირვების გასა, როდესაც ქვეყნის ბიუჯეტს უჭირს, ბევრ ქალაქს და რეგიონს არ რჩება პენსია-სელოფასები, ბათუმში კი ყველაფერი წესრიგშია, უფრო მეტიც, მატულობს მშენებარე ობიექტების რიცხვი, ბუნებრივია, დიდი ტერმინალი კაცი, როგორც ატერმინალს ბატონი მერი. თავდაც კარგად მიხვდება გონებასელოვი კაცი, რომ ბევრ უფრო ლამედ და დიდ ენერგიად უყვდება ბატონ ასლანს. თავდაც კარგად მიხვდება დაკვირვებული ადამიანი, რომ ბათუმს ყველა შემოსავალი ხმარდება ქალაქს და არა ცალკეულ პიროვნებებსა და კლანებს. როგორც ეს სხვაგან ხდება ხოლმე.

„იგი უდიდესი ქველმოქმედია, მის მხრას სწვდება ყველაფერი, სკოლას, ქუჩას, უმუშევრებს, უსახსროს, უსახლკაროს ავადმყოფს...“ სმირბა წერენ მის შესახებ პრესაში, მაგრამ განსაკუთრებულად გახსენებთ გამოქვეყნებული მადლიერი ადამიანების წერილების: სიმრავლე იაყროს ყურადღებას...

ვერცერთი ბათუმელი — მტერი თუ მოყვარე ვერ უარყოფს მის დაუმრეტელ ენერგიას, შრომისმოყვარეობას, დაწყებული საქმის ბოლომდე ღირსეულად მიყვანის უნარს, ბათუმის შენებისა და უკეთ მოწყობის დაუთავად წყნარობას, საქართველოს სიყვარულს და ერთგულებას.

დღემთა უმრავლესს აჭარას, სრულიად საქართველოს ასეთი საქმიანი, ერთგული ადამიანებით-მთქი, ვიტყვით საუბრად დასასრული და წერილს დაგვითავაზებთ კიდევ, რომ არა 1999 წლის 7 იანვრის „საქართველოს რესპუბლიკაში“ გამოქვეყნებული წერილი „საუკეთესო“ — რეიტინგით „რეიტინგი“, სადაც ნათქვამია: „გაბატონდა „საქართველოს რესპუბლიკაში“ და „სეზონდნაია გრუზია“ თხოვნი მთ-

ბარის ჩვენი ქვეყნის მინისტრებს, უზენაესი სასამართლოსა და გენერალურ პროკურატურის ხელმძღვანელ პირებს დაქსალებიანთ მხარეებში პრეზიდენტის სახელმწიფო რწმუნებულებს შორის სამი საუკეთესო და აგრეთვე — ქალაქის საუკეთესო მერი.

გამოიტყვა ანონიმური იყოფა შეფასება სამხალაინი სისტემით მოქმედი.

— ქალაქის საუკეთესო მერად გამოკითხულთა აბსოლუტურმა უმრავლესობამ თბილისის მერი ვანო ლილუაშვილს დაასველა. ჩვენ, რა თქმა უნდა, პირადად ბატონ ვანო ზოდელავას საწინააღმდეგო არაფერი გვაქვს, უბრალოდ საინტერესოა, ანონიმმა გამოკითხულებმა რა კრიტერიუმებით შეაფასეს „საუკეთესო მერობის კანდიდატები“ და როგორ აღმოჩნდა რეიტინგის თავში მერად „საუკეთესო“ ბატონი ვანო ზოდელავა, როცა თბილისში მისი თანამოქალაქის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე მოვლენა ჯერჯერობით არავის უნახავს.

თუნდაც ბათუმში გახსნილი ახალი ობიექტის თეატრის, განახლებული დრამის თეატრის, ახლადგახსნილი ხელოვნების ინსტიტუტის, მშენებული თუ ხელახლა განახლებული სპორტული ნაგებობების (და რომელი ერთი ჩამოთვალთ), ფონზე ხელგაწეული რუსთაველის თეატრის მხარის მიერ მოკინება ზოგჯერ ხელოვნურად შექმნილი კრიზისის უფრო მარცხებს ვიდრე რეალურ სურათს. ამ ობიექტების აგება-უგებლობა კი სწორედ ქალაქის მერის ბის სახელებს უკავშირდება...

რეიტინგის შედეგები, ვიმოშთ, ისე ძველი მენტალიტეტიდან გამოდინარეობს თბილისისა და თბილისელებს უცოდრ პირველი ადგილი ეკუთვნით. პირადად ჩვენ არც ამის მოწინააღმდეგე ვახსოვართ. პირადად არა, დედაქალაქი მარცხს პირველი და სანიშნავი უნდა იყოს ქალაქში, მაგრამ... რეიტინგი მანერ რეიტინგია და თუ ის მართლაც რეიტინგის შედეგები სწორი და სამართლიანი უნდა იყოს.

ნოდარ ნათაძე:

რას ვიცი

მეხუთე გვერდიდან

მოგების მოთხოვნის სახით; რომ, დასასრულ, ქვეყნების ავტონომიებად დაჭრა-დათარგვა იმისდა მიხედვით, თუ რა სისწრაფით მიმდინარეობს მათში დემოგრაფიული პროცესები (გამრავლება იქნება ეს თუ იმიგრაცია), განაპირობებს სხვადასხვა ეთნიკურ ჯგუფთა მომუშაობას ერთმანეთის დემოგრაფიული კეთილდღეობის მიმართ არა მარტო ჩვენს ქვეყანასა და რეგიონში, არამედ მსოფლიოში, და ამით ქმნის ეთნიკური წმენდისა და მისი ძირითადი იარაღის — გენოციდის გადაუღებელ ნანადღევებს, ეუთოს მისიისთვის (ჯერჯერობით ვერ ვიტყვით — ეუთოსთვის) საინტერესო არ არის. ყოველივე ამას მისთვის მნიშვნელობა არა აქვს. იმდენად არა აქვს, რომ მისას არ ახსოვს ყოველგვარი ნორმის, მათ შორის, კანონის საფუძველთა საფუძველიც კი — სახელდობრ,

მეცნიერ-მუშაკები, თითო-ორიოლა პარლამენტის წევრი და, ბუნებრივია, საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლები და შევარდნაძის აპარატის თანამშრომლები. ყველა ქართველმა მონაწილემ, მათ შორის ცეკასა და ტეკას ყოფილმა თანამშრომლებმა კი სწორი და სახელმწიფოს ინტერესთა შესატყვისი პოზიცია დაიკავეს, სახელდობრ, თქვეს, რომ საქართველოში კიდევ ერთხელ „ოსეთის“ შექმნას საფუძველი არა აქვს და რომ ამგვარ აქტს სტაბილიზაცია კი არა, პირიქით, გარდუვალი დესტაბილიზაცია მოჰყვება მომავალში; (თვით კაცსაძეს პოზიცია არ გამოუთქვამს). მაგრამ დისკუსიის ქართულ მონაწილეთა შორის გამოჩნდა ერთი, იმ დროს შევარდნაძის კანცელარიის უფროსის მოადგილე იმ. მაჭვარიანი, რომელმაც ქართული პოზიციის ზემოთ უკვე ნახსენებ არგუმენტს, „ყოფილ ოლქში 65 ათასი ოსი ცხოვრობს,

მოგვის ცოტა უფრო პრაგმატული და, ამდენად, გამართლებული სახე აქვს. წინა პარლამენტის ვიცე-სპიკერის ოთახში შესვედრა გეტოდა ეუთოს ერთ-ერთ ხელმძღვანელ მრდევანესთან, ახალგაზრდა მზარდ გერმანელ პარლამენტართან და პოლიტიკოსთან. ვუთხარი, ეუთოს პოზიცია ოსების ტერიტორიის ნელან ვახსენე, ცოტა ზემოთ) და არგუმენტების ომი — თამამად შემძლია ვეტქა — მშრალი ანგარიშით მოვუგე. ვინაიდან ევროპული ადამიანი არაა მიჩვეული, ცხად ჭეშმარიტებას შეუნიღბავდა დაუპირისპირდეს და შავს თეთრი უნდოდა, ჩემი მოკამათი მზად იყო დავითი და, მაშასადამე, ეუთოს პოზიციის გადასინჯვის საჭიროება აღგუბნებია. მაგრამ, უცებ საუბარში ჩაერია ახალგაზრ-

დღაპანდელი დღა

ის, რომ იგი დგინდება როგორც ზოგადმნიშვნელოვანი ანუ ყველათვის და ყველა შემთხვევაში მისაყენებელი ნორმა, მანამდე, სანამ მონიშნულბედი მის გავრცელებას კერძო შემთხვევებზე ჩვენ კითხვას ვსვამთ: არსებობს სადღე ნორმა, რომ ეთნიკურ ჯგუფს, როგორც კი იგი რომელიმე ტერიტორიის რომელიმე მონაკვეთში — უმრავლესობას მიაღწევს, ეროვნული ტერიტორიული ავტონომია ექნაოდე? ცხადია, არ არსებობს. ამ ნორმას ეუთოს მისია ჩვენი ქვეყნისთვის იგონებს (ქმნის). ჩვენი ხელისუფლების უნიათობიდან, მისი განათლების, პასუხისმგებლობის გრძნობისა და ერთგულების დეფიციტთან გამომდინარე, მას საქართველო დაბალ ლიბელ მიუჩნევია, და მის დასასჯელად ახალი, ჯერ არარსებული ნორმების შეახსენა-გამოყენებას ლაშობს.

ეუთოს მისიის „რეკომენდაციები“ რამდენიმე წლის დაგვიანებით (ანუ მათი წარმოდგენიდან რამდენიმე წლის შემდეგ) გამოქვეყნდა რუსულ ენაზე გაზ. „სეკიოდანია გრუზიაში“. ქართულად ეს ტექსტი არ გამოქვეყნებულა. წინა პარლამენტის დეპუტატთა დიდი ჯგუფის, შ. ნადირაშვილისა და აკ. ბაქაძის წერილი ამ „რეკომენდაციების“ წინააღმდეგ გამოქვეყნებულია ქართულ და ინგლისურ ენაზე გაზ. „საქართველოს“ სპეცგამომცემებში და რუსულ ენაზე — გაზ. „იბერია-საქტრში“. ამ რამდენიმე წლის წინ. რად შევხება ზემოხსენებული ახალგაზრდა კამაროლის სულისკვეთებას, რომელიც საქართველოს დღევანდელ ხელისუფლებას, უკეთესი უყოლობის გამო, სახელმწიფოს ფუნდამენტური კომპონენტების, მათ შორის — შიდა ქართლის ბედის გადამწყვეტი შაყვს დასაქმებული, მის საილუსტრაციოდ ორ ეპიზოდს მოვიყვან.

პირველი. სანდრო კაცსაძემ, რომელმაც საქართველოს მთავრობას ადამიანის უფლებათა და, მაშასადამე, აგრეთვე უმცირესობების უფლებათა დაცვა ებარა, ამ 4-5 წლის წინ საგარეო საქმეთა სამინისტროში მოაწყო აკადემიური მღვდრის კონფერენცია ისტორიულ-ქართული კონფლიქტის თემაზე. მეც მიმინჯი, რისთვისაც მისი მადლობელი ვარ. მონაწილეთა შორის იყვნენ ეუთოს მისიის წარმომადგენლები, რუსეთის საელჩო(ი), ქართველი და ოსი

და დეპუტატი, ზ. ნოდარდელი და თქვა: „ჩვენ, მწვაანები, ეუთოს პოზიციის მართებულად ვიკლითო.“ კამათის შინაარსი ამ დეპუტატისთვის მხოლოდ მიახლოებით იყო ცნობილი, რადგან საუბარში გერმანულად მიდიოდა და ინგლისურენოვანი თარჯიმანი მას მხოლოდ აქა-იქ თარგმნიდა. მაგრამ ეუთოს მოღვაწის პოზიციის გადასარჩენად ამან იკმარა. „აი, ხომ ხედავთ, ზოგი პარტია არ გვეთანხმება, ზოგი კი გვეთანხმდება“ (რამიც იგი, რა თქმა უნდა, სავსებით მართალი იყო. ხოლო იმისთვის, რომ ერთი პარტია არგუმენტირებულად არ ეთანხმებოდა, მეორე კი მხოლოდ ლიტონი სიტყვით ეთანხმებოდა, მას სრული უფლება ჰქონდა ყურადღება არ მიექცია). შემდეგ საუბარში ჩაერია დეპუტატი ლანა ლოლოერიძე, რომელსაც, ჩემი პირადი აზრით, ეროვნული პოლიტიკის ამოცანებისა იმდენივე ესმის, რამდენიც ბაყაყ — სპილოებზე ნადირობისა: „შენ მართალი ხარ, ნოდარ, მაგრამ...“ — და მოაყვალა რაღაც გაურკვეველი აბდა-უბდა, რომლიდანაც მხოლოდ იმ აზრის გამოტანა შეიძლებოდა, რომ ნახევრად მე მემშრობდა და ნახევრად — ეუთოს. ამგვარი, გერმანელის გულის გასაზრდად, მატრი ერთნახევრით ერთნახევარზე ანგარიშით დამთავრდა და ეუთოს პოზიცია ხელუხლებელი დარჩა.

საჭიროდ მიმაჩნია, ამ ეპიზოდებს მცირედი კომენტარი დავუთხო. ეს, რაც ვთქვი, არ არის სავსებით ტიპური პოზიცია იმ ნაწილობრივ ფილისტერული, ნაწილობრივ აგენტურულ-კომუნისტური და ნაწილობრივ მეცნიერულად ინერტული მასისთვის, რომელიც საქართველოს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ინტერესების სამსახურს დღეს ჩლუნგი სეპატიციზმით უყურებს, მაგრამ ამის მიუხედავად დღეს მმართველი ბიუროკრატის ძირითად მასას შეადგენს. იგი, მაინც, საშუალოზე უარესი პოზიციაა, მოვლენათაგან მოყვებული შოკით გამონეწული, და, სხვა ფაქტორებთან ერთად, ალბათ, ბუნებრივ კორექციასაც განიცდის უახლოეს წლების პანძილზე.

რამდენიმე წინ: მომდევნო ნომერში შემოგთავაზებთ ბ-ნ ნოდარ ნათაძის ამ პუბლიკაციის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან თასს, რომელიც ეხება 1991-92 წლების სამხედრო გადატრიალებას.

აჩაჩაბითა სოფელი არაჟის მოუჭაბია...

ბოლო წლებში როგორც ჩვენთან, ისე თავად დასავლეთურალები, ექსპერტები და კონსულტანტების სახით, მონდობით გვთავაზობენ ეროვნულ ნორმა-სტანდარტებს ყოფი-ცხოვრების თითქმის ყველა სფეროში. ერთი შეხედვით საჭიკმინო აქ თითქმის არაფერია. სახელისუფლო სტრუქტურები თავის მხრივ მუდმივად მუშაობენ მათ ჩვენს სინამდვილეში დაკვიდრებასთან. მაგრამ, ისე როგორც ყველა სხვას, ჩვენს მიერ ეთიკაში, მათაც თავიანთი ჩრდილები თან ახლავს. წეროლში ზოგიერთ მათგანს შევეხებით.

თავიდანვე აღინიშნავს, რომ ჩვენ არ ვართ წინააღმდეგი ევრო-ამერიკული იმ ნორმა-წყობის დამკვიდრებისა, რომლებიც ჩვენი ქვეყნისა და ხალხის ჯანსაღ, ჭეშმარიტ წინსვლა-განვითარებას წაადგენს. მაგრამ ამ პროცესში თავს იჩენს ზოგიერთი ისეთი ასპექტი, რომლებიც უკვე აყენებენ თავიანთი კეთილმოყვად გადუნის ჩვენს ხალხის ცხოვრებაზე ტრადიციულ და რომლებიც ერთგვარ დამრკობად შეიძლება იქნეს ახლი მომავალში საქართველოს ბუნებრივი განვითარების გზაზე.

როდესაც ხელისუფლების, საზოგადოებრივი თუ კერძო სტრუქტურების მეშვეობით გზას ვუწნით დასავლურ ნორმა-ლიტერატურებს ჩვენი საზოგადოების ცხოვრებაში, ეს იმის აღიარებაა, რომ ჩვენი ხალხი თავის ცნობიერება-შეხედულებებში თანამდგამარკვეულ კომპრომისზე აქვს გარეგნობა თავის მხრივ საბოლოო ჯამში ჩვენი ცხოვრებისეული ფილოსოფიის გარკვეული გადასაფარება ანდა ცვლილება უნდა გამოიწვიოს. საქმე ისაა, რომ ყოველ ვნს თავისი ცხოვრებისეული ფილოსოფია გააჩნია. გამონაკლისი არც ჩვენ ვართ, — ქართველები.

ცხოვრების ჩვენებურ ხედვას, ყოფს საკუთარ ფილოსოფიას ქვედიფინირებად, მრავალგანაზიარებულ უმთავრესად მშობლიური ერთი გამოცემა ატოვს, ანუ აზრობერკონიერები აქცენტი ყველაზე ქვეთილად ენა-მეტყულებამა ჩადებულა. რა თქმა უნდა, არსებობს სხვა სფეროებიც, მაგალითად არქიტექტურა, არქეოლოგია, ეთნოგრაფია, მუსიკა, კინოგრაფია, რომლებიც, სიტყვის გარეშე, გამოსახე-სახეს თავისებური საშუალებებით გადმოგვცემენ ყოფი-ცხოვრების ტრადიციულ ფილოსოფიას, ეროვნული აზროვნების ხანგრძლივ დანამდებს. მაგრამ დაწერილს, ერთ ნაწილს სულ სხვა ფასი აქვს. რიგი და რიგი თაობის იგი მუდამ მაცოცხლებელი ძალაა, ხმამაღლა მტყუალს სურავს ნაწილად და სიტყვად თქმული ვეცხვებურად ამოვლებულ, აღტანების და სიამაყის მომგვრელ ასოციაციებს იწვევს ჩვენს გუნება-განწყობლებში, ჩვენს ცნობიერებაში. ეს კი ყველაზე ძლიერი ღირებულებაა, რაც კი ვრს გააჩნია.

ბოლო წლებში მიღებული ევრო-ამერიკული ნორმებითა და სტანდარტებით შეწყვეტილი კანონები ქვეყნისა და ხალხისათვის მოტანილი სიკეთე ძალიან მოკრძალებულია, მათი ეფექტი ნაღვლად რაიმეს მტკიცება. საქმე ისაა, რომ ამ კანონზე ყურადღება დამატება ერთი, მეორე ჯგუფი იცნობს თვითსაკმარისი და ატორი-პარლამენტარების სახით. ისინი ნაღვლებსაგანა პერიფერიები სახელისუფლო სტრუქტურების მუშაობასთან კი. ამიტომაც დაუსრულებელ გაუგებრობას და ბიუროკრატის აქვს ადგილი რაიონებში, რაც ზოგჯერ კორუფციის მისხეცია. მოსახლეობის ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვს კანონზე.

შემოსავლით არაა, რომ საზოგადოების გათვითცნობიერებული ნაწილი, თავად პოლიტიკოსები და პარტიათა ლიდერები რადიო-ტელევიზიით და პრესის ფურცლებზე გამოსვლების მოთხოვნებზე არსებული თუ უკვე შემუშავებული საკანონმდებლო ბაზის ნაკლებობაზე, არასრულყოფილებზე მოითხოვენ ახალ შესწორებებსა და დამატებებს შტე-სტრუქტურის დამატებული. ასე რომ, ახლამდებულ კანონებზე ზოგჯერ ნაკლებად გათვალისწინებული მოსახლეობის შეხედულებები და სურვილები სახის რა ინტერესის გათვალისწინებაზე ლაპარაკი, როდესაც 65 ლარის ხელფასს მჭირე ან სულაც უმუშეარ საკუთარ მოქალაქის საზოგადოებრივად შემოყვანილი ავტომობილის განაგებაზე 300-დან 600 ლოლარამდე ოგი-ცილოერი ტარიფით დეკლარებული თანას ახდენენ, ხოლო ავტომობილის მართვის მოქონებში შესაძლევს თუ შეუძლებელია, რაი ავტომობილის მართვაზე, — უნდა მას ასეთი კანონი? დარწმუნებული ვარ, ყველა მისი წინააღმდეგია.

დასავლური ნორმები და ღირებულებები დასავლეთის ქვეყნებში საუკუნეების მანძილზე კალიდებოდა, იმეწეოდა

და შევიდებოდა. მარტო იმის აღნიშვნა რად ღირს, რომ საპარლამენტო-საარჩევო კანონმდებლობა ინგლისში XVII საუკუნიდან და სამოქალაქო ომიდან მოყოლებული უკლებლო ყველა მომდებარე საუკუნეში საყოველთაო-სახალხო განსჯისა და მუდმივი დავის საგანი იყო. ასე იყო საუკუნეების მანძილზე საფრანგეთში, ნიდერლანდებში, გერმანულ სახელმწიფოებში, თავად აშშ-ში, ჩვენ კი დროისა და ეპოქების მაქი-მალური შეცვლა მოვინდოეთ და დასავლური ნორმა-სტანდარტები რამდენიმე თვეში სამოქმედო სახელმძღვანელობად გვინდა გავიხადოთ. ასეთი რამ ბუნებაში არ ხდება, მხოლოდ მაშინ, თუ ილუსიებს მივეყვით. დასავლური ნორმა-სტანდარტების უბრა-საბოლოო ფორმალურად დასაყუ-თის თავის მოსაქონად ქალაქზე ფიქსირდება, რაც სულაც არ არის ხალხის, მოსახლეობის რეფორმებთან შეხედული განწყობილების ამსახველი.

ხელისუფლება ხმამაღლა აცხადებს, რომ დასავლური ეურის უკეთესი სიტუ-ვას საქმეც მოჰყავს. ამას წინათ ევრო-საშუამო გავყვინდით. ეს ფაქტი მართლაც დასავლეთისაგან იმის აშკარა აღიარებაა, რომ საქართველოში დამკვიდრებული იქაური ნორმებისა და სტანდარტების გარკვეული მნიშვნელობები ნაწილი. მაგრამ საკითხავია, — რის ფასად გამოიღოს ეს ხალხს, ქვეყანას? საზოგადოება უარყოფითად აღიქვამს იმ გარეგნობას, რომ პარლამენტის მიერ კანონების მომზადება-შემუშავება უკვე ნის მოსახლეობა, მისი დანტრეტებული, გათვითცნობიერებული ნაწილი არ მონაწილეობს. რადიო-ტელევიზიით და პრესით არ გამოითქმის არამთავრობო სტრუქტურათა თუ ცალკეულ მოქალაქეთა რჩევები და რეკომენდაციები. დღევანდელი პარლამენტის თითქმის 4 წლიანი მოღვაწეობის პერიოდ-

ში საერთო-სახალხო განხილვაზე არც ერთი საკითხი არ დასმულა. შიდა-ცვლილება ისეთია, რომ ხალხს ჭკუას არ ეყთხებინა საკუთარ ბედ-ღობაზე ასეთი აუცილებლობის შესახებ ჯერ კიდევ VI საუკუნეში ჩე. ე. აღიქვამდა ბერძენი ფილოსოფოსი პერკლიტე მოუთხოვდა, რომ კანონისათვის ხალხი ისე უნდა იზრადეს, როგორც თავისი ქალაქის კედლებისათვის. ეროვნების გრავის ამოღებასთან შიდა-ცვლილება ერთი შეხედვით გამოიწვია საზოგადოებაში არა სჯობა და ეს საკითხი რეფერენდუმზე განხილულიყო და ხალხის ინტერესებიდან გამომდინარე ერთხელ და სულამოდ გადამიღოთ? მიღებული კანონებიდან ბევრი სასაჯეროდც კარ მუშაობს. ასეთივე ბეგომარ-იუმად დასაბუთება პრეზიდენტის მიერ გამოცემულ ბევრ ბრძანებულებას.

აქსინიშნავია, რომ ერთი თაობის ცნობიერება ათეული წლებს მანძილზე კალიდებს, რაც ბოლოს გარკვეულ შემთხვევებში დადებულობას იძენს ადამიანზე შედეგ სიკვდილამდე ამ პრინციპით ცხოვრობენ და მოღვაწეობენ. ეს პრინციპი წინა საუკუნეებში დაგროვილი ერთი მთელი ცხოვრების ერთად გამოცდილებას ვუწნებს, რომელიც თავის მხრივ ტრადიციებზე, ადამიანზე და ზნე-ჩვეულებებზე ახსნება. ასეთი მყარი პრინციპების პირობებში ძალიან ძნელი წარმოსადგენია რაიმე კომპრომისზე. მით უმეტეს ბევრ კომპრომისზე წასვლა, ამასთან დროს მოკლე მონაკვეთი. აღიარებული ფაქტია, რომ ადამიანებს უჭირთ რაიმე კომპრომისის გაშვება. ეს ამავე უფრო ძნელდება, როდესაც კომპრომისები უნდა გამოვიყენოთ ადამიანთა დიდმა ჯგუფებში, მით უმეტეს ერთობლივად საქმეში მასშტაბით.

როდესაც კომპრომისებს ვახსენებთ, მათი უპირველესად მოიაზრებინა წინორდის ის ღირებულებები, რომლებიც მანამდე ჩვენი ცხოვრებისათვის, ჩვენი ცხოვრების მომსახურე კაცთა პერსონალიზა და მისი ცნობიერებისათვის უკეთესი მანერ იყო. ბოლო ათ წლებში შეცვალა რა სახელმწიფო სისტემა და საზოგადოებრივი წყობა, ბუნებრივად განდგა მოსახლეობაში მოთხოვნილება იმ ნორმა-ლიტერატურებზე, რომლებიც ევროპ-ამერიკაში მოქმედებდა დასავლეთის ქვეყნებში საუკუნეების მანძილზე კალიდებოდა, იმეწეოდა

ილს ჩვენს ცნობიერებაში და ყოფაში. უპირველესად ისინი შექნენ ჩვენი ცხოვრების ისეთი შიარების გარდაქმნასა და მოქმედებას, როგორიცაა ბიზნესი, კომერცია, ერთობლივი საწარმოების შექმნა, თავისუფალი მუშაკის დასაქმება კერძო სტრუქტურებში, პროფესიონალიზმის შემოღება სპორტში, სამსახურში და სატექნიკურად საქმიანობაში, მოუბიზნესი, კაზინოები, სხვადასხვა თავმსაქცევი დაწესებულებები და ა. შ. აქტიურად ხდება ყოფი-ცხოვრების სხვა, მანამდე ხელუხლებელ სფეროებში შეცვლა.

დღეს ნათლად ჩანს, რომ საშუალო ხანაში ცივილიზური ცხოვრების მრავალი მახასიათებელი ძალაუფლებად გამოვიჩინა, მრავალ ღირებულებასზე ნებისთინი გათქმენეს უარი თავის დროზე ყოფი-ცხოვრების მოდერნიზების მანძილზე ხელიდან გაუვშეთ, დღეს კი ფორსირებულად, თავდაუზოგავად ვეცდებით დასავლეთიდან მომსდარ ამ ნორმა-ლიტერატურათა ატაცებასა და გათავისებას. ფაქტობრივად ერთი საუკუნის მანძილზე ორი უკიდურესობის წინაშე აღმოვჩნდით. პირველი უკიდურესობის ნაკლოვანი მხარეები კარგადაა ცნობილი ჩვენი საზოგადოებისთვის, მაგრამ არც მეორე უკიდურესობაა დასწევური მსგავს ნაკლოვანება.

ამ მხრივ გვინდა შევეხეთ ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში ისეთ ახალ პექტს, რომელიც მნიშვნელოვანად ვეცხვავს დასავლეთთან, გარკვეულ წილად ხელს უწყობს იქ მოქმედი ნორმა-სტანდარტების ჩვენს ყოველდღიურებაში დამკვიდრებას. მაგრამ არაა გამოიცხადებული, რომ საკუთარ ერთად გარკვეული წინევი არ მოჰყავს მათ საქმიანობას. ესაა ჩვენთან დასავლური ორგანიზაციების, ფორმებისა და სხვადასხვა ორგანიზაციების და მოღვაწეობა. დღევანდელს ეს პროცესი ფორსირებული ტემპით მიმდინარეობს. არსებული სულ

უფრო ავანთოვებენ და აქტიურებენ საქმიანობას. თუ ასე გავრცელდა, ოთხ-ხუთ წელიწადში საქართველოში რაიონი აღარ დარჩება, სადაც ისინი არ იმოღვაწევენ. საგარეოდა, რომ ამ დროში მოსახლეობის უმეტესობა რაღაც ძაფებით დაკავშირებული აღმოჩნდება საზოგადოებრივ ფორმად დაქსებულბებთან. მათთან ანაწმდობლობის სურვილის ის გარეგნობა გააძლიერეს, რომ ისინი საშუალოდ ხუთ-ექვსეუარ და მეც ხელფასს უხდენ ჩვენს

თანამშაბულებს, ვიდრე ჩვენი სახელმწიფო, თუ კერძო სტრუქტურები. დასავლური ფორმა-დაქსებულებები ძალაუფლებად გვთავაზობენ საქმიანობის, მუშაობის, საერთოდ სოციალური ურთიერთობების საკუთარ ანუ დასავლურ ფორმასა და სტრასს. თუ ამ უკანასკნელთ არ მოეგვრები, მაშინ მათთან რაიმე საქმიანი კონტაქტები არ მიმტრდება. თვალს გადავხედოთ მათ მიერ ჩვენს პრასში დამკვიდრებულ გაცხადებებს სამუშაოს შემოთავაზების თაობაზე ყველაფერი ითხოვრებს ინგლისურ ენას (სმინად 2-3 უცხო ენა უნდა იცოდეს), ორგანიზაციის კომპიუტერის ცოდნას, უნდა იცნოს განათლებას, კომპიუტერის განხილვას, საქმის თვისებები და სხვ. გულადა-დად უნდა ფიქრობ, რომ ეს ძალიან მაღალი მოთხოვნებია ჩვენი თანამშაბულებებისადმი, რომლებმაც რაი-თი ავტომატ უნდა დაიკავონ ფორმები. ერთეულებს თუ ხელწიფებით მათი დამკავშირება ამ მონაცემებით ჩვენთან მინისტრად შეიძლება დაინიშნოს კაცი, მაგრამ ეს არაა მთავარი. დროთა განმავლობაში ამ პრობლემას მოეცემა ხალხი განსაკუთრებით ახალგაზრდები სწრაფად სწავლობენ უცხო ენებს და კომპიუტერს პრობლემა სულ სხვა რამეში მიდგომარობს.

ევროპაში და ამერიკის ქვეყნების ორგანიზაცია-დაწესებულებებში და ოფისებში არათუ გაკვირვებას, არამედ ავანთობს რეაგირებას არ იწვევს ისეთი გარემოების მომსახურე კაცთა პერსონალი, რომლებსაც კეხაზე გრძელი თმა აქვთ გოგონებივით გამოფხვნილი, ყურები და ტუჩები სურვილი და ათასწარი უპოლიტარული სურვილი ნივთი გაუკრიათ. თამაყურ-ლეკამ ათასჯერად იღებენ, წარბ-წამქმნილ საეულდაგულოდ დაუწინაოთ, თავს წაუყრავთ ჭრელა-ჭრელა ხილბანდები და სხვ. ძალიან ძნელი უსაძიარო წარმოსადგენია, რომ დრო თუ მაღალ ასეთი გარემოებისა და მანერების მამაყვებაზე ჩვენი თანამშაბულებები ვის-ღალოთ. ადგილი შესაძლებელია, რომ დასავლურ ზოგიერთ ყალბ ღირებულებას თუ პიზას შეიძლება ზოგიერთი ჩვენი თანამშაბულები, რომელიც ლიბ-ბრებში აქა-იქ უკვე შეინიშნება. ნილის შეცვლის სამშრობის ჭია გვირდნის გულს. ამასეა სწორედ თქმული, — ხარი ხართან დამოკიდებული.

ბიურგი ბაშაშაშვილი

...რამოიხსენით ნილგაბი და სალხს ისე დაელაპარაკეთ...

მესამე გვერდიდან

ორგანს ერებთან შედარებით (რუსეთში, სომხეთში და სხვა ქვეყნებში სხვაგვარად არის?) და დღევანდელმა აშკარად ანტიეროვნულად განწყობილმა პარლამენტმა მისი წარმომადგენელი კი მოუწოდებდა ქართველებს. ამას არც მალევე — „პუშკინის“ ნილგაბი — მორგებული ურცხვად აცხადებენ, რომ თურმე „ეს ლახავს ეროვნულ უმცირესობათა უფლებებს“ (!?) და ზოგადსაუკუნოო იდეალებზე „ზრუნვის“ საბაბით მოითხოვენ ეროვნების რეკვიზიტის გაუქმებას ქართულ პასპორტებში!

ხედავთ, როგორი „კოსმოური მასშტაბებით მოაზროვნე“ პარლამენტარები გვყავიან (!!). ყველა შეპყრობილი იცის, რაიმე ბრძანებები სწამდეთ. ამიტომ მე მათ სრულიად „მინიორ“ რამდენიმე რჩევას მივცემ: ბატონებო, ჩამოიხსენით ნილგაბი და საკუთარ ხალხს მათ გარეშე დაეღაპარაკეთ. ვიდრე „ზოგადსაუკუნოო“ იდეალებზე „იზრუნებდით“, საკუთარი არჩევნების წინ მიცემული „მინიორ“ დაპირებების შესრულება სცადეთ; უმრავლესობა მოეშვით სახელმწიფო ხაზინაში ხელისუფლების დათმობის, კანონის მიღებისას იხელმძღვანელეთ სახელმწიფოებრივი, ეროვნული ინტერესებით და არა პირადი. პარტიული უცხოთ თქვენსავე მიღებულ კანონებს; მიეცით ამომრჩევლებს პატივსანი შრომისა და ცხოვრების პირადი მხარდაჭერა; იზრუნეთ მათ ინტერესთა დაცვაზე.

მხოლოდ ყოველივე ამის შემდეგ გვენებოთ პირადი უფლება „ზოგადსაუკუნოო“ იდეალებზე ზრუნვისა ეროვნების რეკვიზიტის შენარჩუნება გაუქმების საკითხზე მსჯელობისას. თორემ რა გამოდის: საკუთარი ამომრჩევლებისათვის ვერ მიგხედავთ — მათ სცივით და შიშით თქვენ კი „ზოგადსაუკუნოო“ იდეალებზე „ფიქრით“ ძილი აღარ გაქვთ? ვინ დაგაჯერებთ — ეს ხომ წმინდა წყლის დემაგოგია, პოზირობა და ფარსია!

ეროვნულობის აღნიშვნის წინააღმდეგ „მოლაშქრეთ“ „გალერეას“ თუ გადავხედოთ, ასეთ დაკუნადე მეთაურს ეს ის ადამიანებია, ვინც შერეული ოჯახებიდანაა, გვარი გადაკეთებული აქვთ და თავისი წარმოშობის დაფარვა უნდათ ან ისეთი ანტიქართული საქმეები აქვთ ნაკეთები ეკონომიურ თუ პოლიტიკურ სფეროში, რომ კვალის წაშლა მხოლოდ ამ გზით — პასპორტში ეროვნების აღმნიშვნელი გრაფის გაუქმებით წარმოუდგენიათ. თუ იმასაც გავიხსენებთ, რა გზით არიან მოსული ხელისუფლებაში პარლამენტართა უმრავლესობა, აღარ გაგვიკვირდება — ასე ერთ-

სულგანად რატომ ილაშქრებენ ისინი ეროვნულობის გრაფის შენარჩუნების წინააღმდეგ. საკვირველი ის იქნებოდა — არ ესარგებლათ მომენტით და მოქცეულიყვნენ პირით — მხარი დაეჭირათ მისი შენარჩუნებისათვის.

უდავოა — დღეს სახეზე გვაქვს ერის გათიშულობა, დაქინება და უიმედობა. ამისი ერთ-ერთი მიზეზი, და ამავე დროს, შედეგიცაა ის, რომ ერთ სიბრტყეში განიხილება: ანა კალანდაძისა და... მანანა გიგინეიშვილის თვალსაზრისი ამ საკითხზე (!); მურან მაჭავარიანისა და... რევაზ ამაშუკელის (!); გურამ შა-რაძისა და... ელ-დარ შენგელიას (!); რევაზ მიშველიასა და... ჯ. ჩარკვიანის (!) და სხვა „ახლად-გამომცხვარი“ მინისტრებისა თუ თანამდებობის პირების თვალსაზრისი, არაფერს იცის — რა ისეთი დამსახურება მიუძღვით ერის წინაშე, რომ ბედავენ და ერს თავის თვალსაზრისს თავს ახვევენ!

პირველები ყოველთვის გამოირჩეოდნენ თავისი ეროვნულობით. ხოლო მეორეებს პირადულ-საბჭოურის გარდა არაფერი გაუკეთებიათ და ე. წ. „დემოკრატიული რევოლუციის“ რანგდებად გვევლინებიან, რევოლუციისა, რომლის დროს გამსხვავებული აზრის მქონე ქართველებსა და... თბილისის ზარბაზნებს უშენდნენ (!).

ასეთი დროს, როცა საქართველო უკიდურესად დასუსტებულია ეკონომიურად, პოლიტიკურად და სხვა თვალსაზრისით, ამ საკითხის წამოჭრა ყოველად უადგილოა და დანაშაულებრივიც. ეს საკითხი დღის წესრიგში უნდა დადგეს მხოლოდ ალ-მაველობის გზაზე მყოფ საქართველოში და გადაიჭრას ისე, როგორც ეს თუნდაც საფრანგეთში ან თურქეთშია: ყველას, ვინც მოისურვებს საქართველოს მოქალაქეობას და ვინც დაამყარებდა საამისოდ დადგენილ გარკვეულ მოთხოვნებს (საქართველოს ისტორიის, კანონების, სახელმწიფო ენის ცოდნა და სხვა), ეროვნების გრაფაში ჩაენეროს — „ქართველი“ (იგივე უნდა იყოს აფხაზებს, რადგან ძირითადი აფხაზები ქართველური ტომის წარმომადგენლები არიან). ხოლო ვინც დადგენილ მოთხოვნებს ვერ შეესაბამება ან არ მოისურვებდა ასეთ ჩანაწერს (ვინც საქართველოსგან მხოლოდ სარგებელს ელის და მისთვის კი არაფერი ეძებებათ), მათ მიეცეთ დროებითი ცხოვრების უფლება და ოთხივე კუთხისკენ გზა ხსნა აქვთ — შეუძლიათ საკუთარ ხალხთან, რომელიც ერის წარმომადგენლობაც მოსწონთ, იქ მიბრძანდნენ საზღვარგარეთ!

კარგად მესმის, საკითხი არც ისე მარტვად და მისი გატარება

ადვილი არ იქნება აფხაზეთში, სამაჩაბლოში, ჯავახეთში, ქვემო ქართლში. მაგრამ გულუბრყვილობი ნუ ვიქნებით და ნუ ვიფიქრებთ, რომ თუ ჩვენ უარს ვიტყვით ჩვენი ეროვნების დაფიქსირებაზე, ასევე მოიქცევიან ამ კუთხის მცხოვრებნი და ამ რეგიონებში პრობლემები აღარ გვექნება. არავითარი გარანტია ამისა არა გვაქვს! პირით კი არის მოსალოდნელი — ასეთ კომპრომისზე წასვლით ჩვენ საერთოდ „ლაგამს ავყრით“ ისედაც გათავისებულ პროვოკატორ-სეპარატისტებს და აღმოვჩნდებით სულელურ პოზიციაში: აფხაზეთი, ოსეთი და ჯავახეთი სომხების, ჩვენი მტრების ნაქეზებითა და მხარდაჭერით (როგორც მრავალჯერ მომხდარა) სწორედ სანაღმდეგოდ მოიქცევიან და შეიძლება ცინიკურად აქვთ შემოგვიბრუნდნენ: ვინ ხართ თქვენ, რა ეროვნებისა, რა უფლებით გვკარნახობთ თქვენ ნებას ქვეყანაში, რომლის ისეთივე მოქალაქეები ხართ თქვენ, როგორც ჩვენ ვართ (!). და შეიძლება კომიკურ-ტრაგიკული მდგომარეობა შეიქმნას: მაგიონებს მტკიცება, რომ... ჩვენ ქართველები, აბორიგენი ერი ვართ (!) (როგორც დღეს გვინებს მტკიცება, რომ აფხაზეთი — საქართველოა; რომ სამაჩაბლო — საქართველოა; რომ ჯავახეთი — საქართველოა და ა. შ.).

ასე რომ არ მოხდეს, რადგან ურთიერთშუღლსა და სიხარბეს გადავყოლოთ ჩვენ ჯარი, სუსტები ვართ და ჩვენი სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვის ძალა არ შეგვწევს, სჯობია ეს საკითხი დროებით დავიწყებას მივცეს და დარჩეს როგორც იყო. ამ ხელისუფალთა დროს ის ჩვენი ერის სასიკეთოდ ნამდვილად არ გადაწყდება — მასაც ისე „ჩააფლავებენ“, როგორც სხვა მრავალი ჩაუფლავებიათ.

და საერთოდ, გზა, რომელიც დღევანდელმა ხელისუფლებამ აირჩია და რომელსაც ის „ერთგულად“ მიყვება (საგარეო — ყურით მიათრევენ რალაც ძალები) — ცალმხრივი დათმობებისა და კომპრომისების გზა — არის მცდარი და დროა მოხდეს შემოხრება სწორი გზისკენ. დარწმუნებული ვარ, ის მოიძებნება, მაგრამ მას ვერასოდეს მოწაზნებს კომპრომიტი დემოკრატია. ის უნდა მოწაზნოს ხელისუფლებამ მოსულმა ეროვნულ პოზიციებზე მდგომარეობაში და მას შემდეგ, როდესაც საამისოდ მზად ვიქნებით, როდესაც შეგვეძლება ჩვენი, სახელმწიფოებრივი ელემენტარული ინტერესთა დაცვა.

დღეს ამისთვის მზად ნამდვილად არა ვართ. ამიტომ მიზანშეწონილი იქნება ყოველგვარი დისკუსია ამ საკითხზე (განსაკუთრებით ღია, საჯარო დისკუსიები) და დარჩეს, როგორც იყო. ეს საკითხი აღმოვაჩინოთ გზაზე მდგომარეობა, ძლიერმა საქართველომ უნდა გადაწყვიტოს და არა უკიდურესად სუსტმა, როგორც ის დღესაა.

ნუზარ თაყაიძე

რა ხდება ლატვიის ქათილი შუკით ნასაქიოსი წერილი

მეხტე გვერდიდან

მაშინ ლატვიის ერთ-ერთი გაზეთი წერდა, რომ კრემლი „მშვიდობიანი გზით“ ნელ-ნელა იპყრობდა მათ მინა-წყალს და დემოგრაფიულ სახეს უცვლიდა. ეს ცვლილება უკვე თვალშისაცემი გახდა. სამოციანი წლების დასაწყისში ბევრი სოფელი იყო რიგის გარეშე: პურცივიში, მეტეიში, ნენგარაგი, იმანტა... სადაც მე და ჩემი მეგობრები ჩვენს ლექსობრებს სმირად დავყავდით.

ქართული ლატვიის მოსახლენად და ენის ნასაფარჯიშებად. და აი, ეს სოფლები მალე მალეღემა შენობებმა დაფარა. აქ ჩამოასახლეს ეს ახალი მიგრანტები, როგორც სპეციალისტები, და მთელი დღე რომ გველოთ, ერთ ლატვიელსაც ვეღარ შეხედებოდით. ინტერფონტელები სწორედ ამ ახალჩამოსახლებულებს იყენებდნენ ლატვიელთა სანაღმდეგოდ.

აი, ამ დროიდან გაჩნდა ალბათ, ერთი საზოგადოებრივი გამოთქმა: ლამაზია ჩვენი რიგა, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ ქალაქში ჯერ კიდევ ბევრი ლატვიელი ცხოვრობს. რიგა უკვე თავიანთი ქალაქად თვლიდნენ და ლატვიელები კი გერის როლში გამოჰყავდათ. როგორი მოსამენია ყოველივე ეს?

ერთი ნაცნობი ახლახანს ლატვიის საქვეყნოდ ცნობილ კურორტ იურმალაში ყოფილა. ძალიან შეუშფოთებია იმ ამბავს, რომ იქ რუსებს ავიწროვებენ. ამ „დაწიკს“ წარმოგვანაც არა აქვს, თუ ადრე ვის ეკუთვნოდა ეს აგარაკები. ორმოც-ორმოცდაათიან წლებამდე ხომ ჰყავდა ამ სახლებს თავიანთი პატრონები, რომლებიც ან ციმბირში გადაასახლეს, ან დახვრტეს, ან ემიგრაციაში გაასწრეს წასვლა. ახლა კი, დამოუკიდებელი ლატვიის კანონის ძალით, ეს წარმომადგენლები და ადგილმამული ისევ უკან დაუბრუნეს. თუმცა, ეს მარტო იქ არ მომხდარა, სადაც რუსები ცხოვრობდნენ... მწერალთა კავშირის სასახლე (ამ სახლის ნაწილი სხვა შემოქმედებით კავშირებსაც ეკუთვნოდა), რომელიც მთელი 50 წლის მანძილზე ლატვიელ მწერლებს ეკავათ, ახლა უსიტყვოდ დაუბრუნეს ძველ პატრონს, ემიგრაციიდან რომ დაბრუნდა. მარტო დაუბრუნეს კი არა, გამოსათხოვარი მეფლისიც მოაწვეს უზინაოდ დარჩენილ მწერლებს, მატყრებმა, კომპოზიტორებმა...

როცა ინტერფონტელები ასე თავხედურად იქცეოდნენ (და მათგან მოწამლულნი ახლაც თავხედობენ!), ლატვიელები ტაქტიანად, ზრდილობიანად ხვდებოდნენ მათ გამოსდომებს, პროვოკაციის ანკესზე არ ეგებოდნენ. არ მასსოვს, ინტერფონტელების მისამართით შეურაცხყოფელი სიტყვები ეხმარათ,

როცა ისინი საჯაროდ ლტოლნიანად გაჰკიოდნენ, ლატვიელები სულ მალე ამოწყდებიან და ეს ყველაფერი ჩვენ დაგვჩვენებო; ამ შეურაცხყოფას წინასწარობა არ დაუვარგენება მათთვის, ვაუკაცურად იტანდნენ და სამშობლოსმოწყვეტილ მიგრანტებს თანაუგრძნობდნენ კიდევაც. თუმცა, ისიც ძალიან კარგად იცოდნენ, რომ „კარგი ქვა კედელს არ გამოვარდება“. მართალია, ლატვიელები შეურაცხყოფას არავის აყენებდნენ, მაგრამ სათქმელს კი ყოველთვის

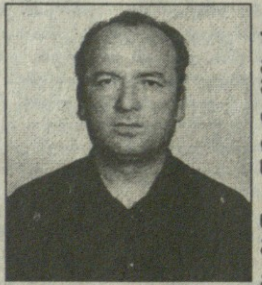
მავთოდ ამბობდნენ, თანაც კულტურულად. ამის დასტურად მწერალთა კავშირის მაშინდელი თავმჯდომარის იან პეტერის სიტყვები მაგონდება: ჩვენი ლატვიელები, ამორალურად ვიქცევით. დავცალეთ რუსეთის გუბერნიები მოსახლეობისაგან, სამშობლოს მოწყვეტით ამდენი ხალხი. ვაშენებთ ფაბრიკა-ქარხნებს, ნედლეული კი ჩვენ არ გვაქვს, რუსეთიდან შემოგვაქვს იგი. მერე ვხედავთ, ქარხნები აშენებულია, ნედლეული შემოიღეს, მუშახელი კი არ გვაქვს. ახლა, ეს მუშახელი უნდა შემოვიყვანოთ რუსეთიდან. თუ ასე გაგრძელდა, დაიცილება რუსეთი და ამაში ბრალი ჩვენ დაგვედება. განა ეს სამართლიანია, პატრონის საქციელია? ნუთუ არ ავჯობებს, ეს ქარხნები იქ, რუსეთში გადავიტანოთ, სადაც ნედლეულიც ბევრია და მუშახელიც ჭარბად ჰყავთ?

ლატვიელები ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს მოუწოდებდნენ, რომ შეილეს მშობლიურ ენაზე მიეღოთ განათლება და ქმედით დახმარებას ალუთქამდნენ. ლატვიელები ადრეც რომ ზრუნავდნენ სხვა ერის შვილებზე, ეს ფაქტად დასტურებს. ჯერ კიდევ ბურჟუაზიულ ლატვიაში უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ბელორუსული განყოფილება არსებობდა, სადაც ბელორუსული სკოლებისათვის მასწავლებლებს ამზადებდნენ. ეს კი, იმ დროს ხდებოდა, როცა საბჭოთა ბელორუსიის მილიონი დედაქალაქში მხოლოდ ერთი ბელორუსული სკოლა ჰქონდა.

ზუზანა სახლტუხიშვილი

გაგრძელება მომდევნო ნომერში

არჩილ (არჩიკო) ლორთქიფანიძის ხსოვნას

მარტია ჩვენი ოჯახებისათვის მძიმედ მოსაგონარი თვე. 13 წლის უკან, 45 წლის ასაკში მოულოდნელად, სრულიად უაფადმოყოფოდ გამოგვიცალა. გვეგონა ჩვენივეს ყველაფერი დამთავრდა, მაგრამ მოვტყუვდით, სიცოცხლე გრძელდება. ცოცხლობს შენზე ცრემლშეუშრობი და დედა, მამამ კი შენზე ფიქრში და ტირილში ექვს თვეში დაასრულა სიცოცხლე. შენმა მეგობრებმა დიდი პატივი გცეს. მამა სახელოვნად დაასაფლავეს.

დაიხარდნენ შენი შვილები, სამივემ უმაღლესი დაამთავრა. ლორენამ და მარიკამ შესანიშნავი ოჯახები შექმნეს. სამი შვილიშვილის ბაბუა ხარ. ამათგან ერთი არჩიკო ჯაველიძეა, შენაირი აზრიანი და ჭკვიანი ბიჭი. შენი პატარა ლამაზი დღეს ვაჟკაცია. ჯერ არ დაქორწინებულა, ბევრი რამით შენს თავს გვაგონებს.

ჩვენო არჩიკო, ჩვენს ახლობლებში დიდი ვაჟკაცი იყავი, თანაც სიკეთით სავსე. თუ ვისმეს რაიმეში გამოადგებოდი, უკან არ დაიხევდი, ამიტომაც ძალიან აკლიხარ ყველას. უჭირთ უშნოდ დედას, მეუღლეს, შვილებს, დებს, დისშვილებს და ყველა შენს მეგობარს. ბევრნი ამბობენ: არჩილი ცოცხალი რომ იყოს, ამ გასაჭირში ყველას მოგვხედავდაო. ამიტომ შენი ახლობლები ვცდილობთ ყველასთვის კარგი ვაკეთოთ, რომ ამით გადაგისადოთ ის სიკეთე, რაც შენ ჩვენივეს, ყველასათვის, გიკეთებია.

შენი ახლობლები

იყიდება 4 ოთახიანი ჩეხური პროექტის სუფთა ბინა, რკინის კარებით, სარდაფით, წყალგაყვანილობა და ელექტროობა გამოცვლილია. მისამართი: სამგორის რ-ნი. აფრიკა, გუმბათის ქ. №10. 9 სართულიანი მე-4 სართული. ფასი 7500 დოლარის ექვივალენტი. ლარებში. ტელ: 60-80-97.

მთავარი რედაქტორი
სერგო ჯანაშია

ტელეფონები:
რედაქტორი: 93-20-36,
რედაქტორის
მოადგილე: 93-18-41

რედაქციის მისამართი:
თბილისი, თაყაიშვილის მოედანი, კუშირის ქ. 5
გაზეთის ინდექსი 66447

გაზეთის დირექტორი:
ელგუჯა ჩხაიძე

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით. გამოქვეყნებულ მასალებზე მასუხს ავტორები აგებენ

შ.პ.ს. გაზეთი „საქართველო“
რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444

რედაქცია: მანანა ლობჯინიძე (პოლიტიკის განყ. გაზეთი), ნანა ძეგლაია (სამართლისა და რეგ. პოლიტიკის განყ. გაზეთი), ივოლა ცირდავა (ინფორმაციის განყ. გაზეთი), გიორგი ლალიაშვილი (რეალ. იზაციის განყოფილების განყ. გაზეთი), კორმასონდენტები: ქეთი ჩაქაძე, ზაურა ზატაშვილი, ნათია ჭანტურია.
კორმეტორები: ამალია გოგიაშვილი, ამრია ჯანაშია